

KONICA MINOLTA

DIMAGE X1

DIMAGE Z6

DYNAX 5D

R2 SUPER
700/1000
KONICA MINOLTA DIGITAL MINILAB SYSTEM

400 dpi
World class
resolution

powercomimaging

PowerCom Imaging d.o.o. Bulevar Avnoja 67/4, 11070 Novi Beograd
tel: 011/3017-828, 3017-829 e-mail: d.vidakovic@konicaminolta.net.yu

REFOTO

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE BROJ 32 DECEMBAR 2005 WWW.REFOTO.CO.YU

DINARA 250
K. MARAKA 8
KUNA 30
DENARA 250
EVRA 4

ISSN 1450-6394

9 771450 639324

TEHNIKA
NIKON D200
OBJEKTIVI

NISKOBUĐŽETNI SLR
DIGITALNI FOTOAPARATI

REPORTAŽA
TIBET

FOTO-ŠKOLA
FOTOGRAFISANJE
MOBILNIM TELEFONOM

FINALE KONKURSA

ŽIVOT GRADA / BRZINA

Uradite sami Vaše fotografije

HAPPY NEW PRINT

Selphy CP510
Photo Printer

Cena fotografije od

€0,30.-

BEOGRAD, TEL: 011/655 100, 655 257

PROFIFOTO official distributor

you can
Canon

Bilo da fotografiju

Volite

ili se njome

Bavite

*6 mega piksela
za svakoga*

Izuzetan kvalitet najnovijih NIKON-ovih fotoaparata sa 6 MegaPiksela za Vas i Vaše dragocene trenutke.
Nikon COOLPIX L1 (6,1 MegaPiksela, 5x optički zum -ekv 38-190mm, 3x digitalni zum, neograničena dužina snimanja filma sa zvukom, slot za SD kartice, 10MB interne memorije), 245 Evra + PDV
Nikon D50 set (6,1 MegaPiksela, objektiv 18-55mm, ISO 200-1600, 3D color-matrix merenje svetla, LI-ION baterija, slot za SD karticu, 673 Evra + PDV

Ekskluzivni uvoznik i distributer, Pčinjska 17, 11000 Beograd
tel: 011 245 151 209 7004 f: 011 446-0234 email: info@refot.com

potražite spisak prodajnih mesta na:

www.refot.com

STALNE RUBRIKE

- 4 **AKTUELNOSTI**
Kod nas i u svetu: izložbe, konkursi, akcije...
- 9 **KNJIGE**
Najnovija domaća i strana izdanja
- 12 **MOJE ISKUSTVO**
Kompaktni digitalni fotoaparati i problemi zime
- 30 **FOTO-SAFARI**
Lokošnica – jedno selo, jedan dan, "tuće" fotografa
- 34 **FOTO-RADIONICA**
Kada su mladi na okupu na načinu komunikacije je i putem fotografije
- 40 **REPORTAŽA**
Do "krova sveta" i nazad išao je Branislav Brkić i pokazao ono šta je fotografisao
- 46 **FOTO-PRAKSA**
Mobilni telefon s fotoaparatom ili fotoaparati s mobilnim telefonom
- 48 **POPULARNA ISTORIJA FOTOGRAFIJE**
Prve fotografije rata i ratnih razaranja
- 50 **TALENTI**
Modni fotograf Miloš Nešić i njegova fotografska iskustva iz Praga
- 54 **RAZGOVORI**
Vladimir Arsenijević kao latentni fotograf
- 72 **KOLEKCIJARSTVO**
Altiksi – iako su na našim prostorima nekada bili omiljeni danas se o njima malo zna
- 74 **FOTO-KOMENTAR**
Iako je njegova rubrika postala popularna, Goran Malić ne popušta
- 79 **PISMA ČITALACA**
Nijedna molba ili pitanje nisu toliko neobični da na njih nećemo odgovoriti
- 80 **NAJAVA KONKURSA**
Početak Nove godine je vreme kada počinju i naši novi konkursi. Ovoga puta ima ih četiri!

FOTOŠKOLA

TEHNIKE FOTOGRAFISANJA, DIGITALNA OBRADA

- 36 **STUDIO**
Ovoga puta Vladimir Červenka nas uvodi u svetlosni tunel
- 38 **ŠKOLA DIGITALNE FOTOGRAFIJE**
Od dobre crno-bele fotografije do imitacije infra crvenog snimka uz pomoć našeg miksera

© BRANISLAV BRKIĆ, "MANASTIR TAŠI LUMPO", ŠIGACE

40

30

ZUZANA MAJOROŠ, "GRADSKE PRIČE 2"

16

© MILOŠ NEŠIĆ

50

12

46

72

68

60

FOTOGRAFI

PORTFOLIA POZNATIH IMENA FOTOGRAFIJE

16 FINALE KONKURSA "ŽIVOT GRADA"

Da li je iko pretpostavljao da se u gradu može otkriti toliko motiva i još više načina da se oni fotografišu

24 FINALE KONKURSA – BRZINA

Koliko god da smo se se trudili da budemo brzi na kraju konkursa sve smo radili polako jer je odabir najboljih bio i te kako težak

TEHNIKA

FOTOTEHNOLOGIJA, SKENERI, ŠTAMPAČI

56 NOVITETI

Proizvođači ne miruju, novi modeli su sve češći

58 NIKON D200

Novi Nikonov laki profesionalac

60 DIGITALNI SLR FOTOAPARATI

Boris Bjelica uporedio je mogućnosti i cene šest modela fotoaparata od pet proizvođača

68 OBJEKTIVI

Ekstremno širokougaojni objektiv na digitalnim refleksnim fotoaparatom

70 FOTOGRAFSKA OPREMA

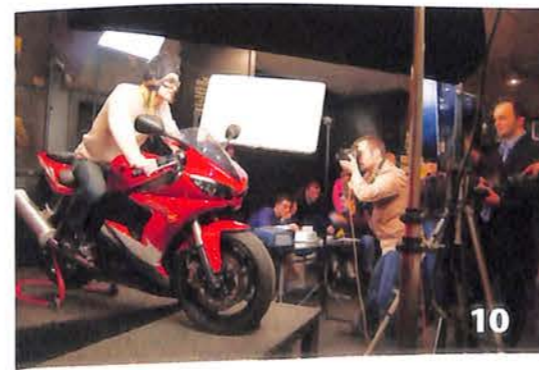
Pronašli smo neke nove "sitnice" koje život znače

58

NASLOVNA STRANA

"Skok preko prepone" – Bojan Hohnjec, druga nagrada konkursa "Brzina"

10

reč urednika

Kraj jedne izuzetne godine

Kako je vreme relativna stvar. Na početku godine izgleda da ga ima na pretek, a onda, na kraju, obično se čini da je još nešto moglo da se uradi. Kako nas je jednom prilikom Ivana sve zajedno nazvala porodicom REFOTO, onda možemo da kažemo da smo tokom ove godine zajedno uradili sve što smo zamislili i još malo više.

Kao i u svim porodicama, i vi ste se pored nas potrudili da svojim prilozima utičete na sadržaj samog časopisa i na tome se zahvaljujemo. Naša je želja da takvu saradnju u sledećoj godini samo poboljšamo. Pozivamo vas da pored svojih radova pošaljete i pisamce u kome bi nama preneli svoje sugestije, predloge ali i primedbe šta bi, kako i koliko od pojedinih tema, starih a možda i nekih novih želeli da vidite u časopisu.

Broj prispelih fotografija izuzetno je veliki pa smo sada apsolutno sigurni da vam se konkursi sviđaju, pogotovu kao jedno od mesta gde možete drugima da pokažete svoje fotografije. I da ne zaboravim da vam skrenem pažnju da ne čekate poslednji trenutak da pošaljete radove jer je za ovaj, poslednji ovogodišnji ciklus, stiglo puno dobrih fotografija koje bismo sigurno objavili u predhodnim brojevima a ovako su upale u najžešću konkurenciju. Ovogodišnji konkursi su završeni ali nećemo vas pustiti da lenčarite. Zato smo vam za početak Nove godine pripremili ni manje ni više nego četiri teme: portret, boja, efekat, naslovna strana. Svaka od ovih tema je dovoljno široka i sigurni smo da nema autora koji među svojim fotografijama neće naći odgovarajuću. A i nagrade su takve da bi trebale da vam barem u prvih šest meseci obezbede dodatnu inspiraciju. Obratite pažnju i na poziv za učešće na izložbi koja je posvećena Beogradskom maratonu jer je i to svojevrsan konkurs koji će, takođe, imati više nego vredne nagrade.

Svoji prilogom o fotografskoj radionici Ivana nam najavljuje povratak tako da će i ta promena obeležiti prvi broj sledeće godine u kojoj će REFOTO zaokružiti petu godinu druženja s vama. Ovo će, pored svih slavlja koja nas očekuju tokom sledeće godine, za nas biti najvažnije. A vama neka sledeća godina donese ostvarenje svih želja, a posebno fotografskih!

Milan Živković
m.zivkovic@refoto.co.yu

REFOTO ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE
www.refoto.co.yu

Osnivač i izdavač REFOT B, Beograd, Pčinjska 17
Direktor Slobodan Vukadinović
tel. 011/2456-151; 2447-958; faks. 011/4460-234
žiro-račun 255-0009770101000-53.

e-pošta: info.refoto@co.yu i info.refoto@gmail.com
Cena pojedinačnog broja 250 dinara

Glavni i odgovorni urednik mr fot. Ivana Brezovac
Izvršni urednik Milan Živković
Urednik tehnike Boris Bjelica
Redakcija mr fot. Vladimir Červenka, Svetislav V. Dragović,
Goran Malić, Miroslav Nikolajčić, Nijaz Selmanović,
Imre Szabó, mr fot. Mitar Trninić, Srdan Vuković

Saradnici Vojin Mitrović (Pariz), Stevan Ristić,
Radimir-Maša Dikosavljević, Jelena Matic,
Miloš Zdravković, Srdan Vukmirović, Ivan Tošić
Tehnička redakcija i dizajn Sanja Kovačević, Petar Vukadinović
Lektor Biljana Gordić
Marketing REFOT B, tel. 011/2456-151;
faks. 011/2447-958

Štampa Štamparija "Politika AD", Beograd
Pre-press REFOT B – Rukopisi i prilozima se ne vraćaju.
Rešenjem Ministarstva kulture Republike Srbije,
broj 413-00-00244/2002-04
Distribucija "Porter", Lazarevićeva 2, Beograd, tel. 011/323-58-46

REPRODUKCIJA

OKTOBAR 2005. KULTURNI CENTAR
NOVOG SADA – ART KLUB, NOVI SAD

Tema izložbe je veoma provokativna, što nam već i naslov sugerise. Zagonetni svet insekata u još tajanstvenijem činu REPRODUKCIJE otkriva nam se u svojoj estetičnosti. Neobična je i sama koncepcija izložbe; navikli smo na grupne izložbe ili izložbe jednog autora. Makrofotografija je tehnički veoma zahtevna i oba autora su pokazala da apsolutno vladaju veoma složenim tehničkim

DRAGISA SAVIĆ, "PAPILIO MACHAON"

GEZA FARKAS, "IKS PLUS IPSILON"

znanjem koje je potrebno za ovu vrstu fotografije. Za svaku fotografiju koja je pred vama bio je potreban rad koji se meri satima, a ponekad i danima.

G. LENERT

DETE

NOVEMBAR 2005. ZAJEČAR

Već 29 godina za redom u Zaječaru se održava Međuklubska izložba sa temom Dete koju organizuje Foto-kino klub Zaječar. Ove godine pristiglo je nešto manje od 500 fotografija od 89 autora. Žiri je za izlaganje odabrao 102 fotografije od 56 autora. Nagrade za kolekcije fotografija dobili su: Dejan Pavlović, Miroslav Jeremić i Jovan Vajdl dok su pohvaljeni Branislav Brkić i Goran Malić. U konkurenciji pojedinačnih fotografija najbolji su bili Slobodan Stimić, Slobodan J. Nikolić i Slaviša Stanković – Zeka, dok su pohvale dodeljene Božani Marinček, Milošu Milivojeviću i Marku Tanaskoviću.

M. Ž.

SLOBODAN NIKOLIĆ, "ČEKAJUĆI MAMU"

IZLOŽBE

Licem u lice

MILOVAN MIKI ČIROVSKI

OKTOBAR 2005. KULTURNI CENTAR SRBIJE I CRNE GORE, BEOGRAD

Fotograf i reporter, danas stanovnik Francuske s "dežurnim okom" za ono što je bitno u njenoj aktuelnosti. Milovan Čirovski stvorio je delo primereno svome životu, delo koje potvrđuje neophodnost ostavljanja traga, nužnost da se trag učini vidljivim i korisnim. Čirovski nam

fotografijama na ovoj izložbi vidljivom formom pojašnjava slikarevu poziciju u odnosu na njegovo delo, što ga odvajaa od "klasičnih" fotografa. On u dobro savladanim predsta-

vama afirmiše (vizuelno) prisustvo stvaralaca i (skriveno) prisustvo njihovih slika. Gledano iz psihološkog aspekta kreacije, on nas je uverio u činjenicu da je fotografisanje lica slikara isto što i razotkrivanje njihovog dela. Ako neko od njegovog rada očekuje da će time otkriti i njegov smisao, biće razočaran: u svom postupku fotograf uzima meru u izjednačavanju dela sa stvaraočem, povlačeći se u pozadinu da njegov rad ne bi bila iskonstruisana i planirana režija. Zato su njegove fotografije garant nepogrešive autentičnosti, one popularišu uzajamnu vezu između slikara i njegovog dela pretvarajući jedan fotografsko-novinarski stil u stil istinske umetnosti.

J. RADENović

R-fotografije

MIHAJLO RADOMIR VASILJEVIĆ, 14. 11 – 14. 12. 2005.
GALERIJA AKADEMIJE UMETNOSTI BK, BEOGRAD

Apsolvent na Katedri za fotografiju Akademije umetnosti "BK" Mihajlo Radomir Vasiljević (Beograd, 1981) na izložbi je predstavio dva ciklusa fotografija. Prvi ciklus sastoji se od osamnaest crno-belih fotografija koje je snimio njegov deda, Radomir Vasiljević (1918–1944) od 1937. do 1941. godine. Isti broj fotografija nalazi se i u drugom ciklusu. Za razliku od fotografija iz prvog, fotografije iz drugog ciklusa su autorove i nastale su od septembra 2004. do septembra 2005. godine. Tematski i stilski različite, čini

nam se da između ove dve grupe fotografija ne postoji jedinstvena priča, neka nit koja ih povezuje u celinu. I jedna i druga serija fotografija nastala je bez ikakve pretenzije da, kako stoji u katalogu izložbe, "kažu nešto potpuno određeno, jednu stvar od najvećeg značaja".

J. MATIĆ

Stara srpska fotografija

BRANIBOR DEBELJKOVIĆ

Štand Narodne biblioteke Srbije na Sajmu knjiga bio je mesto gde je održana promocija knjige "Stara srpska fotografija" profesora Branibora Debeljkovića, umetnika, pedagoga i istoriografa (preminuo je 2003). Knjiga je objavljena uz podršku Ministarstva za kulturu i medije, dvojezično – na srpskom i engleskom jeziku. Dušan Debeljković, sin autora, napomenuo je da je oktobra 1977. bila otvorena izložba "Stara srpska fotografija" koju je pratio katalog sa tekstom profesora Debeljkovića. Rezultat njegovog daljeg rada jeste knjiga koja je

pred nama. Ova svojevrsna studija počinje osvrtnom na XIX vek kada srpski građanski stalež usvaja fotografiju. Prvu vest o otkriću dagerotipije objavljuje list *Magazin za hudožestvo i modu* čitavih pet meseci pre zvaničnog objavljivanja.

Anastas Jovanović nam je kao prvi fotograf ostavio značajne portrete Vuka Karadžića, kneza Mihajla. Prve reportažne fotografije snimio je Marko Stojanović čije delo fond "Branibor Debeljković" tek treba da obradi na osnovu zaostavštine Branibora Debeljkovića.

M. Ž.

Dodir

ZORAN MILOVANOVIĆ, ALEKSANDAR KELIĆ, ZRENJANIN

Dodir podrazumeva dvoje, pa makar jedan bio iza objektivna fotoaparata. Uostalom, fotografskog ostvarenja i nema bez pravog kontakta, u neku ruku, dodira. Fotografske sekvence projekta "Dodir" iznose na površinu geste upravo dva bića koja su upućena jedno na drugo, uz, u slučaju pasa uslovno rečeno, pojedinačne portrete. Radeći svako za sebe, prema sopstvenom interesovanju, dvojica fotografa Zoran Milovanović i Aleksandar Kelić prepoznali su, jednog momenta, dodirne tačke tema koje ih godinama promoviraju. Tako je zaživeo interaktivni fotografski projekat. Dodir u kome se, kroz motive ljudi i njima najodanijih saputnika među životinjama – pasa, kao u ogledalurefleksiji, a time i produbljuje univerzalne činjenice o dolasku na svet, zavisnosti od okoline, opstajanja, formiranju sopstvenog "ja" upravo u odnosu sa drugim u svetu, ali i trenuci iz prošlosti oživljeni u kontekstu priče o vernosti, poverenju, požrtvovanosti, toleranciji...

ZORAN MILOVANOVIĆ

Boje i oblici

MARJAN MIŠIĆ, 18. – 28. OKTOBAR, GALERIJA CIRKUS, BEOGRAD

Izložbu fotografija nikada ne treba koncipirati kao puki prikaz "umetničkih" objekata. Posebnost fotografije u odnosu na druge umetnosti ogleda se upravo u raznovrsnosti mogućih interpretacija jednog motiva. Lepota samih "slika" postignuta je pažljivim transponovanjem vizuelnih efekata gde je fotogeničnost motiva skoro u potpunosti zamenjena likovnom transformacijom. Sve u svemu, postignut je sklad s osnovnim načelima savremene umetnosti u koju je fotografija odavno integrisana.

M. Ž.

ALEKSANDAR KELIĆ

Beograd: lični pogled, fotografije (1973 – 2005)

GORAN MALIĆ, 25. 11 – 14. 12. 2005. GALERIJA ARTGET, BEOGRAD

Po izboru Tomislava Peterneka, na izložbi je prikazano trideset crno-belih i dvadeset i tri kolor fotografije istoričara fotografije, fotografa i publiciste Gorana Malića. Snimane iz različitih uglova, tematski raznovrsne, Malićeve fotografije predstavljaju svojevrsno svedočanstvo o specifičnoj atmosferi i duhu Beograda u protekle tri decenije. Kod crno-belih fotografija iz sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog veka kao što su: Treći čovek, Majka ili Kiša prisutni su usamljenost i melanholija. Za razliku od njih, na kolor fotografijama pod nazivom Samozvani čuvar, Visoka moda, Stoj na rukama i drugima iz kasnijih godina, Malić svakidašnje događaje i situacije na ulicama Beograda beleži kroz izvesnu dozu humora. I jednom i drugom serijom fotografija autor je pokazao da pripada onom krugu fotografskih stvaralaca čije radove karakterišu

kompleksnost, upečatljivost i likovnost u prikazivanju svakodnevnog okruženja. Goran Malić (Beograd, 1947) jedan je od osnivača Nacionalnog centra za fotografiju (1992) gde se od 2001. godine nalazi na mestu predsednika. Od 1999. godine radi kao predavač na predmetu Istorija fotografije na Akademiji umetnosti Braća Karić u Beogradu. Do sada je imao preko trista grupnih, devetnaest samostalnih izložbi, na desetine objavljenih tekstova, kao i nekoliko knjiga o ovom medijumu. Fotografska dela Gorana Malića nalaze se, kako u privatnim, tako i u javnim kolekcijama: u Nacionalnom centru za fotografiju, Muzeju savremene umetnosti u Beogradu, Nederlands Foto Instituut u Amsterdamu i Arhitekturnom muzeju u Ljubljani.

J. MATIĆ

KONKURSI

OSMI HELSINKI KONKURS
ART FOTOGRAFIJE 2006

Rok: 13. 1. 2006.

Izložba: 2 – 12. 3. 2006.

Primaju se crno-bele i kolor fotografije na fotografskom papiru i dijapozitivu.

Autori koji su prethodno učestvovali na izložbi ne mogu učestvovati. Svi radovi, po pravilu FIAP-a, moraju se poslati s naznakom "Photographs for exhibition only. No commercial value. To be returned to sender." Svi učesnici dobijaju katalog izložbe.

Format: 18 x 24 cm i 30 x 40 cm, a dijapozitiva 5 x 5 cm s ramicama. Participacija za jednu sekciju iznosi 10 evra, za dve 15 i 20 evra za tri. Adresa za slanje radova: 8th HELSINKI EXHIBITION Kameraseura ry Helsinki Camera Club Lastenkodekatu 5 00180 Helsinki, Finska e-pošta: kameraseura@kameraseura.fi

JEDANAESTI MEĐUNARODNI
SALON FOTOGRAFIJE
MINIJATURE

Primaju se crno-bele i kolor fotografije Rok za prijem radova: 14. 2. 2006. Otvaranje izložbe: 1. 4. 2006. Adresa za slanje radova: Vojslav Mitrić Foto-klub "Studenski grad" Tošin bunar 147 II / F (149) 11189 Novi Beograd Srbija i Crna Gora Više informacija može se naći na: www.studgradfoto.co.yu e-pošta: foto_klub@yahoo.com

PRVO MEĐUNARODNO
DIGITALNO TAKMIČENJE U
LUKSEMBURGU

Teme: akciona fotografija, pejzaž, aktovi, stil života i priroda. Najviše 4 rada po temi. Format: JPG, 1.024 piksela, rezolucija 72 dpi do 450 kB. Radovi moraju biti propisno obeleženi u elektronskoj formi. Rok za slanje radova: 4. 2. 2006. Participacija iznosi 15 evra. Radove s prijavom slati poštom na: Camera Luxembourg Boite postale 104, L-2011 Luxembourg ili na veb adresu: www.camerlux.lu gde možete naći više informacija.

**WOMEN' SECRET
ŽENSKA TRKA 2005**

8. 10. 2005. ADA CIGANLIJA, BEOGRAD

women's secret

ŽENSKA TRKA 2005

Na Adi Ciganliji u Beogradu, ponovo je održan "najlepši" događaj u našem gradu. Nastojanje da trčanje, rekreaciju i zdrav život preporučimo celokupnoj populaciji, a pogotovu pripadnicama ženskog pola, ostvaren je i ovoga puta organizovanjem ŽENSKE TRKE sa 3.000 učesnica. Svojim sportskim i programskim sadržajem, ali i nesumnjivom lepotom, ovaj događaj stvara dobru priliku da se fotografi iskažu i upravo zbog toga u povodu Ženske trke 2005. bila su otvorena tri konkursa:

- Konkurs za najbolju fotografiju,
- Konkurs za najbolju objavljenu novinsku fotografiju,
- Konkurs za najbolji autorski tekst / prilog sa WOMEN' SECRET Ženske trke 2005.

MIKI ANTIĆ, SPORTSKI ŽURNAL

Organizatori: Beogradski maraton, časopis REFOTO, Color Agfa Foto. Izložba fotografija održaće se u galeriji Ateljea 212 tokom prve polovine decembra.

Beogradski maraton i časopis REFOTO pozivaju ljubitelje fotografije da uzmu učešće u 19. beogradskom maratonu, koji će se održati 22. aprila 2006. u Beogradu, tako što će snimati treninge sportista, pripreme za maraton kao i samo takmičenje. Konkurs za najbolju fotografiju s ovog događaja objavićemo u nekom od sledećih brojeva časopisa a učesnike očekuju izuzetno vredne nagrade od kojih je najvrednija put u Njujork na Svetsko takmičenje u ovoj disciplini.

BRATISLAV NADEŽDIĆ

Galerija

MIRJANA – BOBA STOJADINOVIĆ, 8 – 27. 11. 2005. GALERIJA DOMA OMLADINE, BEOGRAD

Za Mirjanu – Bobu Stojadinović galerija je: "vrsta pećine u koju se dovlači ono što je zanimljivo, bizarno, provokirajuće, intrigatno, da bismo ga na miru razgledali, možda čak i shvatili" (preuzeto iz kataloga izložbe). Galerijski prostor je i imaginarni svet u kojem privremeno boravimo i pokušavamo da se na trenutak odvojimo od stvarnog sveta posmatrajući ono što se u njemu nalazi, a što taj prostor čini galerijom. Za svoj umetnički projekat autorka je izabrala Galeriju Doma omladine i fotografisala sve ono što se nalazi

izvan nje, na njenim spoljnim zidovima (lift, stolica, deo kancelarije s nameštajem, pisoar). Pet kolor fotografija izrađenih u prirodnoj veličini fotografisanog umetnica je izložila na unutrašnjim zidovima galerije, tačno na onim mestima na kojima se i nalaze fotografisani motivi, ali s druge strane. Ovim postupkom Mirjana – Boba Stojadinović pokušala je da mentalno i vizuelno dovede u vezu dve realnosti (unutrašnjost i spoljašnjost galerije) i sagleda zidove galerije kao dvostruke/dvostrane površine.

J. MATIĆ

Stara makedonska fotografija

NOVEMBAR 2005, NACIONALNA GALERIJA, SKOPLJE

U Nacionalnoj galeriji u Skoplju tokom novembra održana je izložba pod nazivom Stara makedonska fotografija. Autor postavke je Robert Jankulovski koji u predgovoru kataloga kaže: "Ova izložba je deo napora u realizaciji projekta Stara makedonska fotografija koji realizuje Makedonski centar za fotografiju. Veliki je broj fotografija koje su izložene po prvi put

EVSTATIE IOLESKI, "LAZARPOLE", 1910 - 1915

i najveći broj potiče iz arhiva ove institucije čiji je prvenstveni cilj pronalaženje, čuvanje i izlaganje fotografskog materijala umetnika koji su radili na ovom području. Izložene fotografije povećane su s originalnih negativa, a sama izložbena postavka podeljena je u tri celine: portret u studiju, dokumentarna i eksperimentalna fotografija."

M. Ž.

Osečanska podgorina

BRANKO MATIĆ, OKTOBAR, 2005. GALERIJA DOMA KULTURE, OSEČINA

Izložba fotografija Branka Matića pod nazivom Osečanska podgorina urađena je s namerom da odigra ulogu dokumenta vremena. Nije ih birao samo znalac, nego i rođeni Osečanac. Tako nam Matić prvo predstavlja panoramu Osečine videnu s Vlašića, a zatim nas vodi na njegove obronke, uvale, pašnjake i vidikovce sa kojih pogled dobacuje do plavoljubičastih vrhova Bojčice, da bi se zrnjio-

likim putevima, strnjikama i drvenim plotovima, svojevrsnim belezima vlasništva, premetnuo u mekani tepih dominirajućeg pašnjaka. Rečju, njemu je odveć poznat krajolik koji zapisuje, pa izgleda kao da se otima pukom beleženju da bi dao maha svom umetničkom zanosu, onaj gotovo detinjoj, izmišljanki koja teži da hiljadu puta viđeno vidi uvek drugim očima.

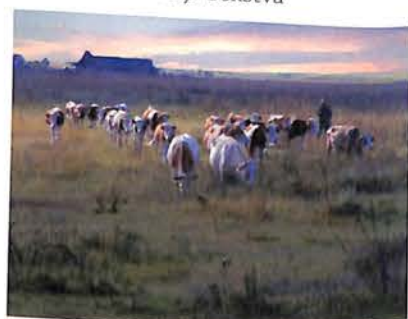
M. MILIĆ JAGODINSKI

Dani evropske baštine u Zrenjaninu

IVAN PANČIĆ, NOVEMBAR 2005. ZEMLJA BANATSKA VIDENA OKOM FOTOREPORTERA

Prikaz fenomenologije Banatike Ivan Pančić je preobrazio u fotografije koje prevazilaze ograničenost fragmenta, stereotipnog izbora ili pak metasimoličkog znaka. Ovde je banatska zemlja značenjski gust ali čulno i melanholično re-kreiran koordinatni sistem u kom se jasno inicira veza između tla i nebesa, ljudi i prostora, svetla i vremena, sunca i semena. U tom spoju izuzetnog izmeštaja detalja sveta na ovom mestu i u ovom vremenu i autorske vizije bekstva iz pukog optičkog zatočeništva obitava ova trajna i podsticajna fotoponetika Ivana Pančića.

R. ŠAJTINAC

Prvi Ubski Salon fotografije prirode

OKTOBAR 2005. MEMORIJAL "RAŠA PLAHOVIĆ", UB

Prvi put je grad Ub bio organizator i domaćin jednog ovako velikog salona fotografije. Zahvaljujući najviše naporima Tomislava Petrovića koji je uspeo da nađe razumevanje u opštini Ub, više nego uspešno realizovana je ova manifestacija koja s ovakvim početkom ima sve predispozicije da postane tradicionalna. Više od 700 fotografija kojima se predstavilo 138 fotografa postavile su težak zadatak žiriju koji su sačinjavali Milan Marković, Miroslav Jeremić i Miodrag Petrović. Nakon višesatnog pregledanja fotografija, za izlaganje je odabrana 131 fotografija od 64 autora. Nagrade za kolekcije fotografija dobili su Zoran Đukić, Čedomir Biuković i Boban

ČEDOMIR BIUKOVIĆ, "PLANINSKI KROV"

BOBAN RAJKOVIĆ, "MIKROSVET - MUVA"

Rajković, a pohvaljen je Marjan Mišić. Nagrade za pojedinačne fotografije dodeljene su Milanu Živkoviću, Siniši Graovcu i Vladanu Tanaskoviću, a pohvaljen je Dejan Pavlović. Izložbu je uz dobru postavku pratio i kvalitetan katalog, a realizovana je pod patronatom Foto-kino saveza Srbije.

M. Ž.

Trinaesta međunarodna izložba dijapozitiva, Banja Luka 2005

Iako je kategorija dijapozitiva skoro nestala s fotografske scene, ipak se u svetu još uvek održavaju smotre i revije dijapozitiva koje smo mogli okarakterisati i kao svojevrsan test znanja i umešnosti fotografa jer je greške bilo teško ili nemoguće popraviti. Ipak, danas je razvoj tehnologija doveo i do toga da autori koriste dijapozitive kao finalni medijum nakon rada na računaru. Banja Luka je domaćin tradicionalne izložbe dijapozitiva koja se sastoji iz dve teme: slobodne i

MARKO JARC, "POSTCARD"

"Arhitekture". Žiriranje je obavljeno u novembru a žiri u sastavu: Geza Lennert, Dragan Prole, Dragan P. Kezmić pregledao je 314 dijapozitiva i za projekciju odabrao 114. Broj autora čiji su radovi prihvaćeni je 47, a odbijeni su radovi 11 autora. Žiri je nagradio kolekcije čiji su autori: Elek Papp, Samir Ljuma i Dušan Žutinić. Nagrade za pojedinačne dijapozitive dobili su: Simon Strnad, Marko Jarc, Boris Godnić. Pohvaljeni su: Branislav Brkić i Boris Bjelica. U kategoriji "Arhitektura" nagrade za kolekcije dobili su: Marko Jarc, Čedomir Biuković i Branislav Brkić, a pohvaljen je: Dejan Gileski. Nagrade za pojedinačni dijapozitiv osvojili su: Peter Pokorn, Marjan Mišić, Radiša Stanojević, a pohvaljeni su: David Zorić i Boris Godnić.

M. Ž.

Razglednice Kine

GEZA LENERT, OKTOBAR 2005. NOVI SAD

Nova moderna digitalna laboratorija "Foto Star" u Bulevaru oslobođenja 49, u Novom Sadu, otvorena je u nedelju, 9. oktobra 2005. godine izložbom fotografija Geze Lenerta iz projekta "Tibet viđen očima sto vrhunskih svetskih i kineskih fotografa". Lenert i Brkić bili su predstavnici Srbije i tri nedelje snimali su veoma interesantne i upečatljive fotografije Kine, njenih ljudi, predela... Otvaranju je prisustvovao predstavnik Ambasade NR Kine u Beogradu, gospođa Gao Lijan.

M. Ž.

Slobodan izraz

MILORAD ČAKARDIĆ
OKTOBAR 2005. NARODNA BIBLIOTEKA "BORA STANKOVIĆ", VRANJE

Četrdeset sedam crno-belih i kolor fotografija predstavljenih na izložbi u Vranju pod nazivom "Slobodan izraz" govori o autorovom pogledu na svet i svakodnevni život koji ga okružuje. U opisu Čakardićevo fotografskog dela, profesor Nikola J. Radošević, glavni urednik časopisa *Art of Image*, između ostalog, rekao je: "Savršenstvo stvaralačkog čina može se dosegnuti samo ako umetnik predstavi sebe iskazom sopstvenog sveta."

M. Ž.

TRIDESET GODINA KINO I FOTOKLUBA "VELJKO VLAHOVIĆ"

27 - 29. OKTOBAR, KOVIN

Zahvaljujući upornosti i neumornom radu Milivoja Unukovića, majstora amaterskog filma, klub "Veljko Vlahović" iz Kovina uspešno je proslavio veliki jubilej. Za to vreme kino-amateri ovog kluba snimili su više od 300 filmova: filmskim kamerama od 8 do 16 mm, a video na VHS-u preko Bete do digitalnog videa. Posebno je zanimljiva bila izložba radnih fotografija koje nastaju tokom snimanja filmova. Pravi vremeplov za sve posetioce koji su pored izložbe mogli da pogledaju maratonsku projekciju od 140 filmova. Na oko stotinu originalnih fotografija (od kojih se na mnogima primećuju i tragovi korišćenja jer su služile umesto plakata) zabeleženi su ljudi i mesta banatske ravnice u kojoj je najveći broj filmova i snimljen.

M. Ž.

DOBRILA MARTINOV

GALERIJA PROMETEJ, NOVI SAD

Pogledajte slikokrete na kojima je gotovo sve nepoznato i u sebi zamišljajte postupak kojim je Dobrila Martinov – stavljajući klasičnu fotografiju u kompjuter, u naročit računarski program, rotirajući svaku od njih do oblika koji su pred nama, svemu i potom dodajući svetlosne i reljefne ukrase – postigla umetnički rezultat koji odjednom nudi i fotografiju i grafiku i sliku.

M. VUKSANOVIĆ

KALENDAR

PRIPREMILA: JELENA MATIĆ

DECEMBAR, JANUAR

BEOGRAD

ARTGET, KULTURNI CENTAR BEOGRADA – TRG REPUBLIKE 5/1

25. 11 – 14. 12. Goran Malić, "Lični pogledi", fotografije (1973–2005)

16. 12. 2005 – 11. 1. 2006. Siniša Savić, fotografije

13 – 25. 1. 2006. Grupna izložba. Autori: Neša Paripović, Era Milivojević i Jovan Čekić

27. 1 – 8. 2. 2006. Aleksandar Anđić, fotografije

FRANCUSKI KULTURNI CENTAR – KNEZ MIHAJLOVA 31

12. 12 – 28. 1. 2005. Izložba francuskih fotografa, "Slika i pejzaž". Izlazu: Klavdij Sluban, Alen Fleser, Antoan Dagata, Žerom Brezjbon, Tibo Kise, Zan Mark Bistamant, Valeri Zuv, Žerar Trakandi i drugi

GALERIJA CIRKUS, STUDENTSKI KULTURNI CENTAR

28. 11. – 13. 12. Grupna izložba "Fokus"

13. 12. – 26. 12. Marjan Andrejević, "Indoors"

26. 12. – 9. 1. 2006. Vukoman Jevtović, "Aktovi"

Izuzetno zanimljiv konkurs koji organizuje Nikon korporacija jeste Small World Competition namenjen zaljubljenicima u mikro-fotografiju, a osnovni uslov jeste da je fotografija snimljena kroz svetlosni mikroskop. Sve informacije možete pronaći na

www.microscopyu.com.

Beogradanin Milan Kosanović ušao je u selekciju 2005 Competition Winners: Images of Distinction

– circle of excellency. Minijaturnu scenu koju je snimio izradio je od najlona za pecanje, bakar-sulfata i najlon kese, a iskoristio je i polarizovano svetlo. M. Ž.

Flashback

BRANISLAV BRAJAN RAŠIĆ

22. 11 – 4. 12. 2005. GALERIJA SPIC, LONDON

Od 22. novembra do 4. decembra, u londonskoj galeriji Spic, održana je izložba fotografija "Flashback" Brajana Branislava Rašića, rođenog Beogradanina koji već četvrt veka živi i radi u Engleskoj. Izložba je i napravljena da bi se obeležilo tih 25 godina Rašićeve karijere. Tokom dve i po decenije, on je napravio nekoliko stotina hiljada fotografija na kojima su sve najveće muzičke zvezde našeg vremena. Pored ostalih, na Rašićevim fotografijama nalaze se: Frank Sinatra, Rolling Stones, David Bowie, Madonna, Paul McCartney i Bob Dylan. U galeriji Spic, koja se nalazi u Spitefeldu, jednom od elitnih krajeva Londona bilo je izloženo 97 Rašićevih fotografija.

Izložba je nezvanično otvorena 19. novembra. Tog dana je tri stotine ljudi ušlo da je vidi, što je, kako kažu u Spicu, najveća poseta od kada galerija postoji! Oficijelno, svečano otvaranje, tri dana kasnije, prošlo je spektakularno, opet uz prisustvo nekoliko stotina zvanica. Događaj je počeo u devetnaest časova i bilo je predviđeno da traje dva sata. Atmosfera je, međutim, bila tako dobra da su se gosti razišli tek pred ponoć. Zvezda večeri je, naravno, bio Rašić. On je primao čestitke i potpisivao fotografije. Rašić je, inače, karijeru počeo u Beogradu. Otišavši u London, postao je dopisnik muzičkog magazina *Džuboks*, da bi, posle njegovog gašenja, započeo intenzivnu saradnju

© BRANISLAV BRAJAN RAŠIĆ, "LENNY KRAVITZ"

sa časopisom *Rock*. U međuvremenu, postao je cenjen ne samo u Velikoj Britaniji, nego širom sveta.

Danas gotovo da ne postoji veliki svetski list koji nije objavio neku njegovu fotografiju. Izložbu "Flashback" u Londonu organizovao je Rex Features, vodeća britanska i jedna od najvećih svetskih nezavisnih foto-agencija koja ekskluzivno distribuira Rašićeve fotografije u više od trideset zemalja. "Flashback" je, inače, Rašićeva četvrta samostalna izložba. Pre nje, izlagao je fotografije u Beogradu i Singapuru.

"Kriterijum za izbor fotografija koje su bile izložene u Spicu bio je krajnje jednostavan", kaže Rašić. "Tema je, naravno, muzika, a prioritet nije bio da se pokriju svi ljudi koje sam slikao, što je ionako nemoguće, nego da se pokažu najbolje fotografije. Zato, recimo, Madonna nije tu. Ili, lepo bi bilo videti na izložbi i The Who, ali ako bih, zajedno sa ljudima iz Rexa, procenio da ih je neko slikao bolje od mene, jednostavno bismo odbacili Who i išli dalje."

SPECIJALNO ZA REFOTO IZ LONDONA IVAN IVAČKOVIĆ

danas Peternek je stalno posećivao i fotografisao Pariz. Svoje najlepše i do tada nevidene fotografije nastale u rasponu od 35 godina predstavio je beogradske publiku na izložbi pod nazivom "Rendezvous s Parizom" održanoj pre nešto više od godinu dana u Fancuskom kulturnom centru. Većina fotografija koje su se mogle videti na pomenutoj izložbi zastupljene su knjizi istoimenog naziva.

U knjizi su, takođe, zastupljene i portretne fotografije poznatih fotografa, među kojima su Džozef Kudelka (Jozef Kudelka) i Rene Burri (Rene Burri).

U tekstu napisanom povodom retrospektivne izložbe održane u Parizu pre tri godine, list *Figaro* Peterneka je nazvao srpskim Kartije-Bresonom. Ova knjiga to najbolje potvrđuje.

© BRANISLAV BRAJAN RAŠIĆ, "MICHAEL JACKSON"

KNJIGE

PRIPREMILA: JELENA MATIĆ

Henri Cartier-Bresson
ZAPROSITI PARIZ
(A Propos de Paris)

/izdavač: THAMES & HUDSON 1994.

REPRINT 2003. /jezik: ENGLESKI.

/format: 26X24 CM, 168 STRANA.

131 CRNO-BELA FOTOGRAFIJA NA

CELOJ STRANI. /povez: MEK. /cena: 2.617

DINARA. /mesto prodaje: KNJIŽARA "MAMUT"

Knjiga je posvećena stvaralaštvu jednog od najpoznatijih fotografa 20. veka, Anriju Kartije-Bresonu. Rezultat je saradnje nemačkog izdavača Lotara Širmera (Lothar Schirmer) i slavnog fotografa, čija je velika izložba pod nazivom "Pariz u odblesku" (Paris at Gance), priredena 1984. godine u Parizu. U knjizi su predstavljene najznačajnije, ujedno i najpoznatije fotografije Pariza, nastale od 1932. do 1985. godine: ljubavnici, bistri, parkovi, ulice i prolaznici, obale Sene, arhitektura, deca, ratni Pariz. Selekciju fotografija obavio je sam Breson i pored njih u knjizi se nalaze njegov kraći uvodni tekst i dva eseja koja su, na njegovo insistiranje, preuzeti iz kataloga izložbe, a čiji su autori Vera Feyder i Andre Pieyre de Mandiargues.

Nick Yapp, Amanda Hopkinson
150 GODINA
FOTOŽURNALIZMA
(150 Years of Photo Journalism)

/izdavač: KONEMANN 1995, REPRINT 2000. /jezik:

ENGLESKI, FRANCUSKI I NEMAČKI. /format: 24X30 CM,

896 STRANA, PREKO 900 CRNO-BELIH I 50 KOLOR

FOTOGRAFIJA. /povez: MEK. /cena: 3.340 DINARA.

/mesto prodaje: KNJIŽARA "PLATO XI"

Prvi put odštampana pre deset godina, knjiga više koristi istoričarima savremene istorije ili ljubiteljima fotografije nego profesionalnim fotografima, umetnicima ili istoričarima umetnosti. Urađena je u sardnji organizacijom Hulton Getty Picture Collection, poznatoj po prebogatj zbirci fotografija. Izdanje se sastoji iz dva dela. Prvi deo obuhvata period od 1850. do 1918. godine, a drugi od 1918. do poslednje decenije dvadesetog veka. U svakom delu nalazi se po dvadesetak poglavlja posvećenih jednoj oblasti fotožurnalizma (sport, umetnost, ratovi, društveni nemiri, moda, pozorište, film, svakodnevni život, politika itd.) A poglavlja sačinjava kraći tekst informativnog tipa o fotografiji, društvenim, političkim i kulturnim dešavanjima.

Hans Christian Adam,
Andreas Kruse
ATŽEOV PARIZ
(Atget's Paris)

/izdavač: TASCHEN, 2001. /jezik:

ENGLESKI, FRANCUSKI I NEMAČKI.

/format: 19.5X14 CM, 192 STRANE, OKO

200 CRNO-BELIH FOTOGRAFIJA. /povez: MEK. /cena: 650

DINARA. /mesto prodaje: KNJIŽARA "MAMUT"

Početak 20. veka u umetničkim i fotografskim krugovima Pariza malo ko je čuo za bivšeg glumca i fotografa Ežena Atžea. Od osamdesetih godina 19. veka pa do smrti, Atže je uradio na stotine fotografija Pariza. Svetsku slavu stekao je tek nakon smrti zahvaljući Manu Reju (Man Ray), nadrealistima i pre svega Bernis Abot (Berenice Abbott) koja je sakupila i izdala njegove radove. Atžeove fotografije, ispunjene lirskom romantičarskom atmosferom, predstavljaju svojevršno svedočanstvo o parkovima, zgradama, kaficama, ljudima, ulicama, dućanima i njihovim izložima, starom Parizu koga više nema. Monografija Ežena Atžea pripada već dobro poznatoj seriji izdanja Icons, u kojoj se nalazi i monografija Mana Reja, predstavljena u jednom od prethodnih brojeva časopisa. Pored kraćeg, više informativnog teksta o stvaralaštvu ovog fotografa i kratke biografije, u knjizi se nalaze najznačajnije fotografije iz Atžeevih ciklusa kao sto su: Parkovi, Stari Pariz, Versaj, Trgovci, Ulice, Dućani itd.

Robin Lenman
OKSFORDSKI PRIRUČNIK ZA
FOTOGRAFIJU
(The Oxford Companion to the Photograph)

/izdavač: OXFORD UNIVERSITY PRESS, 2005. /jezik:

ENGLESKI. /format: 27.6X21.9 CM, 769 STRANA, 250

CRNO-BELIH I 50 KOLOR FOTOGRAFIJA, OKO 40 CRTEŽA.

/povez: TVRD SA ZAŠTITNIM OMOTAČEM. /cena: 5.522

DINARA. /mesto prodaje: KNJIŽARA "MAMUT"

Ova publikacija je rezultat višegodišnjeg rada međunarodnog tima od osamnaest profesora fotografije i nekoliko saradnika, predvođenih glavnim urednikom, istoričarem Robinom Linmanom. Urađena u formi enciklopedije, sadrži apsolutno sve informacije u vezi s fotografijom, od vremena pre zvaničnog nastanka ovog medija, pa do danas. U knjizi se nalazi oko 800 kratkih biografija, poredanih po abecedi (A–Z), i preko 1.600 podataka o tehnici i tehnologiji, pravicima i školama, temama i stilovima i razvoju fotografije. Pisan čitljivim i razumljivim jezikom "Oksfordski priručnik za fotografiju" namenjen je istoričarima umetnosti, fotografima, studentima i ljubiteljima fotografije. Poslednja poglavlja sadrže hronologiju od 1558. do 2005. godine, bibliografiju i veb adrese najznačajnijih svetskih fotografskih organizacija i časopisa.

John Brackenbury
KRUPAN PLAN – KREATIVNE
TEHNIKE ZA USPEŠNU MAKRO-
FOTOGRAFIJU

(Close Up – Creative Techniques for Successful Macro Photography)

/izdavač: ROTOVISION, 2004. /jezik: ENGLESKI. /format:

25X25 CM, 160 STRANA, OKO 150 KOLOR FOTOGRAFIJA.

/povez: TVRD SA ZAŠTITNIM OMOTAČEM. /cena: 2.670

DINARA. /mesto prodaje: KNJIŽARA "PLATO XI"

Autor knjige, britanski profesor zoologije, poučen višegodišnjim iskustvom fotografisanja makrosve-ta, potrudio se da ljubiteljima i zainteresovanim za ovu vrstu fotografije kroz jednostavne i praktične savete otkrije tehniku snimanja dobre makrofotografije. Služeći se odabranim fotografijama iz svog obimnog fotografskog portfolija, kroz sedam glavnih poglavlja autor je pokušao da objasni sve probleme u vezi s ekspozicijom, kompozicijom, svetlošću, snimanjem pokreta kod insekata i odabirom motiva (cveće, insekti, delovi arhitekture itd.). Pisana čitljivim i razumljivim jezikom, s osnovnim podacima pored svake fotografije (o tipu fotoaparata, dužini ekspozicije, objektiva, sočivima i osvetljenju), knjiga može da koristi amaterima, biolozima i zooolozima koji fotografiju koriste isključivo u naučne svrhe.

Denise Nielsen Tackett,
Larry Tackett
PRIRUČNIK ZA OSNOVE
PODvodNE FOTOGRAFIJE
(The Essential Underwater Photography Manual)

/izdavač: ROTOVISION, 2005. /jezik: ENGLESKI. /format:

20.4 X 25.4 CM, 176 STRANA. /povez: MEK. /cena: 2.287

DINARA. /mesto prodaje: KNJIŽARA "PLATO XI"

Knjiga je urađena u vidu jednostavnog priručnika i pre može da udovolji potrebama i zahtevima apsolutnih početnika nego ozbiljnih amatera ili profesionalaca. Poput većine publikacija sličnog tipa, i ovo izdanje pruža elementarne informacije i savete u vezi s podvodnim fotografisanjem. U deset poglavlja kroz kratak tekst i veliki broj fotografija autori su pružili uvid u neophodnu opremu za ovu oblast fotografije, a pod time se podrazumeva odabir kvalitetnih fotoaparata, objektiva i filtera, kućišta za fotoaparate i rasvete. Pored ovih, u knjizi se mogu pronaći i saveti u vezi s kompozicijom, odabirom motiva, makrosnimanjem, bojom... Ono po čemu se ova knjiga izdvaja od sličnih izdanja jeste što se na kraju svakog poglavlja nalazi deo pod nazivom "Praktične vežbe" (Practical exercises) u kojem autori početnicima daju neku vrstu domaćeg zadatka radi utvrđivanja gradiva.

FOTOGRAFSKA RADIONICA STUDENATA FOTOGRAFIJE -ATELJE FOTOGRAFIJA!

NOVEMBAR 2005. FAKULTET PRIMENJENIH
UMETNOSTI, BEOGRAD

Časopis REFOTO aktivno učestvuje u obrazovanju studenata fotografije Fakulteta primenjenih umetnosti u Beogradu. U saradnji s preduzećem "Verano Motors" koje je ustupilo svoj salon i modele skutera iz proizvodnog programa Peugeot, koji su fotografisani, i firmom RefotB koja je za snimanje obezbedila najsavremenije fotoaparate kompanije Nikon, čiji je i distributer, studenti su dobili priliku da vežbe u vezi s izradom kataloga industrijskih proizvoda odrade na najkvalitetniji mogući način. Pod vodstvom docenta Mitra Trninića i docenta Vladimira Tatarevića, izuzetno kvalitetne fotografije (svoj deo vežbi koje rade zajedno sa studentima dizajna istog fakulteta) snimili su Jelena Kostić, Marijana Radović i Nenad Nikolić. Pored organizovanja mnoštva konkursa, izložbi i radionica, časopis REFOTO pokazao je kako se može pomoći fotografiji i fotografima u našoj zemlji jer će se nakon ovog snimanja, održanog 13. novembra, ovakve radionice ponavljati i u salonu "Verano Motors", a i u nekim novim prostorima.

RefotB Retail Training

26. NOVEMBAR 2005. ZVEZDARA TEATAR

U prelepom ambijentu Zvezdara teatra RefotB organizovao je prvi trening za prodavce koji u svom programu imaju Nikon, Lowepro i San Disk proizvode. Dolazak dilera i prodavaca, prijavljivanje i prva jutarnja kafa trajali su do 10 sati kada je dobrodošlicu svima uputio Petar Vukadinović. A njih je bilo skoro 180, iz više od 70 preduzeća. Prvu prezentaciju čuvene serije Coolpix fotoaparata iz proizvodnog programa Nikona održala je Yenna Leenbeek-Zhang (Nikon Europe), koja je sve posetioce ovog treninga upoznala s najnovijim modelima i tehnologijama koje koriste, od kojih je najzanimljivija bila prezentacija novih Coolpix fotoaparata opremljenih WiFi sistemom povezivanja s računarnom.

Nakon pauze počela je demonstracija Lowepro linije proizvoda koju je vodio Guy Shirm (LowePro UK). Važnost dobro dizajnirane i

izdržljive torbe ili za ranaca namenjenih foto i računarskoj opremi bila je osnov ovog izlaganja. Kako očekivani predstavnik SanDiska nije uspeo da dođe, zamenio ga je Petar Vukadinović koji je veoma iscrpno

pokazao raznovrsnost palete proizvoda ovog renomiranog proizvođača memorijskih kartica i prateće opreme. Svi oni koji se bave foto-opremom jedva su dočekali prezentaciju fotoaparata iz D-SLR kategorije. Promociju fotoaparata Nikon D50 i Nikon D70s, izuzetnih po mnogobrojnim karakteristikama, održali su predstavnici firme RefotB: Petar Vukadinović i Boris Bjelica. A nakon ručka počelo je testiranje fotoaparata i opreme na 200 km/h. Uz Nenada Petrovića i Borisa Bjelicu, koji su imali dobre fotoaparate, brze kartice, odličnu rasvetu, scenske efekte i najsavremeniju Yamahu, rezultati su bili fantastični.

Promocija časopisa na FPU

26. OKTOBAR 2005. BEOGRAD

Na Fakultetu primenjenih umetnosti u Beogradu, 26 oktobra, održana je jedinstvena tribina na kojoj je promovisan časopis REFOTO. Susret na Fakultetu organizovali su profesori fotografije Mitar Trninić, Dragoslav Mirković i Vladimir Tatarević dok su časopis predstavljali Slobodan Vukadinović, Tomislav Peternek i Milan Živković.

U razgovoru sa studentima fotografije i dizajna potvrdili smo se da saznamo šta je ono što ih zanima i kako im naš časopis može pomoći tokom njihovog školovanja. U izuzetno prijatnoj atmosferi studenti su iznosili svoja mišljenja o sadržaju, izgledu i koncepciji časopisa. Ostao je otvoren poziv da se aktivno uključe u njegov rad sa svojim fotografijama, a studentima dizajna i

u izradu kompletnih priloga. Firma RefotB studentima je pored poziva na saradnju s časopisom ukazala i na posebne pogodnosti koje oni imaju prilikom nabavke Nikonove fotografske opreme.
M. ŽIVKOVIĆ

Coolpix 5200 5 MP, 235,-
3x optički, Li-ion bat. 1,5"lcd

Coolpix L1 6 MP 289,-
5x optički, 2,0"lcd

D50 set (D50+18-55mm) 795,-

SD 512mb + USB disk 65,-
10 god. garancija

SD 1 gb 83,-
5 godina garancije

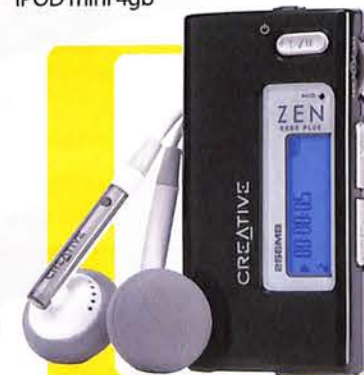
SONY PSP 295,-
Play Station Portable

Apple 249,-
iPOD mini 4gb

164,-
iRiver T20 1gb

98,-
Creative Zen NanoPlus 256mb

95,-
SanDisk MP3 512mb FM tuner, SD slot

41,5
LowePro Tropolis 1100 laptop torba (15,4")

Posetite nas!

...u samom centru grada

NIKON shop
Vuka Karadžića 7a
011 30 34 373

Sve cene su u EUR sa uključenim PDV-om

SVETISLAV V. DRAGOVIĆ

Zimska bajka

POSLE ŠARENE JESENI, PUNE BOJA KAKVE NEMA NIJEDNO DRUGO GODIŠNJE DOBA, NA PRAGU JE ZIMA, VRLO SLIKOVITA ALI JEDNOBOJNA SEZONA. PRAVI JE TRENUTAK DA SE PODSETIMO ŠTA JE VAŽNO ZNATI PRILIKOM FOTOGRAFISANJA NA SNEGU, A I DA POGLEDAMO KAKVE ZAHTEVE SNIMANJE ZIME POSTAVLJA NAMA I NAŠOJ TEHNICI

Naravno, ako nema snega, "zimski" pejzaži nisu "zimski", čak ni kada su snimljeni usred zime. Za ljude je zima nešto što se vezuje za sneg, belinu, led i hladnoću. Iako je i privlačna za snimanje, ona postavlja posebne zahteve, kako našem znanju fotografske tehnike, tako i samoj fotografskoj tehnici.

Tipičan zimski pejzaž

Zimske pejzaže treba brižljivo komponovati da loša kompozicija ne bi bila još više pojačana velikim belim površinama bez detalja. Veliki izazov kod ovih vrsta snimaka, kao i kod svih snimaka na snegu, predstavlja korektna ekspozicija. Po prirodi stvari, sneg treba da bude beo, ali često treba da se vidi i njegova struktura. Kada je sneg osunčan, šanse da se vidi struktura nisu nikakve. Površina ostaje bela. Jedino kada

svetlost pada sa strane, struktura se može prikazati. Nasuprot tome, kada nema direktnog sunčevog svetla, po oblačnom vremenu, snežne površine su bele i samo veće senke mogu da se pokažu. Ekspoziranje bez razmišljanja, samo usmeravanjem fotoaparata, često dovodi do PODEKSPOZICIJE, što zvuči malo nelogično. Zašto se prilikom snimanja izuzetno svetlih scena dešava podekspozicija? Setimo se da je svetlomer uređaj podešen da meri s površine koja na snimku treba da bude izražena u tonu neutralne sive karte.

Pravilno merenje ekspozicije zimskih pejzaža stoga bi zahtevalo da se svetlomer (tj. fotoaparat u kome je svetlomer) usmeri na belu snežnu površinu i da se pročitana ekspozicija uveća za dve vrednosti. Ako se tako ne uradi, izmerena ekspozicija dovoljna je da sneg prikaže sivo. Ako se čita ekspozicija s motiva koji sadrži i snežne površine, ali i druge tamnije objekte, onda pročitano ekspoziciju treba uvećati zavisno od bele površine koju zauzima slika, najčešće za jedan relativan otvor.

Ako se snežni pejzaž snima uveče, tako da se dobiju prozori kuća osvetljeni svetlošću iz kuće, onda je normalno da sneg bude siv, zavisno od efekta koji će se postići. Sneg koji upravo pada može da predstavlja veoma lepu osnovu za fotografiju. Snežne pahuljice odražavaju se kao neka osnovna struktura.

ZONSKI SISTEM I MALI DIGITALNI FOTOAPARATI

Zonski sistem je praktična primena fundamentalne fotografske teorije na praksu. Uveo ga je i razradio Ansel Adams, još tridesetih godina prošlog veka, i sve do sada predstavlja osnovu fotografske prakse. Svaki fotograf, bilo da je svestan toga ili ne, na neki način primenjuje zonski sistem. O tom sistemu pisane su brojne knjige i studije. Iako je to veoma veliki izazov, pokušaćemo da ga opišemo "narodskim" jezikom i pokažemo kako se taj sistem može primeniti na male digitalne fotoaparate. Materijali koji su oko nas, reflektuju određenu

Jedan od simbola zime, fotografija Milan Živković

količinu svetla koja na njih pada. Ako izuzmemo boju iz razmatranja i posmatramo predmet u crno-beloj skali, onda možemo da uočimo koji procenat upadajućeg svetla reflektuje koja površina.

Svetlina svake od zona u odnosu na sledeću zonu je dva puta. Znači, ako je zona I = 1, zona II = 2, zona III = 4 itd, zona IX = 256. To dalje znači da je potpuni tonski opseg koji se praktično na slici s belom papirnom podlogom može postići 1 : 256.

Svi svetlomeri, bilo odvojeni, bilo ugrađeni u fotoaparat, podešeni su da mere zonu V. Na nekim svetlomerima zone su čak detaljno obeležene. To znači da ako količinu svetla određujemo s neke površine, i prema njoj odredimo ekspoziciju, ta površina se na gotovoj fotografiji, u standardnom procesu, pokazuje u gustini zone V, znači u gustini sive, osamnaestoprocenatne karte. Ako fotograf postavlja ekspoziciju ručno, onda bi trebalo da

Svetlomer s označenim zonama

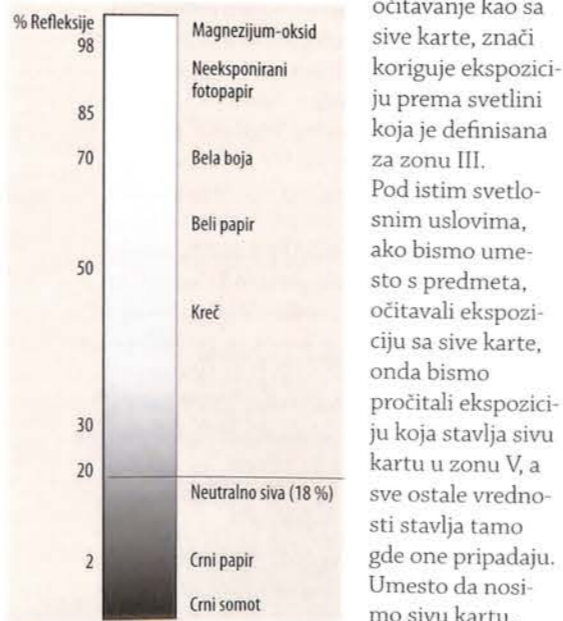

Sunčano zimsko jutro toplih tonova

Niske vrednosti	I	Prvi stepen posle potpunog zacrnjenja na slici, mali tonalitet, nema strukture
	II	Prva pojava teksture, najtamniji delovi slike sa nekim detaljima
	III	Obični tamni materijali i tamne partije sa detaljima
Srednje vrednosti	IV	Obično tamno lišće, tamno kamenje, senke na pejzažima. Senka na portretima belog čoveka, ako je lice osvetljeno sunčevom svetlošću
	V	Osamnaestoprocenatna karta, tamna koža, plavo severno nebo na pan-filmu, sivi kamen, staro drvo
	VI	Prosečna bela ljudska koža osvetljena sunčevom svetlošću, svetao kamen, senke na osunčanom snežnom pejzažu, svetlo nebo bez oblaka
Visoke vrednosti	VII	Vrlo svetla koža, svetlo sivi objekti, sneg u bočnom osvetljenju
	VIII	Belina sa detaljima, snežna površina sa detaljima, svetline na portretu
	IX	Belina bez detalja približna potpunoj belini, jedva se vidi tekstura

Zonski sistem

odredi s koje zone želi da meri ekspoziciju i da tako izmerenu ekspoziciju poveća ili smanji u odnosu na standard – zonu V. U praksi to izgleda ovako: pri snimanju portreta očitavanje ekspozicije s osvetljenog lica dalo bi, na primer, 1/250 sekunde i otvor 8. Ako bismo tom ekspozicijom snimili, onda bi to osvetljeno lice bilo suviše tamno, padalo bi u zonu V, a prema definiciji zona, lice pada u zonu VI. Da bismo lice dobili u zoni VI, onda treba pročitano ekspoziciju da uvećati dva puta, znači da snimimo sa 1/250 sekunde i otvorom 5,6. Tada će lice biti dva puta svetlije od zone V na koju je podešen svetlomer. Isto tako, ako ekspoziciju očitamo s tamnog (ne baš crnog) skijaškog kombinezona, dobili bismo, na primer, 1/125 za otvor 4, onda bi pri korišćenju te ekspozicije naš kombinezon bio siv (a ne crn), a lice i pogotovo ostatak scene bili bi preekspozirani. Znači, treba da pročitano ekspoziciju skratimo za četiri puta kako bismo naš objekat postavili u zonu III, a lice imali u zoni VI, tj. da ekspaniramo 1/125 s otvorom 8, odnosno 1/250 s otvorom 5,6. Pazite, ovde četiri puta duža ekspozicija daje

Procenti refleksije pojedinih materijala

očitavanje kao sa sive karte, znači koriguje ekspoziciju prema svetlini koja je definisana za zonu III. Pod istim svetlosnim uslovima, ako bismo umesto s predmeta, očitavali ekspoziciju sa sive karte, onda bismo pročitali ekspoziciju koja stavlja sivu kartu u zonu V, a sve ostale vrednosti stavlja tamo gde one pripadaju. Umesto da nosimo sivu kartu,

možemo da očitavamo ekspoziciju svetlomerom koji meri upadno svetlo (preko merne ćelije nalazi se mlečno bela kalota), jer po definiciji takav svetlomer daje istu ekspoziciju kao da je čitamo sa sive karte – znači merimo upadno a ne reflektovano svetlo.

KAKO TO IZGLEDA KOD MALIH DIGITALNIH FOTOAPARATA?

Kada pogledamo ovaj naizgled komplikovan način merenja ekspozicije, zapitamo se šta da radi jedan prosečan korisnik malog digitalnog fotoaparata koji ne nosi sivu kartu i baš ga briga za zonski sistem? Većina problema koriguje se samim izborom načina snimanja onako kako je konstruktor osmislio sistem kontrole fotoaparata. Na primer, sve je na automati i odlučili ste da snimate portret – izabrali ste odgovarajući piktogram, i stvar je u redu. Zahvaljujući čipovima, mogućnosti su neograničene. Međutim, ako želite da zadržite kontrolu nad svojim radom, onda treba da uočite da većina malih fotoaparata ima izbor metode merenja: spot ili matricno i kompenzaciju ekspozicije (često naziva AE Compensation) koja ide od -2 do +2, u skokovima od 1/2 ili 1/3 ekspozicije. Plus ili minus dve vrednosti ekspozicije, uz merenje u jednoj tački, daje

Meni AE kompenzacije

nam mogućnost da određujemo vrednosti tonova na predmetu. Ako stavimo vrednost +1, znači hoćemo da izmerenu ekspoziciju uvećamo, produžimo dva puta, to znači ako izmerimo u jednoj tački, ta tačka biće tačno dva puta svetlija od sive karte. Konkretno, ako pročitalo ekspoziciju s lica, ono će biti dva puta svetlije od sive karte, pašće znači u Zonu VI, a to je ono što želimo. Ili pak, ako stavimo mernu tačku na sneg, a ekspoziciju podesimo na +2 vrednosti, na pročitanoj mestu svetlina će biti četiri puta jača od izmerene, znači ta tačka pašće u zonu VII, što je, na primer sneg, po našoj ranijoj definiciji zona. Takođe ako merimo količinu svetla koju reflektuje neki predmet u senci, stavimo ekspoziciju na -1, čime ćemo taj predmet u senci dovesti u zonu IV, ili

mo u jednoj tački, ta tačka biće tačno dva puta svetlija od sive karte. Konkretno, ako pročitalo ekspoziciju s lica, ono će biti dva puta svetlije od sive karte, pašće znači u Zonu VI, a to je ono što želimo. Ili pak, ako stavimo mernu tačku na sneg, a ekspoziciju podesimo na +2 vrednosti, na pročitanoj mestu svetlina će biti četiri puta jača od izmerene, znači ta tačka pašće u zonu VII, što je, na primer sneg, po našoj ranijoj definiciji zona. Takođe ako merimo količinu svetla koju reflektuje neki predmet u senci, stavimo ekspoziciju na -1, čime ćemo taj predmet u senci dovesti u zonu IV, ili

Magla jasno odvaja prednji plan od zadnjeg

ako stavimo -2, dovešćemo ga u zonu III. Ovo je naročito važno ako želimo da zadržimo detalje u senci, a da izvučemo što više možemo u svetlinama. U protivnom, samo očitavanje ekspozicije s osenčenih delova slike i snimanje tom ekspozicijom dovelo bi do toga da su senke suviše svetle (padale bi u zonu V), a svetline bi bile potpuno preekspanirane, bele, verovatno bez potrebnih detalja.

Kako očitavamo ekspoziciju? Jedini način, ako već nemamo ručnu kontrolu, jeste da očitano ekspoziciju memorišemo na način na koji to naš digitalni fotoaparat omogućava, što je najčešće pritiskanjem okidača do pola tako da nam fotoaparat potvrdi da je čitanje memorisano. Na nekim digitalcima postoji dugme AE-LOCK koje služi baš za tu svrhu. Proučite uputstvo za vaš digitalni fotoaparat i pronaći ćete način na koji se memoriše očitavanje ekspozicije. Takođe je korisno upotrebljavati i mogućnost spot merenja svetla jer možemo birati tačno mesto odakle ćemo očitati parametre za našu fotografiju. Potpuno smo svesni činjenice da puno razumevanje ovog izlaganja može da bude teško razumljivo mnogim čitaocima. Zato je izneto kao posebna celina u članku, a mi smo spremni da odgovorimo na sva pitanja koja bi čitaoci imali u vezi s ovim postavkama.

Prodor sunčeve svetlosti kroz maglu, fotografija Milan Živković

SUSRET DIGITALNOG FOTOAPARATA SA BLEŠTAVOM BELINOM

Zimski pejzaži su takvi jer na njima sneg zauzima najveći deo površine slike. Mogu se snimati po suncu, kada nema sunca, kada pada sneg ili kada je već počela da pada noć i prozori na kućama dobijaju onaj tajanstveni žučkasti sjaj od svetla iznutra, dok se spoljni svet ističe plavičastom bojom. Svaka od navedenih situacija specifična je, pa ako želimo da lepu atmosferu prenesemo putem fotografije drugima, onda nam je potrebno znanje kako ćemo koje svetlosne uslove iskoristiti i snimiti dobre fotografije. Greške prilikom eksponiranja podjednako je teško korigovati, kako kod analognih, tako i

sportove pogodno je koristiti teleobjektiv jer se mora imati stajalište s kojeg se obuhvata što veći deo staze. Osim toga, kod skijanja postoji opasnost od sudara ako je fotograf isuviše blizu. Kao što smo već rekli, zimski sportovi su dinamični, pa za ostru fotografiju skijaša oko koga pršti sneg treba ekspoziciju podesiti da bude što kraća. Na sreću, svetla obično ima dovoljno. Efekte kretanja možemo dobiti ako fotoaparatus podesimo tako da ekspozicije budu duže, recimo 1/30 ili 1/15 sekundi, a zatim pratimo kretanje skijaša i okidamo bez prekida u tom kretanju. Potrebno je malo prakse, ali su takvi snimci nabijeni dinamikom.

Deca na snegu su idealan motiv jer roditelji ili bilo ko drugi, ko prati decu, mogu da snime odlične fotografije iz neposredne blizine. Šarena zimska odela jarkih boja predstavljaju na ovakvim fotografijama snažan kontrast belini snega koji se može kreativno iskoristiti. Preporučujem da se na kontroli ekspozicije stavi +1 ili +2 tako da bele snežne površine ne bi prouzrokovala da se snimci podeksponiraju.

Portreti i grupe na snegu će s obzirom na osvetljenost sa svih strana lepo uspeti. Osim toga, i radost mladih ljudi koji uživaju u zimskim sportovima odražava se na njihovim vedrim licima. Treba samo izbegavati velike daljine za snimanje; snimak treba da bude tesno kadriran jer bi inače bela površina loše izgledala na slici. Dobri portreti mogu da se snime i u senci kada na lica pada samo svetlo koje se reflektuje od snežnih površina. Naravno, tada treba proveriti balans belog, a po našem iskustvu najbolja je postavka na Shade ili simbol senke.

FOTOGRAFSKA OPREMA I ZIMA

Verovatno najveći izazov stoji pred našom fotoopremom, na prvom mestu fotoaparatom. Svi moderni fotoaparati potpuno su zavisni od baterija. Naročito mali digitalci zato što imaju bateriju malih dimenzija – to jest malog kapaciteta – i potpuno su bespomoćni bez nje. Ostali kompa-

ktni fotoaparati na film koriste baterijski pogon kako za transport filma, tako i za ostale funkcije. Pored opšte sugestije da se nosi rezervna baterija, fotoaparatus po mogućstvu treba nositi ispod jakne, bliže telu, tako da ne bude izložen onoj najnižoj temperaturi i vaditi ga samo kada želite da napravite snimak. U protivnom, kod nekih, pogotovu starijih modela, postoji mogućnost da se mazivo po kojem klize pomični delovi objektivna ili zatvarača na zimi zgusne ili čak smrzne. Fotoaparatus treba čuvati od pada u sneg jer će čestice koje uđu unutar kućišta brzo preći u agregatno stanje koje fotoaparatom nikako ne prija – vodu. Poseban problem nastaje kada se ude u zagrejane prostorije, često s dosta vodene pare u vazduhu. Na hladnom objektivu kondenzuje se para i stvori sloj vode koja je vrlo neprijatna. Ta voda može pod nekim nepovoljnim uslovima da se kondenzuje i u unutrašnjosti objektivna, a i samog fotoaparata. Ako se to dogodi, najbolje je potpuno isključiti fotoaparatus i ostaviti ga da se polako i prirodno zagreje na sobnoj temperaturi, čime će i kondenzat da nestane. Ne treba tu kondenzovanu vodu brisati ili šta drugo činiti, jer sve dok je fotoaparatus, odnosno objektiv hladan, ponovo će se stvoriti novi kondenzat. Najbolje je po ulasku u toplu prostoriju fotoaparatus ne uključivati bar pola sata dok se njegova temperatura ne izjednači s okolnom. Ukoliko na objektivu vašeg "digitalca" postoji navoj, onda nije loše imati UV ili potpuno neutralni filter koji sprečava kondenzovanje vode, a i štiti objektiv od kapi vode. Danas se za veliki broj malih, kompaktnih digitalaca proizvode kućišta za snimanje pod vodom koja su idealna i za snimanje po snegu jer pružaju potpunu zaštitu. Sličnu zaštitu pružaju i posebno izradene kесе koje hermetički štite fotoaparatus, a takođe su namenjene snimanju pod vodom. Naravno, najbolja zaštita za fotoaparatus jeste da se on stavi u ormar – ali onda se lišavate svih onih lepih slika i scena zime koje su, kako estetski, tako i emotivno vrlo drage uspomene.

Kontrast beline i jarkih boja – deca na snegu, fotografija Jasna Dragović – Soso

Sneg koji pada daje snimku specifičnu teksturu

kod digitalnih fotoaparata. Pregorele beline ili crne partije fotografije bez detalja samo donekle možemo ispraviti, a i tada su to korekcije koje se primećuju.

Magla je karakteristična za zimska jutra i kao sama pojava vrlo je "fotogenična" a takođe omogućava da se predmeti na slici, koji bi možda bez magle bili natrpani, izoluju. Zavisno od gustine magle, ovaj efekat može se postići u većoj ili manjoj meri. Blaga izmaglica lepo deluje na pejzažima i može da pomogne da se izoluju, na primer, brda na slici. Sasvim gusta magla onemogućava da se daleki predmeti uopšte vide, pa je korisna samo za snimanje bližih predmeta. Prilikom snimanja po maglovitom vremenu moramo da odredimo kako će izgledati naša konačna fotografija. Ukoliko prepustimo snimanje automatici, onda će fotografija biti siva i imaće potpunu mističnost koja je karakteriše. Na takvim fotografijama bi bilo dobro pronaći neki osvetljeni akcent koji će razbiti monotonijsku scenu. Ukoliko želimo da naša fotografija bude u svetlim tonovima, tzv. High Key, onda ekspoziciju moramo korigovati, tj. produžiti za jedan do čak tri stupnja. Kako sve ovo radimo digitalnim fotoaparatom, kontrola je laka i poželjna.

Zimski sportovi su sami po sebi izuzetno dinamični, pa snimanje dece na snegu, vrhunskih sportista i sportskih takmičenja rezultira lepim i dinamičnim fotografijama. Za zimske

Puno svetlosti daje nasmejana lica i prelepe boje, fotografija Jasna Dragović – Soso

PRAKTICA

from germany

Photo
&
Digital

Luxmedia 5203

- 5.0 Mpix CCD
- 2.4" (6.1 cm) TFT monitor
- 3X optički zum 4X digitalni zum
- tonski i video zapis
- 9 programiranih scena fotografisanja

Digicam 3

DCZ 5.3

DCZ 5.4

Luxmedia 5103

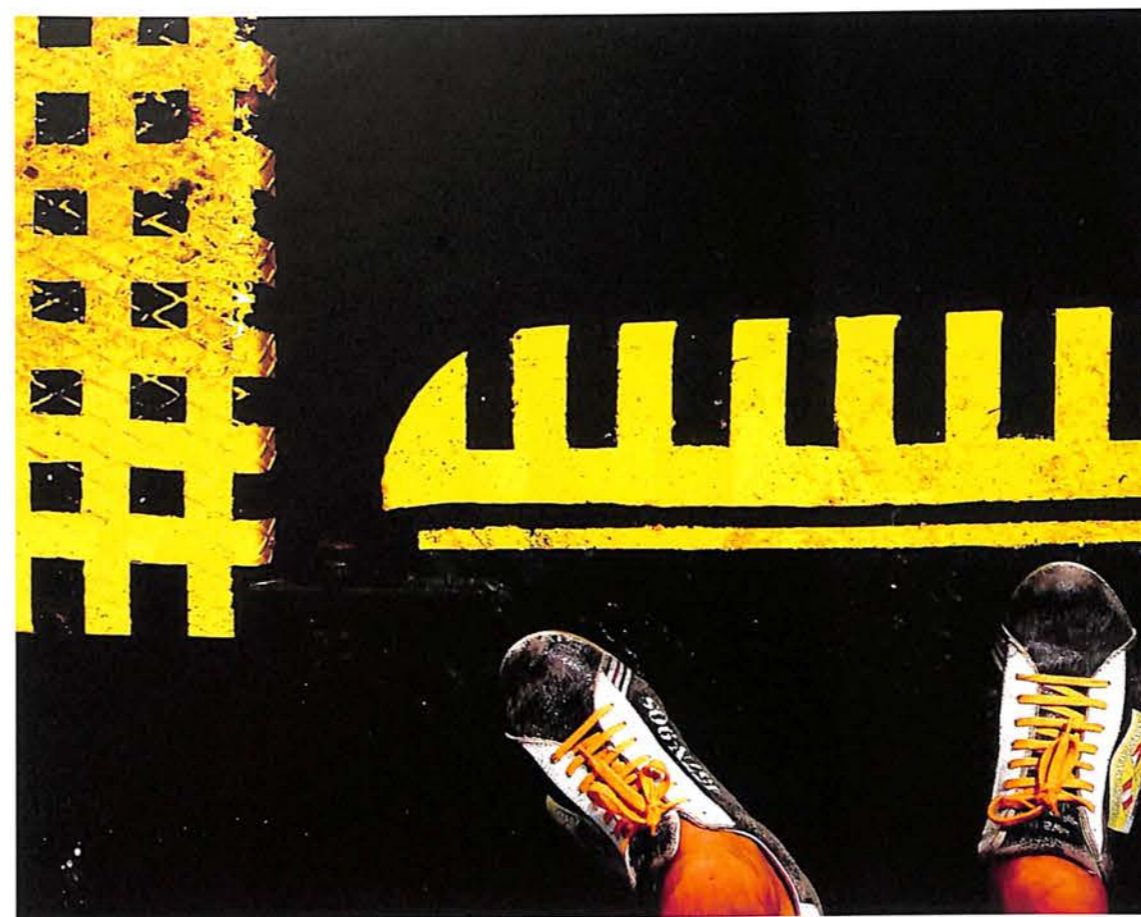
Repro
Market

www.repromarket.co.yu
e-mail: rmarket@yubc.net
Tel: (011) 34-44-963, fax: (011) 44-46-079

ŽIVOT grada

PRVA NAGRADA NIKON DIGITALNI FOTOAPARAT
Ivan Ivanov, Beograd, "Look", Canon EOS 650

DRUGA NAGRADA LOWEPRO FOTO-TORBA
Milenko Vasić, Beograd, "Stav 7", Olympus C-50

TREĆA NAGRADA FOTOMONOGRAFIJA
Marko Milović, Novi Sad, "Asuan 1", Nikon F4

Finale obično označava kraj nekog takmičenja, a izbor radova i kraj ovog konkursa za nas znače početak jednog izvanrednog druženja. Kada je na kraju ponovo trebalo pregledati sve što je stiglo kao odgovor na postavljenu temu, videli smo koliki nas posao čeka. Bezmalobrodne hiljade fotografija koje su stigle u digitalnoj i analognoj formi pokazale su koliko je tema bila pun pogodak. Poslati fotografije i učestvovati, pa makar i na samom kraju konkursa, bilo je toliko važno da smo u poslednjih nekoliko dana odgovarali na telefonske pozive i molbe da primimo još poneki komplet radova. Čini nam se da su, uslovno rečeno, najlošije prošli oni koji su poslali radove na kraju, jer su ušli u najžešću moguću konkurenciju. Ipak, sada vidimo da je naš konkurs postao pravo međunarodno takmičenje jer su fotografije stigle iz sedam zemalja iz našeg bližeg i daljeg okruženja, a što se tiče naše zemlje, mesta iz kojih su se autori odazvali nismo brojali – to bi tek bio posao. Pojedini autori su u širu selekciju ušli i sa nekoliko radova, što smo videli tek na kraju kada smo fotografije počeli da potpisujemo.

A žiri, kao i svaki drugi, verovatno će biti kritikovan, neko će pomisliti da je njegova fotografija bila bolja od neke druge... Ipak, nakon pet dana gledanja, rasprava i objašnjavanja zašto je jedna fotografija bolja od druge, izbor je pred vama. Vidimo vaše vizure i jedno lično predstavljanje gradova, a ujedno i različitih kultura. Pojedini autori iskoristili su putovanja da bi doneli fotografije koje su mnogo više od pukog beleženja turističkih uspomena. Biti na nekom, za nas egzotičnom mestu, ne znači automatski dobru fotografiju. Brižljivo kadriranje, prenesena atmosfera i, ono najvažnije, život ljudi, i te kako su bili važni. Da se malo našalimo, broj fotografija sa prelepim zalascima sunca bio je toliki da možemo napraviti mali konkurs samo od takvih fotografija. Gradovi nastavljaju svoj život, a mi vas pozivamo da pridete još bliže ljudima koje susrećete jer počinjemo nov konkurs – Portret.

M. ŽIVKOVIĆ

POHVALA: Ivan Stanić, Beograd, "Kolos sa Zvezdare"

POHVALA: Aleksandar Radovanović, Beograd, "Break Dance", Canon PowerShot A80

Marko Rupena, Beograd, "Klovn", Canon EOS 300D

Sofija Kajtez, Beograd, Donji Menhetn, Sony DSC F717

Ivan Aleksić, Paraćin, " Av, av", Aiptek 3000

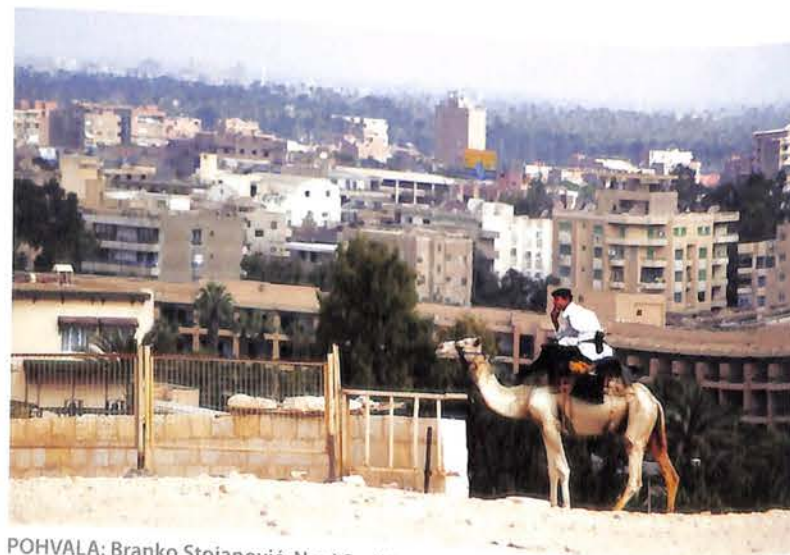
Ahmed Hadrović, Istanbul, Turska, VW, FujiFinepix 5000

POHVALA: Marija Milovanović-Maksimović, Beograd, "Zabavnije je napolju", Canon EOS 20D

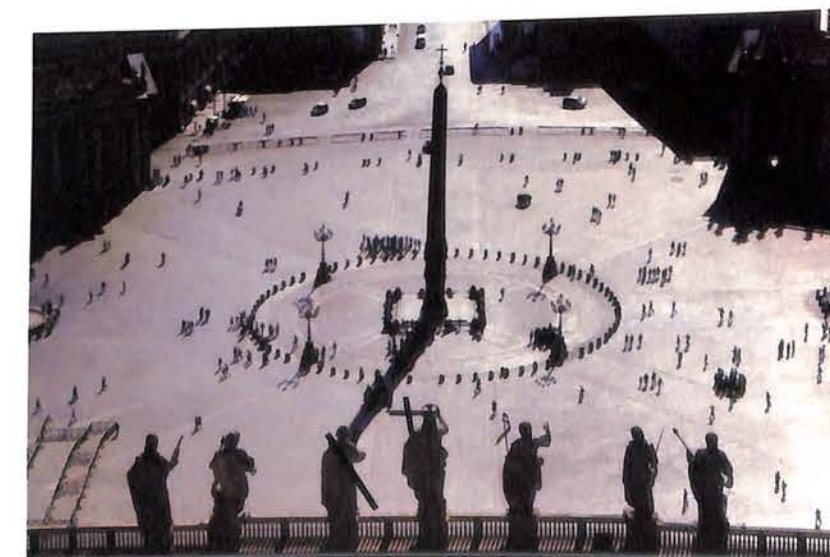
POHVALA: Vladimir Cetinski, Beograd, "Još jedan dan", Fuji FinePix S5000

POHVALA: Branko Stojanović, Novi Sad, "Kairo 4 – Egipat 2005"

Bratislav Lucić, Beograd, "Ogledala", KonicaMinolta Z10

Karim Salim, Beograd, "Deus Ex Machina", Canon EOS 300D

Predrag Todorović, Berlin, Nemačka, "Fabian", Canon EOS 300D

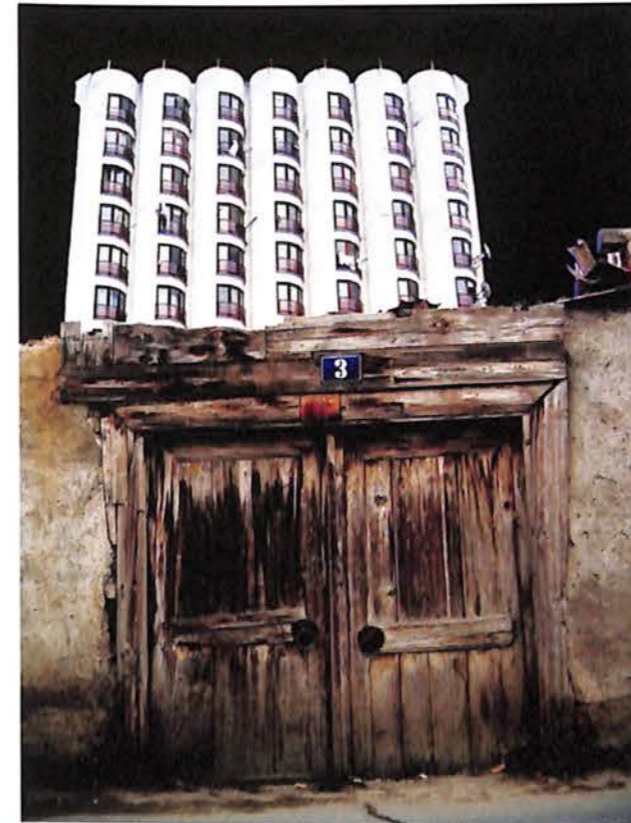
Protosinđel Ilarion, Manastir Bukovo, Negotin, "GSP u Kairu", Nikon D70

Staniša Martinović, Novi Sad, "Gore-dole", Canon A 80

Igor Mandić, Pača, "Kud plovi ovaj brod", Kodak C300

Josif Raspopović, Raška, "3", HP 735

Nebojša Mandić, Beograd, "Starac i buket", Canon PowerShot A70

Mičo Čavić, Banja Luka, "Sam", Canon EOS 10D

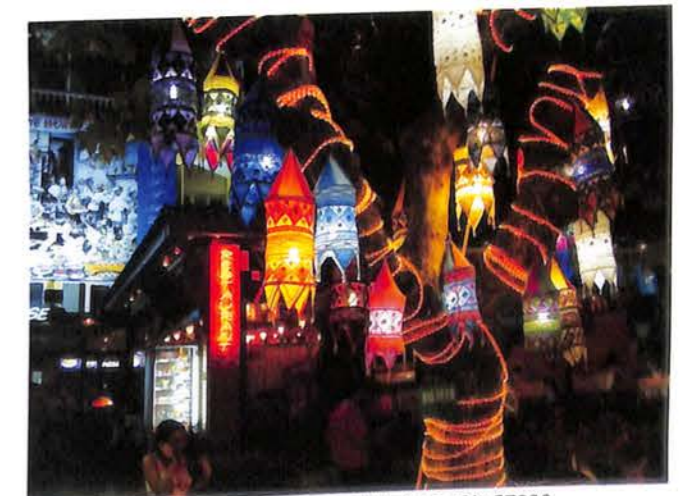
Radoš Vujaklija, Novi Banovci, "Obećana zemlja", Olympus C 5060

Ervin Šalgo, Kikinda, "Tapkanje", Epson 3000Z

Danijela Pandžić, Novi Sad, "Život koji gledam", Olympus E-300

Kristijan Miok, Ečka, "Kušadasi noću", Fuji FinePix S7000

finala

finala

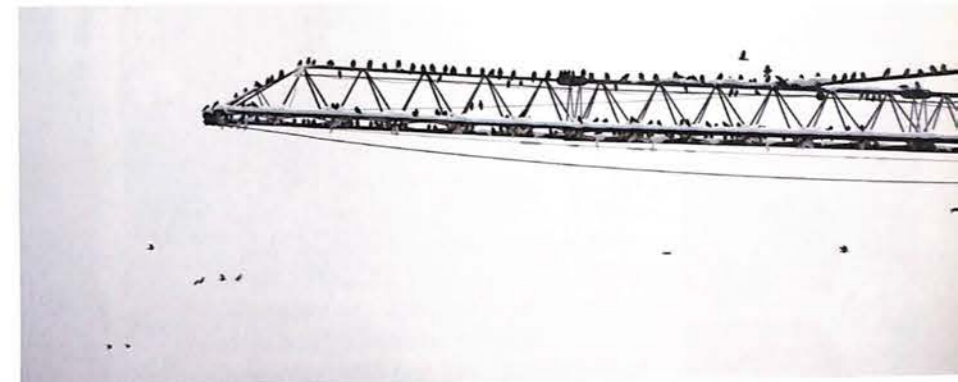
Goran Stamenković, Bašaid, "Dobro došli", Yashica FX 103P

Andrej Jovanović, Pirot, "Studentkinja", Contax ST

Ninoslav Adžibaba, Beograd, "Opstanak u blokovima", Canon EOS D30

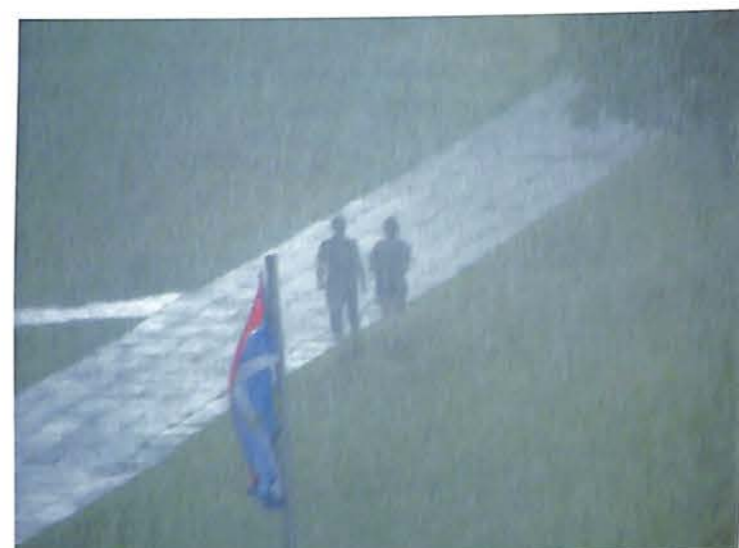
Bratislav Milenković, Arandelovac, "Ptice"

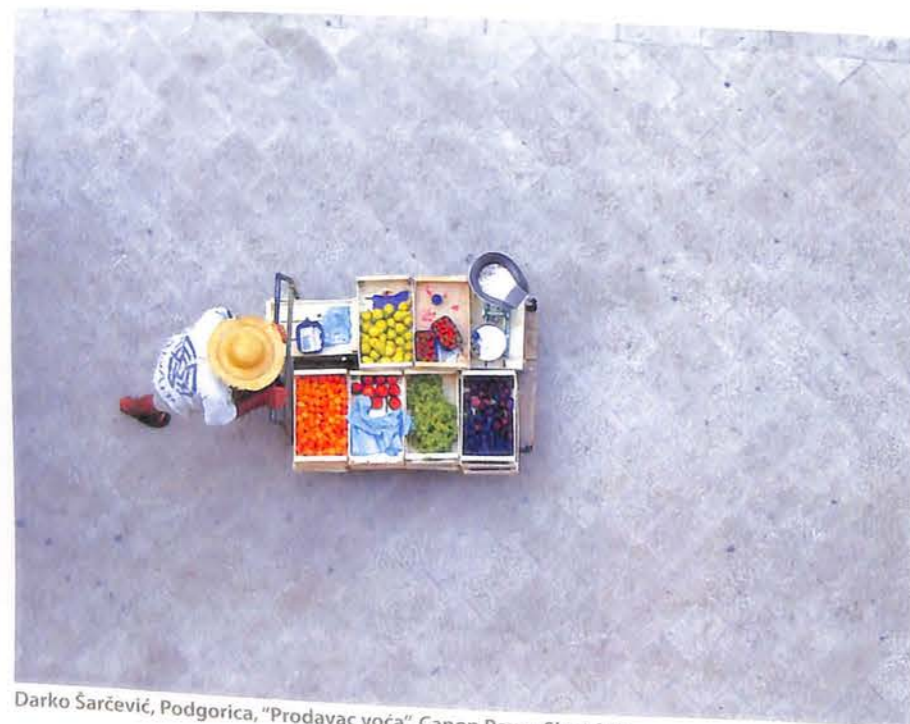
Branko Stojanović, Novi Sad, "Monociklista, Madrid 2004", Nikon D70

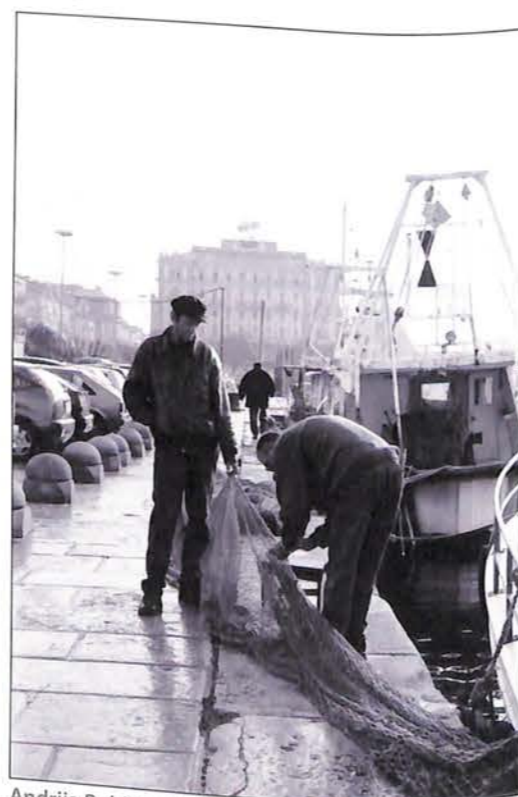
Edvard Molnar, Zrenjanin, "Zrenjanin", HP C850

Miloš Popov, Novi Sad, "Letnji pljusak", Fuji FinePix S5000

Darko Šarčević, Podgorica, "Prodavac voća", Canon PowerShot A75

Andrija Rubinić, Mošćenska draga, Hrvatska, "Ribari u gradu", Minolta Dynax 5

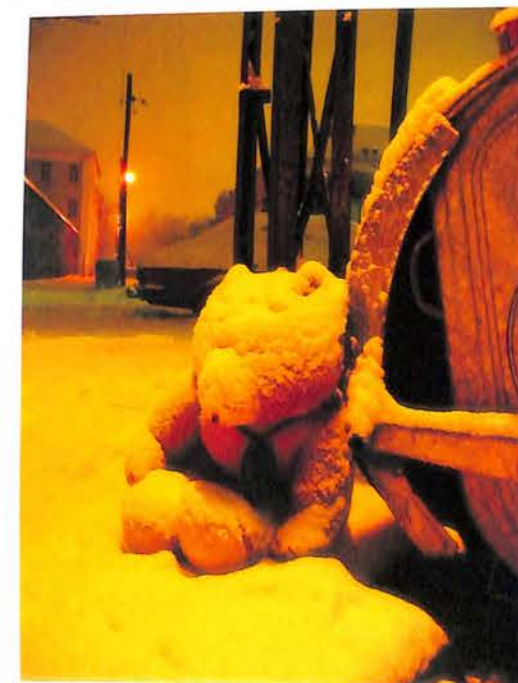
U broju 32 časopisa REFOTO greškom je došlo do zamene potpisa autora fotografija i ovom prilikom je ispravljamo.

Josip Šarić, Zemun, "Malo gore malo dole"

Darko Ivančević, Beograd, "Tražeći sebe"

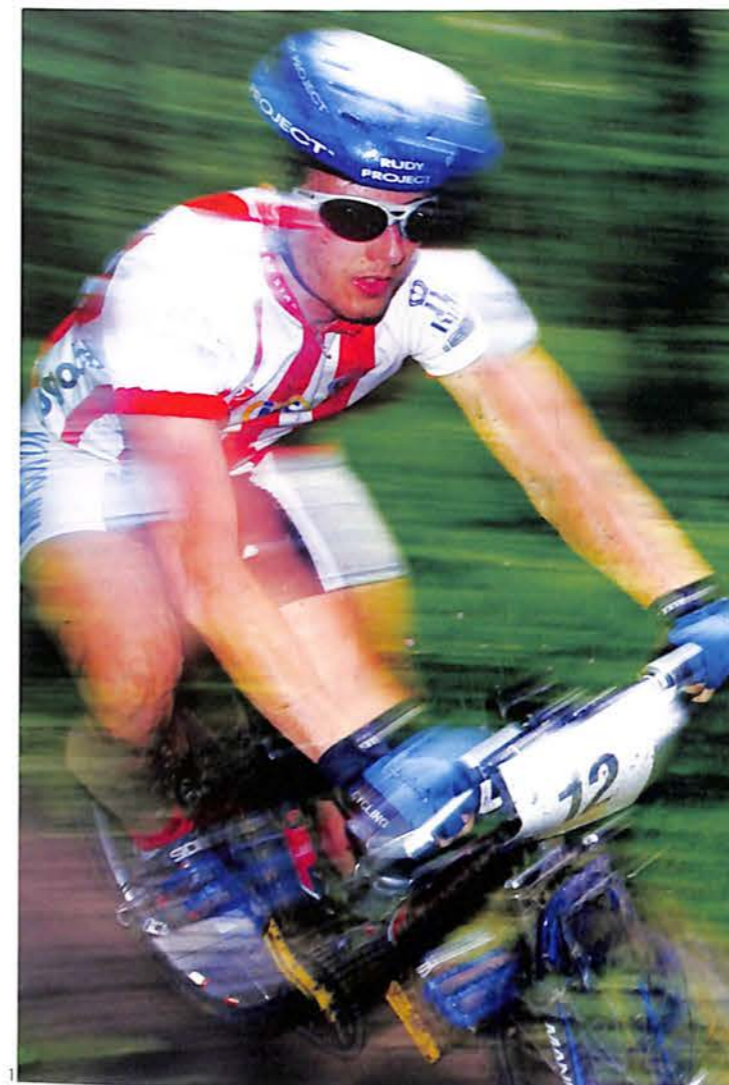
Robert Semnic, Novi Sad, Canon PowerShot S30

Kada je konkurs počeo, pretpostavili smo da će tema da vam "legne", ali ni u jednom trenutku nismo očekivali toliko radova. Mi nismo ograničili broj fotografija koji možete poslati pa ste vi to lepo iskoristili i "zatrpali" nas vašim radovima. Ipak i od tako velikog broja fotografija koje smo tokom ovih meseci dobijali, birali i pokazivali, i žalili što ne možemo da pokažemo sve što nam se svidelo, ipak smo na kraju morali da napravimo izbor najboljih. Kao i kod konkursa "Život grada" one fotografije koje smo objavili ne ponavljamo, a od skoro 1.500 fotografija koje smo dobili predstavljamo vam ono što je žiri sastavljen od predstavnika *Direct Link*-a i *Lexmark*-a kao i članova naše redakcije odabrao. Nagrade koje smo na početku najavili su u međuvremenu postale još vrednije jer su izašli novi i savremeniji modeli kao što već možete videti. Na žalost otvaranje izložbe moraćemo malo da pomerimo, jer problemi sa terminima su razlog zbog koga ćemo izložbu otvoriti u galeriji "Ozon", a o terminu ćemo vas obavestiti u narednom broju. Na kraju, šta dodati osim da vam se svima zahvaljujemo na trudu, i da se posebno zahvaljujemo *Direct Linku* i korporaciji *Lexmark* s kojima nastavljamo saradnju i tokom sledeće godine sa novom, još atraktivnijom temom.

brzina finale

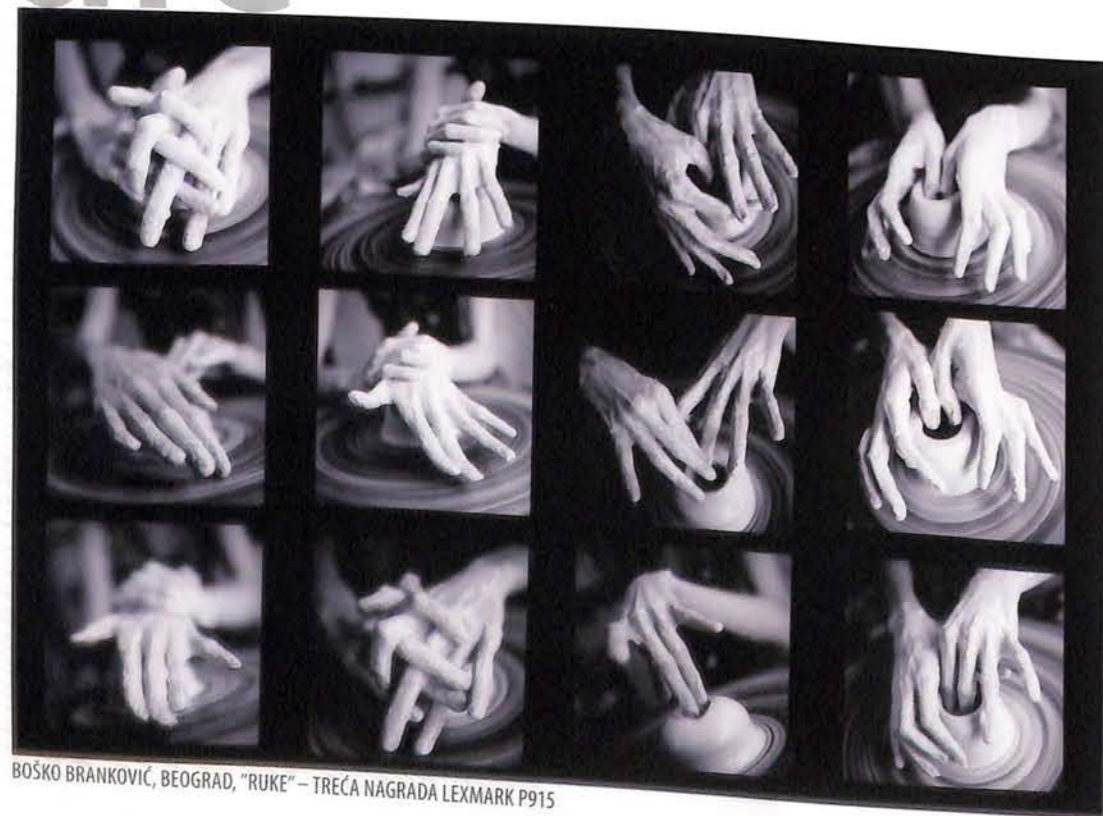
LJUBOMIR PAVKOVIĆ, NOVI SAD, "ZAPREGA" – PRVA NAGRADA LEXMARK C510N

BOJAN HOHNJEC, NOVI SAD, (NASLOVNA STRANA ČASOPISA) – DRUGA NAGRADA LEXMARK P450

POHVALE

- [1] Zoran Lautarević, Novi Sad, "Popovica"
- [2] Milorad Despotović, Beograd, "Pad"
- [3] Marko Milović, Novi Sad, "Derviš"
- [4] Ivan Pančić, Mužlja, "Zagrevanje"
- [5] Jovan Vajdl, Novi Sad, "Trka kelnera"

BOŠKO BRANKOVIĆ, BEOGRAD, "RUKE" – TREĆA NAGRADA LEXMARK P915

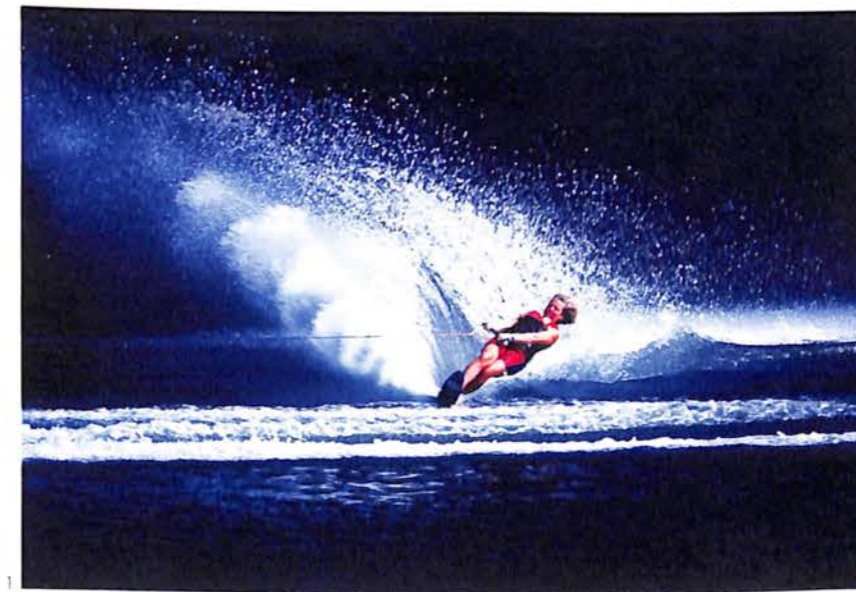

[1] Bratislav Milenković, Arandelovac, "Strah od mraka"
 [2] Ivan Stanić, Beograd, "Tunel"
 [3] Miško Tutkovski, Resen, Makedonija, "Trkač"
 [4] Ervin Šalgo, Kikinda, "Skok kroz vatru"

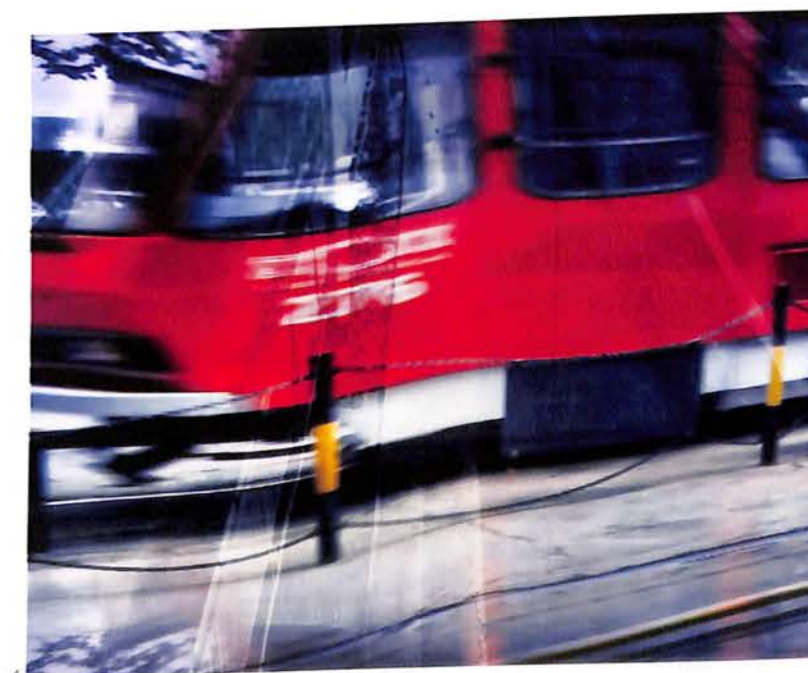
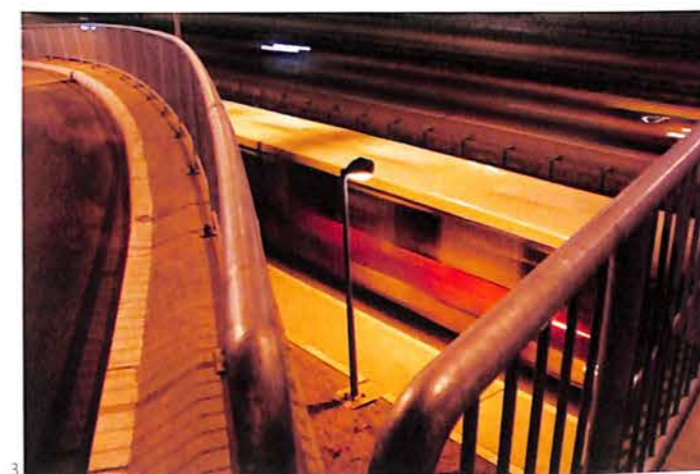
POHVALA Bojan Bončić, Niš, "Leteći tanjiri"

POHVALA Ana Panić, Novi Sad, "Vatra"

[1] Franc Črv, Jesenice, Slovenija, "Slalom na vodi"
 [2] Dušan Žutinić, Niš, "Sky Is the limit"
 [3] Nikola Panajotović, Beograd, "b5112"
 [4] Slaviša Bogičić, Beograd, "Aqua ski 1"

- [1] Miloš Popov, Novi Sad, "Avion"
- [2] Jožef Gergelj, Senta, "Slobodan pad"
- [3] Srđan Veljović, Beograd, "Brzina 1"
- [4] Branko Matić, Valjevo, "Reli"
- [5] Žarko Ristić, Skoplje, Makedonija, "Saobraćaj"
- [6] Boško Mašić, Ležimir, "Galop"

- [1] Emilija Miljković Ivković, Niš, "Korak napred"
- [2] Vladimir Cetinski, Beograd, "Trainspoting"
- [3] Fadil Šarki, Beograd, "Noć"
- [4] Ana Sudimac, Beograd, "Red dragon"
- [5] Dario Fužinato, Novi Sad, "Put radosti i tuge"

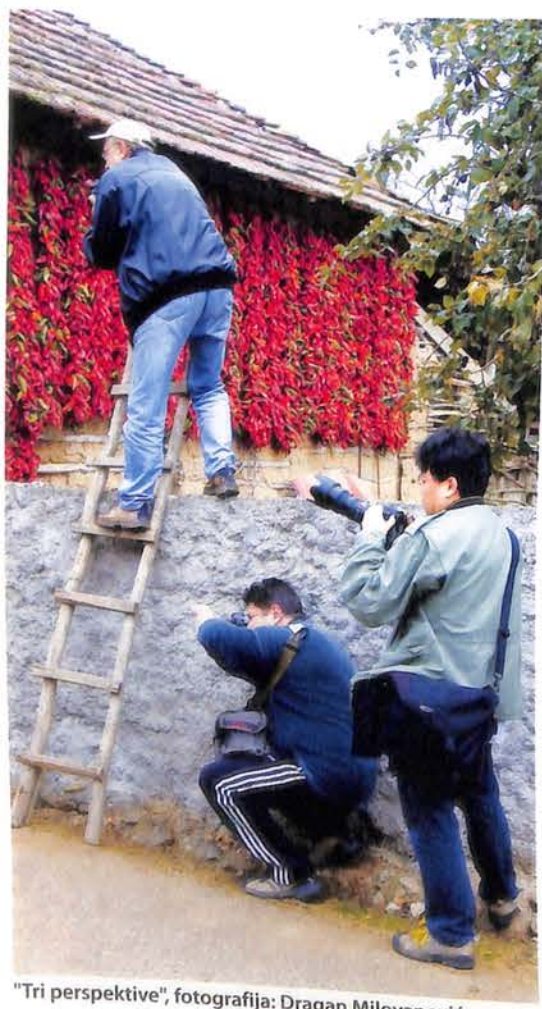

Lokošnica

"Pridi bliže...", fotografija: Milan Živković

JEDNO SELO, JEDAN DAN, "TUCE" FOTOGRAFA

ODLAZAK EKIPE FOTOGRAFA U SELO KOJE JE POSVEĆENO PROIZVODNJI I PRERADI PAPRIKA BIO JE NAIZGLED SAMO LEP IZLET. SUSRET SA SRDAČNIM MEŠTANIMA I FOTOGRAFIJE KOJE SU TAMO SNIMLJENE POKAZUJU DA JE U TOM JEDNOM DANU BILO TOLIKO ZANIMLJIVOSTI KOJE ĆE SE DUGO PAMTITI

"Tri perspektive", fotografija: Dragan Milovanović

"Starina", fotografija: Novica Petrović

"Zaposleni" fotograf, fotografija: Bojan Konstantinović

naših i stranih agencijskih kuća i časopisa. Na taj način, a uz pokroviteljstvo opštine Leskovac, započeta je realizacija ideje o izradi monografije leskovačkog kraja koja bi bila stvarana postepeno – novim druženjima i zajedničkim radom fotografa koji bi obilazili nove lokalitete i stvara-

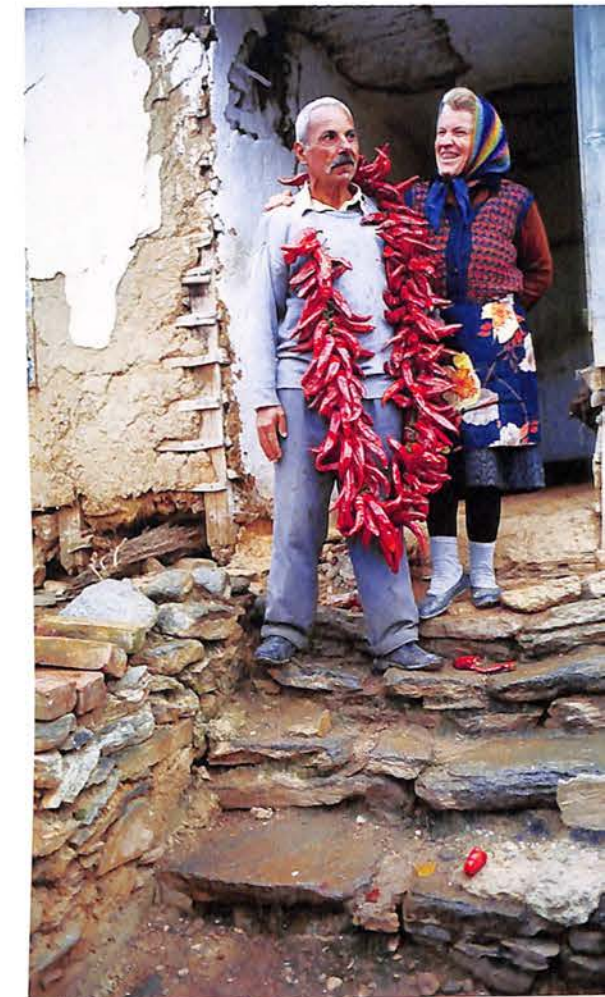

"Njegova staza do komšije", fotografija: Aleksandar Stanković

li dragoceni fond fotografija. Fotografije nastale na ovom prvom druženju biće uskoro uobličene u grupnu izložbu koja će biti predstavljena građanima Leskovca i koja će pokazati koliko dobrih fotografija može da se snimi u samo zjednom danu.

Jutro koje je osvanulo kada smo krenuli u selo nije obećavalo ništa dobro. Kišica je krenula da pada i izgledalo je da će biti teško snimiti dobre fotografije. Ipak, ni sivo nebo, a ni malo sve-

tla nisu mogli da spreče Tomislava Peterneka, Marka Đuricu (*Reuters*), Đorđa Kojadinovića (*Frankfurtske vesti*), Sašu Stankovića (*EPA*), Željka Sinobada (*Ilustrovana politika*), Masanori Jošidu (*Večernje novosti*), Sašu Maričića (*Blic*) i Milana Živkovića (*Refoto*). Ovu ekipu dodatno su pojačali Dragan Milovanović (*Futura*), Novica Petrović (Foto "Lik") i snimatelj TV Leskovac Bojan Konstantinović koji je s vremena na vreme kameru menjao fotoaparatom.

"Ljubav na seoski način" Fotografija: Tomislav Peternek

"Dobro je rodilo, još da nije bilo grada", fotografija: Marko Đurica

"Ovako se paprika melje", fotografija: Željko Sinobad

Obilazak samog sela bio je pravo zadovoljstvo jer su meštani bili raspoloženi da poziraju, spremni da pokažu svoje umeće nizanja paprika velikim iglama, a i da domaćom rakijom i izuzetno ukusnim jelima, spremljenim naravno od paprika, ugoste pridošlice koje su im na specifičan način promenile svakodnevicu života.

Domaćinima je posebno bilo zanimljivo slanje fotografija koje su putem računara direktno iz sela otišle u agencije kao vruća vest. Sve ono što smo imali priliku da vidimo bilo je kao u bajci o Ivici i Marici, samo što su kuće, fasade, potkrovlja i uopšte svaki slobodan deo prostora prekrivale paprike koje se suše. Čak su i u osnovnoj školi daci sušili paprike jer na taj način zarađuju pare za ekskurziju. Svi su se nasmejali kada je jedan od meštana počeo da se vajka: "Što niste došli prošle godine, ove godine nema paprike, sve je ubio grad".

Nama je bilo dovoljno i ovoliko, i samo smo zamišljali koliko to može još paprike da stane u ovako malom selu koje kao da je usamljeno u svojim nastojanjima. U okolnim selima nismo videli nijednu jedinu papriku okačenu na zid - makar za ukras.

M. ŽIVKović

"Unuka", fotografija: Đorđe Kojadinović

"Ulice Lokošnice u jesen", fotografija: Masanori Jošida

"Iza žice", fotografija: Aleksandar Stanković

LEXMARK

Passion for printing ideas.™

Pustite mašti na volju, Lexmark će odraditi ostalo.

Z735 Inkjet

A4 Inkjet štampač,
Rezolucija:
4800*1200dpi
Brzina:
15ppm monohromatska
15ppm kolor
Mesečni obim:
1,000p/m
Povezivanje:
USB
1 kertridž: kolor

P915 Inkjet

A4 inkjet štampač
Rezolucija:
4800*1200 dpi
Brzina:
22ppm monohromatska
15ppm kolor
Mesečni obim:
3,000p/m
Povezivanje:
USB, PictBridge
LCD kolor displej
Samostalna štampa
A4 štampa bez margina
Memorijski čitač kartica

X2350 MFC Inkjet

Multifunkcijski 3 u 1, A4 uređaj
STAMPAC:
Rezolucija: 4800*1200dpi
Brzina: 15ppm monohromatska
15ppm kolor
Mesečni obim: 1,000p/m
Povezivanje: USB
1 kertridž: kolor
SKENER:
Tip: ravan CIS
Rezolucija: 600*1200, 48bit
KOPIR:
Samostalno kopiranje
Brzina: 12cpm monohromatska
12cpm kolor
FAKS: Preko računara

AUTORIZOVANI DISTRIBUTER

www.dl.co.yu

Direct Link

011/321 51 51, Mike Alasa 9, Beograd

* Preporučena maloprodajna cena u dinarskoj protivvrednosti, bez uračunatog PDV-a od 18%.

PARTNERSKA MREŽA: AALTO RAČUNARI, Šabac, 015/344 001; BBS, Beograd, 011/227 17 97; BIT COMPUTERS, Novi Sad, 021/4754 040; COMTECH, Beograd, 011/347 34 17; DESK SHOP, Beograd, 011/311 16 91; EVETIČIĆ, Subotica, 024/555 704; GET COMPUTERS, Beograd, 011/313 06 28; GIGATRON, Beograd, 011/354 13 79; IMTEL, Beograd, 011/201 34 60; INFOGRAF, Beograd, 011/377 01 77; INFORMATIKA, Beograd, 011/321 53 33; INFOTEAM, Beograd, 011/414 239; KOMTEH, Čačak, 032/349 111; MODRO D.O.O., Podgorica, 081/256 531; MILENIUM, Novi Sad, 021/475 03 84; PCD RUMA, Ruma, 022/490 055; PIN COMPUTERS SHOP, Indija, 022/510 027; PIN COMPUTERS SHOP, Pirot, 010/313 464; PROSPER, Beograd, 011/3620 230; PROXIMA, Gornji Milanovac, 032/720 150; SIMM SHOP, Beograd, 011/334 20 15; TELIX, Novi Sad, 021/489 04 89; VERTES, Beograd, 011/382 02 64.

Vođa projekta Ana Adamović (u sredini) i učesnici radionice

Fotografija je ... KOMUNIKACIJA

OVO JE PRIČA O SASVIM POSEBNOJ FOTOGRAFSKOJ
RADIONICI KOJA JE SRUŠILA MNOGE GRANICE I
TABUE I USPOSTAVILA JEDAN NOV, ZDRAVIJI VID
KOMUNIKACIJE – SLIKOM DO REČI

U mnogim teorijama, kao i opšteprihvaćenom mišljenju, podrazumeva se da se fotografijom može vrlo lako i dobro komunicirati. Tu se pre svega, misli na prenošenje ideja, osećanja i – naravno – činjenica. Ali više od toga, fotografija može da uspostavi dijalog između ljudi koje dele skoro nepremostive granice, kako one fizičke, tako i mentalne. Te granice, mogu biti rešetke i zidovi zatvora, državne granice, ratom okupirana područja, verske i nacionalne razlike...

Već dugo godina jug Srbije deklariramo kao krizno područje. Ne samo zbog blizine Kosova već i teške ekonomske situacije i nepostojanja istinske saradnje među etničkim grupama koje tu žive. Najugroženiji su mladi, ali u isto vreme oni jedini mogu doprineti krucijalnim promenama u društvu u kojem žive. Nevladina organizacija KIOSK, koju su osnovale Milica Pekić-Conev i Ana Adamović, organizovala je fotografsku radionicu pod nazivom "Komunikacija". Projekat je omogućila donacija organizacije "The Olof Palme International Center". Autor projekta je Ana Adamović koja se već desetak godina pretežno bavi dokumentarnom fotografijom. Svoje socijalno angažovanje pokazala je još 2001. godine kada je fotografisala decu iz socijalno ugroženih kategorija za kampanju UNICEF-a o toleranciji. Ovoga puta, u sopstvenoj organizaciji, od aprila do juna 2005. radila je sa devetnaestoro mladih ljudi od šesnaest do osamnaest godina iz Bujanovca i Preševa. Srbi, Albanci, Romi s juga Srbije i deca koja su prebegla

Jelena Stanisavljević, 18 godina, Preševo, "Milica"

Ovako je u praksi izgledala radionica

s Kosova družili su se jednom nedeljno samo sa jednim ciljem – da ponovo uspostave dijalog. Prvobitno nepoverenje s vremenom se menjalo u zainteresovanost za druge, želju za komunikacijom (čak je bilo i dosta rasprava, ali onih konstruktivnih). Ubrzo su se formirale dve jednako snažne grupe: podelili su se na devojke i mladiće što je u adolescentskom dobu sasvim normalno i razumljivo. S osnovama fotografije i kratkom istorijom, pre svega dokumentarne fotografije, upoznali su se kroz predavanja i slajd projekcije. Da bi se izbeglo opterećivanje opsežnom fotografskom tehnikom, podeljeni su im najjednostavniji analogni "idiot" fotoaparati i kolor filmovi. Na taj način njihova koncentracija zaista je bila usmerena na sâm čin fotografskog gledanja i razmišljanja o svetu. U svet fotografije "uplovili" su radeći na 10 tema: autoportret, porodica, drugi, prijatelj/neprijatelj, ljubav, sreća, strah,

snovi i sadašnjost. Pre početka rada na određenoj temi upoznali bi se s radom poznatih svetskih fotografa koji se pretežno bave upravo tom temom. Neki od fotografa ostavili su veliki utisak na njih, pre svega Cindy Sherman i Nan Goldin. Fotografije snimljene na zadatu temu, posle odabira vođe projekta, bile su predstavljene svim učesnicima, čime bi otpočeo razgovor o samoj temi, fotografijama ali i porivima i idejama koje su kroz te fotografije prikazane. Kako se razvijalo njihovo fotografsko iskustvo najbolje ilustruje tekst Ane Adamović iz kataloga izložbe posvećene radionici koja je održana u Bujanovcu i Beogradu: "Njihova želja je na početku bila da fotografiju koriste za prikazivanje lepих mesta i događaja kojih bi se kasnije sećali. Radom na specifičnim temama oni su fotografiju počeli da posmatraju na malo drugačiji način i iz

nedelje u nedelju snimali sve zanimljivije i promišljenije fotografije. Teme za razgovor koje su te fotografije pokretale postajale su sve ozbiljnije. Njihovi stavovi su se često razmimoilazili i neretko su dolazili u sukobe. Ali, i u najglasnijim raspravama oni su jedni druge slušali s poštovanjem i trudili se da budu što iskreniji. Tolerancija i razumevanje koje su sve vreme pokazivali u svojim raspravama zadivljujući su naročito zato što dolaze od mladih koji su veći deo svog života proveli u kriznim ili potencijalno kriznim situacijama i koji, za razliku od mnogih, imaju pravo da pokažu rezignaciju i bes. Svake nedelje su svojim radom i ponašanjem dokazivali da međuetnički dijalog i suživot na ovim prostorima nije nešto što mora biti nametnuto, već je neophodno, moguće i normalno".

I. BREZOVAC

Arta Limani, 17 godina, Preševo, "Bez naziva"

Remzija Duljaj, 18 godina, Bujanovac, "Sreća"

Blerta Ilazi, 17 godina, Preševo "Autoportret"

Marija Elezović, 18 godina, Bujanovac, "Sram"

MR VLADIMÍR ČERVENKA

Svetlosni tunel

O SVETLOSNOM TUNELU U KRATKIM CRTAMA PISALI SMO U BROJU 29 NAŠEG ČASOPISA, ALI OVA TEMA ZASLUŽUJE ŠIRI PRIKAZ, ŠTO ĆEMO UČINITI OVOGA PUTA

Michael Furman – Graphis Annuals, 1994

Predmeti sa sjajnim reflektujućim površinama – glazirana keramika, porcelan, hromirani metal, srebro, zlato i sl. veoma su teški za snimanje zbog toga što njihove površine kao ogledalo reflektuju okolinu. Na konačnoj fotografiji, na njihovim površinama imamo snimljen refleks okruženja, ova zbrka odsjaja deformiše oblik predmeta, a umesto sjajnog predmeta dobijamo sliku celog studija, uključujući i našu malenkost. Reflektse možemo podeliti u dve grupe: poželjni i nepoželjni. U poželjne svrstavamo one koji oblikuju predmet i stvaraju harmoničnu sliku predmeta, a u nepoželjne – sve one koji stvaraju zbrku i deformišu predmet. Naš zadatak jeste da poželjne reflektse naglasimo, a nepoželjne odstranimo. To možemo uraditi na više načina.

Prvi je da u specijalizovanoj prodavnici foto-materijala nabavimo sprej koji je namenjen uklanjanju refleksa sa sjajnih površina tako što ih raspršuje. Nedostatak ovog rešenja jeste što kod nas nećemo naći takvu prodavnicu. U više navrata našao sam u literaturi moguća rešenja kao što su prevlačenje sjajnih površina rastvorom sapunice, mlekom, čak i talkom itd. tako da dobijamo efekat sličan kao sa sprejom – nisam probao ali verujem da deluje. Glavna mana ovih rešenja jeste ta što oni menjaju glavnu karakterističnu osobinu predmeta – materijal deluje poput matirane a ne sjajne površine. Ako su predmeti koje snimamo sjajni, oni moraju biti takvi i na konačnoj fotografiji, zato reflektse ne treba eliminisati, već kontrolisati!

Druga mogućnost jeste upotreba polarizacionog filtra, o čemu smo u našem časopisu više puta govorili. U većini slučajeva polarizacioni filter biće od velike koristi kod delimičnog ili potpunog uklanjanja refleksa. Ali,

nije sve tako idealno; kod predmeta koji ne reflektuju polarizovano svetlo, a to su pre svega metalni predmeti, njegovo delovanje ravno je nuli. Takođe, kao i u prethodnom slučaju, predmet može da izgubi svoje glavno svojstvo – sjaj, tako da na konačnoj fotografiji ne dobijemo zadovoljavajući rezultat.

Treća mogućnost je najbolja, a to je svetlosno rešenje, ali ne svako. Uobičajena svetlosna rešenja s usmerenim svetlom u ovom slučaju daju loše rezultate. Nezgoda je u tome što se svaki svetlosni izvor reflektuje na površini predmeta veoma intenzivno kao bela površina različite veličine, koja je uglavnom van opsega osetljivosti foto-materijala, svejedno da li je reč o fotohemijomskom ili digitalnom zapisu. Na fotografiji to su prazne bele površine bez detalja između kojih se nalaze crne površine, ako prostor studija nije bio osvetljen, ili refleksi svih predmeta u studiju ukoliko je prostor bio osvetljen. Za ovu drugu vrstu refleksa karakteristično je to da se oni uklapaju u opseg osetljivog materijala tako da na površini predmeta stvaraju odraz s detaljima i crtežom. Na samom predmetu možemo videti raspored i vrstu rasvete koju smo koristili, kao i ceo prostor: ukupan učinak je haotičan, a predmet deformisan.

Naš zadatak jeste da reflektse uobičimo i svedemo na razumnu meru kako bi dobili vernu sliku predmeta koja nam pruža informaciju o njegovoj sjajnoj površini. Očigledno je da u ovakvim prilikama ne možemo da koristimo usmereno svetlo, već prednost treba dati difuznom. Kod predmeta kod kojih je ogledalni efekat manje izražen, kao na primer kod porcelana, možemo postići zadovoljavajuće rezultate ako ih osvetlimo velikom površinom difuznog reflektora, kroz velike difuzne površine ili pomoću odbijenog svetla od refle-

1a

1b

1c

[1a], [1b] i [1c] Predmet je osvetljen sa različitim tipovima reflektora: [1a] običan širokoposni; [1b] difuzni kišobran; [1c] soft box.;

Kao što se vidi na fotografijama refleksi se menjaju u zavisnosti od tipa reflektora ali rezultat je nezadovoljavajući – osvetljene površine su preekspozirane, neosvetljene – tamne, a predmet ništa ne liči na sjajnu hromiranu posudu

2

3a

3b

4

5

6

[2] Ista situacija kao kod fotografije 1c, samo je osnovnom dodatno dopunsko svetlo reflektora odbijeno od plafona. Krajnji rezultat su delimično prosvetljene tamne partije i povećan broj refleksa

[3] Dodavanje svetlosnih izvora broj refleksa se povećava:

[3a] S leve strane postavljena je refleksna površina od stiropora

[3b] Dodata refleksna površina od belog hamera između fotoaparata i scene s izrezanim otvorom za objektiv

[4] Predmet snimljen u svetlosnom tunelu. Nepoželjni refleksi su eliminisani, samo na prednjoj površini je vidljiv sićušni tamni odsjaj objektiv

[5] Aranžirani refleksi pomoću traka od crnog kartona ubačenih u svetlosni tunel

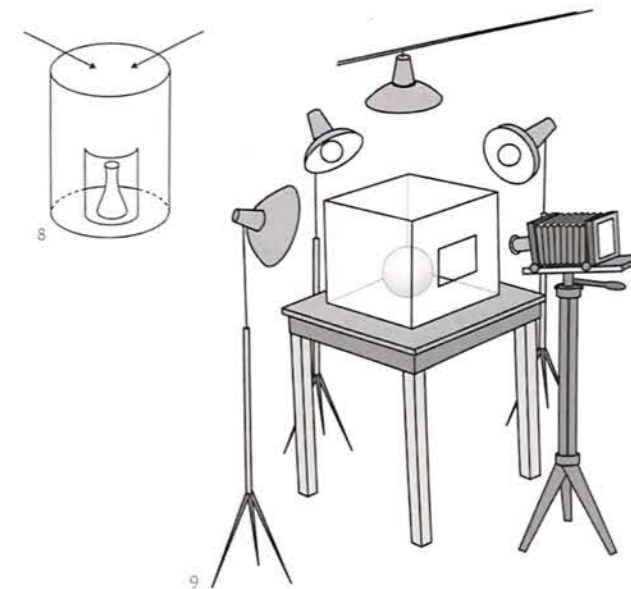
[6] Uticaj podloge na kojoj je postavljen predmet na reflektse, još jedna mogućnost za aranžiranje

ksnih površina. Kod svih ostalih predmeta s izraženim ogledalnim efektom (hromiran metal i sl.) dobićemo sličan efekat kao s usmerenim svetlom, s tom razlikom što su bele površine mnogo veće i često se uklapaju u opseg osetljivosti materijala tako da su registrovani kao granične bele površine, ponekad i s detaljima. I u ovom slučaju u predmetu se ogleda ceo studio s fotoaparatom na centralnom mestu.

Jedini način da izbegnemo nepoželjne reflektse jeste da izolujemo predmet od okruženja, a to postizemo svetlosnim tunelom čiji je zadatak obezbedi osvetljenje bez senki i da eliminiše nepoželjne reflektse. Svetlosni tunel je četvrtast ili cilindričan zatvoren prostor od bele svetlopropusne ali ne-prozirne difuzne materije (papir, paus, hamer, stiropor, bela tkanina, specijalna plastična folija i sl.) koji okružuje objekat sa svih strana, s malim otvorom na odgovarajućem mestu, dovoljno velikim da proturimo objektiv. Konstrukcija može da bude raznovrsna. Ako imamo mogućnost,

možemo nabaviti gotovu konstrukciju, a budući da je to na našim prostorima teško izvodljivo, uglavnom pribegavamo improvizaciji tako da sve zavisi od naše mašte. Konstrukciju od žice, tankih drvenih letvica ili drugog

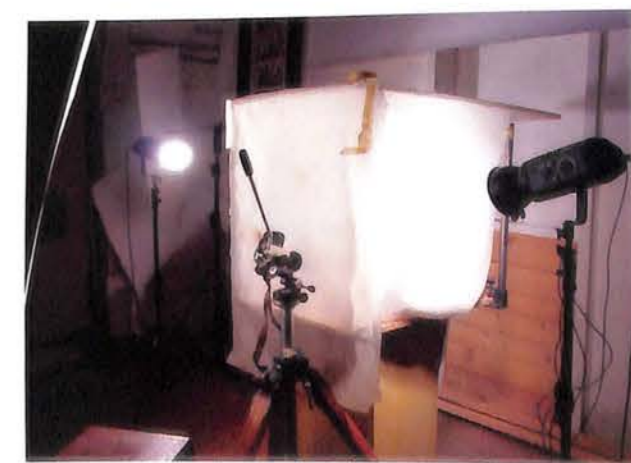
podnog materijala oblažemo svetlopropusnim difuznim materijalom tako da predmet bude okružen sa svih strana belom površinom. U unutrašnjosti tunela svetlo je difuzno, predmet je osvetljen sa svih strana potpuno ravnomerno tako da nema senki. Na površinama predmeta mogu da se reflektuju samo bele površine tunela tako da nema izrazito sjajnih refleksa. Svetlosni tunel osvetljavamo spolja tako da svetlo prolazi kroz difuzni materijal ili osvetljavamo unutrašnje zidove kroz gornji otvor – u tom slučaju konstrukcija mora biti malo viša (vidi ilustracije). Tunel treba da bude malo prostorniji, otvor kroz koji proturamo objektiv što manji. Ne treba zaboraviti odgovarajuće rešenje za manipulaciju predmetom i merenje svetla; bar jedna strana tunela mora ostati pokretna kako bismo mogli proturiti ruku. Najbolje je meriti upadno svetlo, dok prilikom merenja odbijenog svetla kroz objektiv moramo obaviti odgovarajuću korekciju zbog pretežno belih površina tako da nećemo pogrešiti ako produžimo ekspoziciju za 2 – 2,5 blende. Opremu postavljamo što je moguće dalje od objekta da bi refleksi objektiv bio što manji, a za snimanje treba koristiti objektiv s većom žižnom daljinom. Ponekad može da posluži i jednostavnije rešenje koje je slično onom opisanom u broju 30 časopisa – Reprodukција dvodimenzionalnih originala. Osvetljavamo veliku belu površinu postavljenu između scene i fotoaparata tako da na predmet pada samo indirektno odbijeno svetlo, a snimamo kroz mali otvor na površini. Naravno, tu uvek postoji opasnost reflektovanja od okolnih predmeta. Budući da smo uspeali da eliminišemo nepoželjne, sada možemo da pristupimo aranžiranju poželjnih refleksa. To su refleksi pomoću kojih oblikujemo predmet,

[8] Skica svetlosnog tunela čija konstrukcija je obložena sa svih strana svetlopropusnim difuznim materijalom. Reflektori osvetljavaju spoljašnje površine tunela

[9] Skica drugog tipa svetlosnog tunela: cilindar od belog hamera bez poklopca, reflektori osvetljavaju unutrašnje zidove kroz gornji otvor

definišemo materijal od kojeg je napravljen i uspostavljamo svetlosne akcente. Refleksi možemo uvesti pomoću posebnog izvora svetla koji služi samo za kreiranje odsjaja, ali ne i kao izvor osvetljenja. Malo nelogično, ali objašnjenje je jednostavno: naime, isijavanje svetla s površine malog izvora svetla može da proizvede dovoljno jak refleksi na predmetu, a da istovremeno emitovanje svetlosnog toka bude dovoljno slabo tako da ne utiče na osvetljenje scene. Pomeranjem izvora svetla možemo izazvati refleksa na odgovarajućem mestu ne menjajući karakter osvetljenja predmeta. U tu svrhu možemo koristiti baterijsku lampu ili drugi izvor malih dimenzija, a svetlimo kroz male otvore na površini tunela. Druga mogućnost su sive, crne ili boje ne površine koje se reflektuju na površini predmeta. Postavljamo ih na odgovarajuće mesto unutar tunela, njihovim pomeranjem definišemo položaj refleksa, a veličinom određujemo površinu refleksa. Od crnog kartona možemo napraviti maketu prozora, a njenim pomeranjem smeštamo refleksi na odgovarajućem mestu na predmetu. Na isti način, pomoću maketa ili drugih pogodnih predmeta, možemo da proizvedemo odgovarajući refleksi na bilo kojoj površini predmeta.

Improvizovani svetlosni tunel u kome su snimljene poslednje tri fotografije

MILAN ŽIVKOVIĆ

Uključite mikser II

RAZVOJ DIGITALNIH TEHNOLOGIJA SNIMANJA UVEK SE KRETAO U PRAVCU KVALITETNE REPRODUKCIJE BOJE NA FOTOGRAFIJI. CRNO-BELA FOTOGRAFIJA KAO DA JE POTPUNO ZAPOSTAVLJENA I ZABORAVLJENA

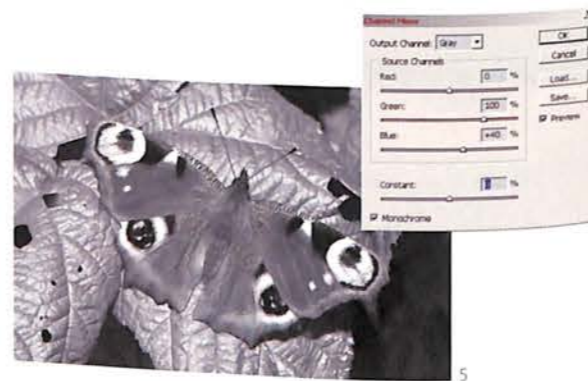
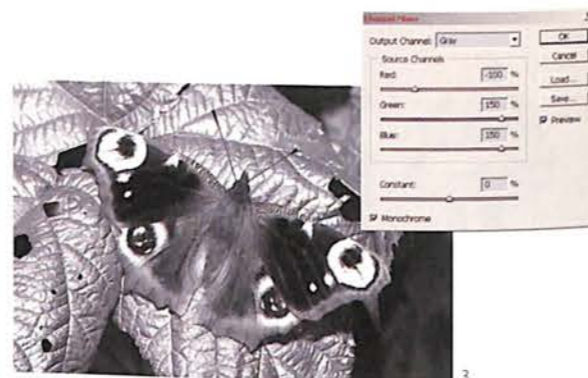
Svi uređaji namenjeni izradi fotografija obično su podešeni za rad u boji. Doduše, postoje neki inkdžet štampači sa serijom sivih kertridža koji daju crno-bele fotografije izuzetnog kvaliteta i dinamičkog opsega, kao i specijalni crno-beli papir za kolor printere u fotografskim laboratorijama. Problemi nastaju u vezi sa cenom štampača i otiska i skoro nemogućom misijom da u bilo kojoj fotografskoj radnji pronađete takav papir, pogotovu većih dimenzija, jer je potreba za takvim materijalom realno mala. Ako pokušate da crno-belu fotografiju ipak povećate klasičnim postupkom, velika je verovatnoća da će ona imati određeni ton, takozvani stih, ili da će deo sivih tonova biti u nekoj boji. Neki od modernih laboratorijskih kolor printera imaju sada nekoliko radnih kanala posebno podešenih za rad u crno-belom modu i daju prihvatljive rezultate. Ipak, ti rezultati i dalje zavise od toga kako smo pripremili našu fotografiju, tj. digitalni fajl.

Naša digitalna laboratorija opremljena je velikim brojem alata koji kolor fotografiju prevode u crno-belu. Osnovni način da dobijemo crno-belu fotografiju jeste opcija Image Mode > Grayscale

koja nam ne daje nikakvu kontrolu nad postupkom a kao rezultat dobijamo sliku sa jednim kanalom [1]. Drugu mogućnost predstavlja kompletna desaturacija boja komandom Image > Adjust > Desaturate (Shift+Ctrl+U), koja rezultira dobijanjem obojane slike u RGB modu sa tri identična kanala na koje možemo uticati ali bez nekih posebnih rezultata [2]. Ponekad dobre rezultate možemo dobiti prebacivanjem fotografije u Lab mod i kopiranjem Lightness kanala u nov fajl. Slične rezultate daje i kopiranje jednog RGB kanala (najčešće zelenog) ili prebacivanje u Multichannel mode i biranje jednog od tri kanala (najčešće je to magenta) koji su najbliži onome što želimo od gotove crno-bele fotografije. Ipak, ovi postupci i dalje ne daju nikakvu kontrolu u radu. Ako povučemo paralelu

s analognom crno-belom fotografijom, setićemo se osnovne grupe filtera (crveni, narandžasti, žuti i zeleni) kojima smo kontrolisali kako se pojedine boje reprodukuju na crno-belom filmu. Skoro identičan postupak daje nam i alatka Channel Mixer jer pomeranjem klizača regulišemo količinu pojedinačne boje i njen sivi ekvivalent na gotovoj crno-belov fotografiji. U praksi to znači da ako klizač za crvenu pomerimo u minus, crvena boja biće reprodukovana kao tamnija, i obrnuto. Nije bilo jednostavno odabrati fotografiju kojom bi se ceo postupak što bolje prikazao, ali je fotografija dnevnog paunovca koji se odmaraju na zracima jesenjeg sunca skoro idealna jer sadrži sve boje. Prvo smo uradili jednostavno prebacivanje u Grayscale mod i dobili fotografiju koja ima

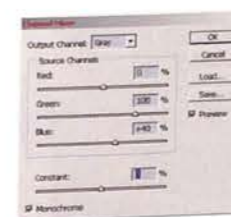
Pomeranje klizača koji kontrolišu boje u krajnje tačke daje neočekivane rezultate

veoma mali dinamički opseg ili, jednostavno rečeno, nema kontrasta, tj. kako su nekada stari fotografi imali običaj da kažu, nedostaje joj brilijantnost. Sličan rezultat, ali s razlikama u reprodukciji pojedinih tonova, dobili smo i desaturacijom. Naravno da ovako dobijene fotografije možemo doterati preko opcija Brightness, Kontrast, Curves ili Levels, ali čemo u tom slučaju izgubiti deo tonskog opsega.

I tako smo konačno stigli do našeg miksera koji daje apsolutnu kontrolu nad količinom boje koja daje neki od sivih tonova. Otvorite sada neki od vaših digitalnih fajlova i aktivirajte ovu alatku komandom Image Adjust > Channel Mixer. Odmah aktivirajte i opciju Grayscale. U prvom pokušaju oduzeli smo crvenu, a dodali zelenu i plavu. Rezultirajuća fotografija [3] dala je skoro crna krila leptiru dok su zeleni listovi bili relativno svetli. Ukoliko sada pomerimo klizače tako da dodamo crvenu i plavu, a oduzmemo zelenu, dobićemo fotografiju [4] na kojoj se leptir lepo ističe na zatamnjenim listovima. Ovu mogućnost, da istaknemo objekte koji su u jednom tonu, koristićemo često. Rezultat najbliži našoj crno-belov fotografiji daje kombinacija klizača gde je crvena postavljena neutralno, a pojačana je količina plave i zelene boje [5]. Na ovako dobijenu fotografiju primenili smo podešavanje pomoću alata Image > Adjust > Gradient Map koji smo već pominjali. Ovoga puta koristimo crno-beli gradijent kome smo do-

dali novu kontrolnu tačku kojom kontrolišemo kontrast u tamnim partijama slike. Često će se pojavljivati problem kako da pojačamo kontrast na fotografijama a da ne izgubimo detalje u crnim i belim delovima slike. Jednostavno, kontrast čemo podesiti u dupliranom sloju (Layer > Duplicate Layer), a zatim obrisati one delove u kojima smo izgubili detalje. Ne zaboravite da i gumica ima mogućnost kontrole intenziteta, kao i da sloju možemo odrediti transparentnost. Na kraju, snimimo našu fotografiju i odemo do fotografske radnje da uradimo pravo povećanje na foto-materijalu.

Treba obratiti pažnju na to da kolor materijal ima manji kontrast tako da, generalno, fotografiju treba podesiti tako da ima više kontrasta. Takođe treba imati u vidu da na nekim printerima bolje rezultate dobijamo ako fotografiju snimimo u Grayscale modu, a opet na drugima ako odnesemo RGB fajl tako da i to treba proveriti.

ProFoto

www.profoto.co.yu

DIGITALNI FOTOAPARATI

preko 100 modela renomiranih svetskih proizvođača

DODATNA OPREMA

memorijske kartice svih vrsta
čitači memorijskih kartica

razne vrste kablova

IZRADA FOTOGRAFIJA SA SVIH MEDIJA

fotografije svih formata

Terazije 36
011 361.09.09
011 687.454
info@profoto.co.yu

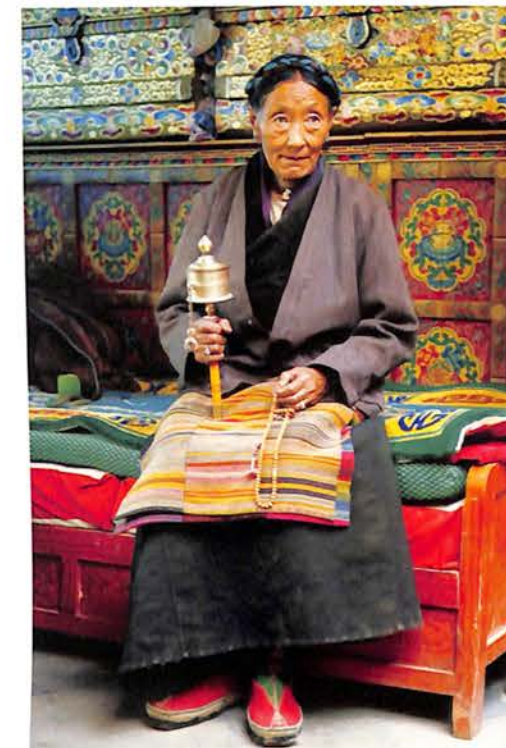
TAJANSTVENI TIBET

© BRANISLAV BRKIĆ, "DETALJ U MANASTIRU SERA", LASA

© BRANISLAV BRKIĆ, "MONAH U MANASTIRU SERA", LASA

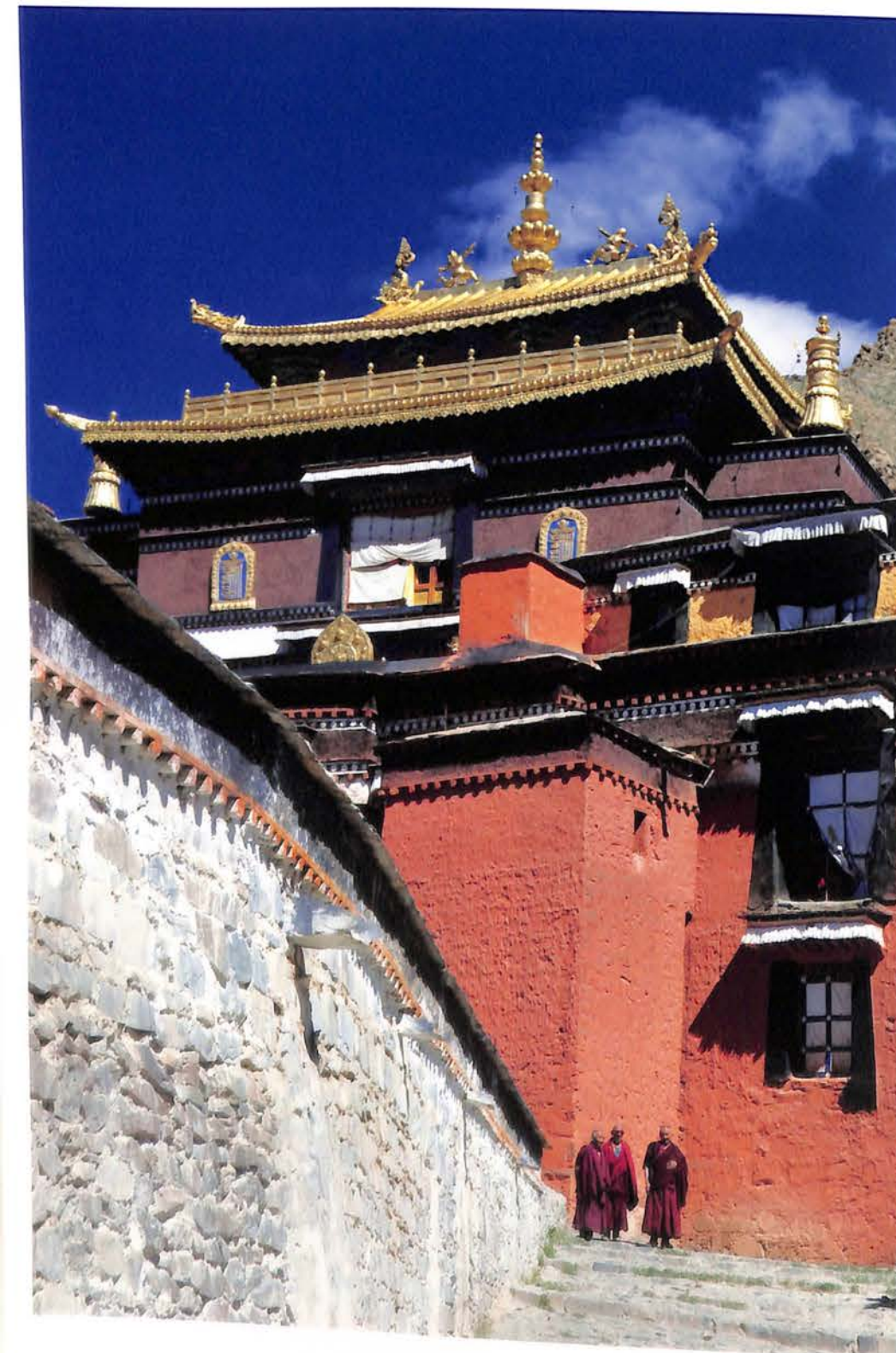

© BRANISLAV BRKIĆ, "U SEOSKOM DOMU", SAKYA

PO LEGENDI, TIBET JE NASTAO KAO PLOD LJUBAVI BOŽANSKOG MAJMUNA I ŽENE DEMONA STENA. LEGENDA JE VEROVATNO NASTALA KAO POSLEDICA OBIČAJA STANOVNIKA OVOG KRAJA DA UMOTAVAJU ILI BOJE LICA DA BI IH ZAŠTITILI OD OŠTRIH VREMENSKIH USLOVA. PO DRUGOJ LEGENDI, KRALJEVI TIBETA SPUŠTANI SU UŽADIMA S NEBA SVE DOK OSMI KRALJ NIJE SLUČAJNO PRESEKAO UŽE TOKOM BORBE PROTIV POBUNJENIKA. OD TADA TELA KRALJEVA NE MOGU BITI POVUČENA NA NEBO I OSTAJU DEO TIBETA

S velikim nestrpljenjem očekivali smo povratak Branislava Brkića s puta po mističnim prostranstvima Tibeta. A kada se konačno vratilo preko 4.000 digitalnih snimaka, ipak smo morali da sačekamo i pošiljku dijapozitiva koje je po dogovoru ostavio svojim kineskim domaćinima da ih razviju i skeniraju. Ipak, uspele smo da kompletiramo ovu jedinstvenu priču o avanturi po "krovu sveta". U ovu spektakularnu akciju bilo je uključeno 48 fotografa iz 19 zemalja sveta (Francuska, Belgija, Italija, Engleska, Holandija, Španija, Švedska, Slovenija, Grčka, Nemačka, Rumunija, Srbija i Crna Gora, Amerika, Kanada, Novi Zeland, Japan, Koreja, Bangladeš, Pakistan) i još toliko iz Kine. Oni su proveli dve nezaboravne nedelje (od 25. juna do 10. jula) u akciji "Tibet očima 100

fotografa". Cilj ove akcije koju su organizovali Kineski foto-savez i Ministarstvo za informisanje NR Kine, bio je da se celom svetu, kroz objektivne fotoaparata fotografa iz celog sveta, pokaže pravo lice Tibeta, starog i mističnog, a u isto vreme i zemlje koja se razvija velikom brzinom. Izložba koja je nastala radom ove velike ekipe bila je otvorena u Palati kulture i nacionalnosti u centralnom delu Pekinga od 11 do 17 avgusta 2005. Na izložbi je prikazano 400 fotografija od bezmalo 100 autora koji su svojim radovima pratili osnovnu ideju: Tibet u prošlosti, sadašnjosti i priroda Tibeta. Autori su uspele da zadrže svu širinu pristupa i da kroz snimke prirodnih lepota, religije, kulture i svih ostalih zanimljivosti, za ovako kratko vreme otkriju bezbrojne uglove i perspektive današnjeg Tibeta.

© BRANISLAV BRKIĆ, "GLAVNA PALATA MANASTIRA TAŠI LUMPO", ŠIGACE

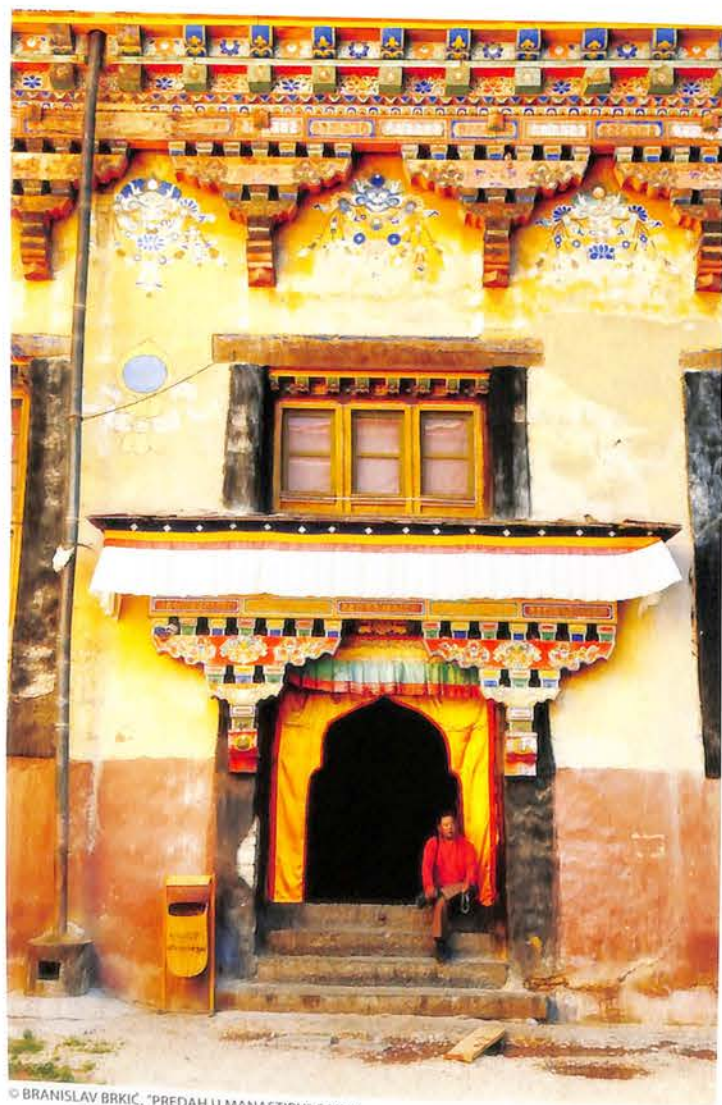
© BRANISLAV BRKIĆ, "MONAH U MANASTIRU", SAKYA

© BRANISLAV BRKIĆ, "STALNE MOLITVE NA PLATOU ISPRED POTALE", LASA

© BRANISLAV BRKIĆ, "TIPIČAN PRIZOR NA 4.500 M NADMORSKE VISINE", NA PUTU LASA – SIGACE

© BRANISLAV BRKIĆ, "PREDAH U MANASTIRU", SAKYA

© BRANISLAV BRKIĆ, "U SEOSKOM DOMU", SAKYA

Na preporuku Foto-saveza Rumunije s kojim saraduje Foto-savez Srbije našu zemlju predstavljala su dvojica fotografa: Geza Lenert i Branislav Brkić. Dok je Geza Lenert snimio veliki broj fotografija u gradovima, od kojih je već uradio izložbu pod nazivom "Razglednice Kine", Branislav Brkić je sa drugom ekipom išao u obilazak "Krova sveta", kako se još naziva ova najviša oblast planete.

Tradicionalno, stanovnici ove zemlje žele samo mir neophodan za poklonjenje Budi. Oblast je uvek bila zanimljiva, pa su je prisvajale razne sile koje su želele da uspostave svoju dominaciju. Kraj u kome su snimali fotografi deo je autonomnog, samostalnog Tibeta koji je danas deo Kine. Isprepletane su tradicija i moderno, religija i tehnologija... Veoma je veliki broj manastira koji se uzdižu iznad jednoličnog i skoro

© BRANISLAV BRKIĆ, "PROVEJAVANJE SEMENA", BLIZU SIGACEA

© BRANISLAV BRKIĆ, "DOM ZA DECU BEZ RODITELJA", LASA

© BRANISLAV BRKIĆ, "OSNOVNA ŠKOLA U MANASTIRU TAŠI LUMPO", ŠIGACE

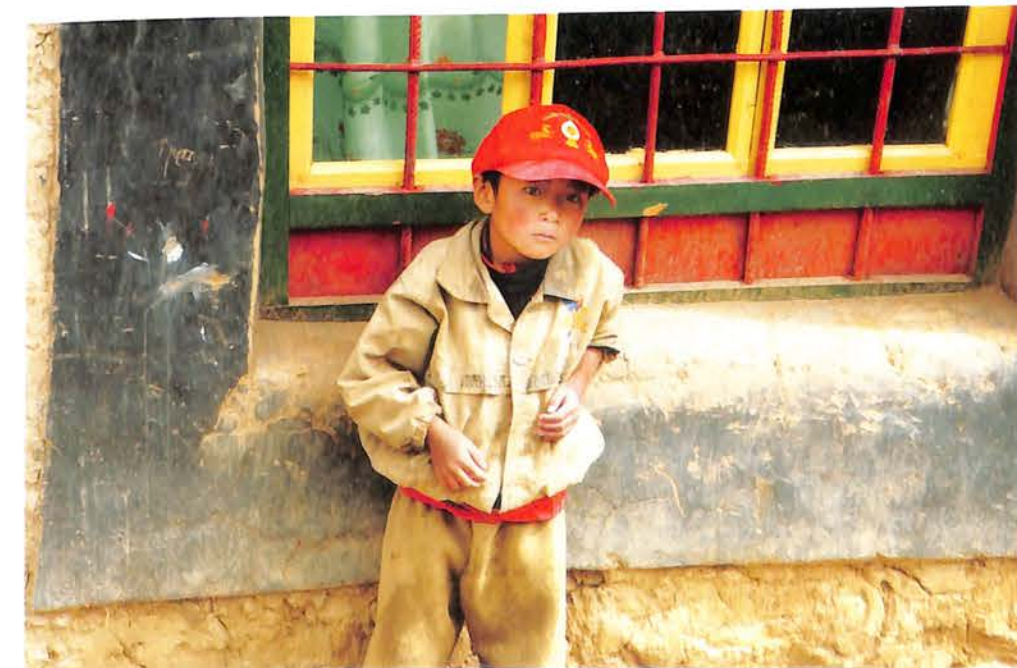

© BRANISLAV BRKIĆ, "IGRE U BLATU", SAKYA

sivog pejzaža. To je razlog neverovatnog kolorita kojim stanovnici ove zemlje ukrašavaju sve što ih okružuje.

Stići do takvog mesta nije jednostavno, i pored fotografskog znanja neophodna je i izuzetna fizička kondicija. Ako vam kažemo da je veći deo terena koji su obilazili fotografi između 4.000 i 5.500 m, i da se u hotelima pored kreveta nalaze automati za kiseonik, onda je bar za početak jasno kakvim su sve naporima fotografi bili izloženi. Bez obzira na sve to, Branislav je uspeo da nam pokaže ono što je video tokom tih desetak dana. Iako je nosio opremu sposobnu da izdrži sve nepovoljne uslove (Nikon D2x, Nikon D100 i Hasselblad Xpan), ipak je bilo teško snimati kroz prašinu koja ih je pratila na putu, a da ne pominjemo i sve promene klime – od izuzetno suve do ekstremno visoke vlage u vazduhu. Umor kao posledica visinske bolesti i tačno definisana satnica obilaska pojedinih mesta stvarali su dodatne probleme. Ipak, svi ovi napori bili su dodatan izazov koji je rezultirao fotografijama koje ovog puta delimo s vama. Ostatak će uskoro biti uobličen u izložbu koju ćemo imati prilike da pogledamo.

M. ŽIVKOVIĆ

© BRANISLAV BRKIĆ, "DEČAK KRAJ PROZORA", SAKYA

Fotografisanje MOBILNIM TELEFONOM?

SVIĐALO SE TO NAMA ILI NE, DANAS UZ GOTOVO SVAKI MOBILNI TELEFON DOBIJAMO I UGRAĐEN DIGITALNI FOTOAPARAT. U POČETKU JE TO BILA IGRAČKA ČIJU FOTOGRAFIJU NISMO MOGLI KVALITETNO DA ODŠTAMPAMO. NAJNOVIJA GENERACIJA OVIH UREĐAJA PRAVI SU MALI "DIGITALCI" KOJI PRAVE PRILIČNO KVALITETNE FOTOGRAFIJE

Mobilni telefon je uređaj naše svakodnevice. Proizvodnja i prodaja ovih aparata u konstantnom je porastu, a konkurencija je izuzetno velika, pa se proizvođači prosto utrkuju ko će u ovaj uređaj smestiti što više mogućnosti kako bi obezbedili uspeh na tržištu. Danas skoro i da nema modela koji u sebi nema mogućnost snimanja fotografija i video-zapisa. Ali realno gledano, do poslednje generacije svi ovi uređaji bili su namenjeni prvenstveno zabavi, bez ikakvih pretenzija ka kvalitetnom zapisu. Maksimalna veličina snimljene fotografije bila je uobičajenih 640x480 piksela, što daje sliku veličine 5,42 x 4,06 cm u rezoluciji 300 dpi. Kao i svaku drugu fotografiju i onu snimljenu običnim mobilnim telefonom možemo prebaciti u računar, koliko-toliko otkloniti nedostatke i povećati je tako da dobijemo na kvalitetu fotografije koju ćemo odštampati ili uraditi u fotografskoj radnji. Većina snimaka mobilnim telefonom ima veliki kontrast ili preovlađuje tamnija gama, pa je za početak najjednostavnije upotrebiti podešavanje odnosa tamno - svetlo. Aktiviraćemo Image Adjust > Shadow/Highlights i prosvetliti koliko je to moguće tamne delove. Klizač kojim se podešavaju svetli delovi (Highlights) pomerimo do potrebnih vrednosti i blago potamnimo najsvetlije delove. Snimak smo doterali, ali je on još uvek malih dimenzija. Prosto resemplovanje slike neće dati neke spektakularne rezultate, ali zato jedan mali trik hoće. U računaru ćemo sliku fizički povećati do granica koje sam računar može da izdrži a da nam ostavi udoban rad bez preteranog čekanja. Naša sličica povećana je na dimenzije 150x112 cm u rezoluciji 300. Na tako dobijenu fotografiju primenjen je filter Noise uz vrednost od 30 i opciju Gaussian, a vi ćete vrednost prilagoditi svom snimku. Fotografiju potom resemplujemo na dimenzije 9x12 cm. Korisnici novih verzija Photoshopa mogu da aktiviraju i opciju izostravanja prilikom promene dimenzija jer pored opcije Bicubic sada postoje i Bicubic Smoother i Bicubic Sharper. Šum koji

samo dodali postaje osnova iz koje će sam postupak bikubičnog resemplovanja generisati nove tačke koje će našoj fotografiji dati malo zrnast izgled, ali će nakon primene filtera Unsharp Mask vrednosti 100 i radijusom 2 baš ta zrna dati oštrinu fotografiji. Našoj fotografiji doterajmo kontrast i ako je potrebno podesimo boje. Postupak je, naravno, upotrebljiv i kod klasičnih fotografija, ali zahteva izuzetno moćne računare. I da ne zaboravimo da je mobilni telefon uređaj o kome obično ne vodimo mnogo računa, pa iako je svaki objektivčić zaštićen plastičnim filterom, na njemu se obično sakupi prašina koja dodatno utiče na ionako loš kvalitet fotografije. Zato s vremena na vreme oduvajte prašinu i mekom krpicom prebrišite filter.

UTISCI O UREĐAJU SONY ERICSSON K750i

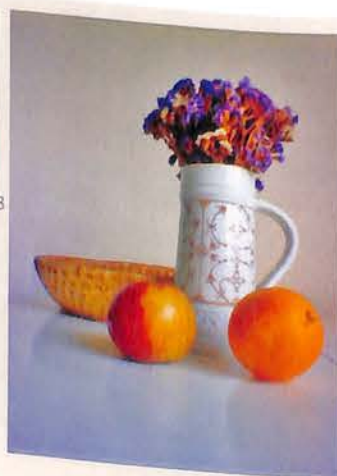
Ove godine na našem tržištu pojavilo se nekoliko mobilnih telefona s fotoaparatom od dva megapiksela. Moram da priznam da neki od njih predstavljaju prekretnicu u industriji ove vrste uređaja. To više nisu samo igračke, već pravi mali digitalni "idioti" koji daju kvalitetne fotografije formata 10x15 cm, pa i većeg. Ako ne verujete, pogledajte neke od fotografija u ovom tekstu i pročitajte moja iskustva s mobilnim telefonom Sony Ericsson K750i.

[1] Snimak mobilnim telefonom
[2] Primenjena opcija Shadow & Highlights
[3] Detalj fotografije s primenjenim filterom Noise

[4] Kamera običnog mobilnog telefona u prirodnoj veličini
[5] Konačna fotografija

Napominjem da ovo nije test uređaja i da nisam imao prilike da uporedim ovaj model sa druga dva slična uređaja: Nokia N90 i Samsung D600. Takođe, neću ulaziti u tehničke detalje, tj. specifikacije koje se mogu naći na Internetu i u specijalizovanim časopisima.

Navedeni mobilni telefoni daju mnogo kvalitetnije fotografije od njihovih prethodnika s fotoaparatom od 0,3 megapiksela, odnosno jednog megapiksela. Da li je onda razlika između jednog i dva megapiksela glavni "krivac" za to? Odgovor je definitivno: NE.

Najnovija generacija ovih uređaja ima mnogo kvalitetniji senzor, autofokus, blic i komande specijalno namenjene fotografisanju. Utisak je da su neki proizvođači odlučili da iskoriste svoju dominaciju u više tehnoloških oblasti i odu korak dalje od konkurencije.

RUKOVANJE I KONSTRUKCIJA

Sony Ericsson K750i dizajnom podseća na kompaktni fotoaparatus. Na zadnjoj strani uređaja nalazi se klizajući poklopac objektiv. Njegovim otvaranjem momentalno se uključuju fotoaparatus i LC ekran. Dakle, nema potrebe za otključavanjem telefona i jurenjem po menijima da bi se počelo s fotografisanjem. Iznad objektivna nalazi se i blic, u stvari, minijaturni sistem rasvete koji se sastoji od dve LED diode, upotre-

bljiv na rastojanjima manjim od dva metra. Blic može da se koristi kao baterijska lampa, ako vam zatreba.

Na bočnoj strani uređaja smešten je okidač, koji se u položaju za fotografisanje nalazi tačno ispod kažiprsta desne ruke - kao kod pravog fotoaparatus. Na istoj bočnoj strani, ispod kažiprsta leve ruke, nalazi se taster za digitalni zum. Iako digitalni zum zapravo samo smanjuje rezoluciju, našao sam da je koristan prilikom snimanja portreta. Prijatno me je iznenadilo što se neke fotografske funkcije: veličina slike, makro mod, noćni mod i blic mogu aktivirati zasebnim tasterima i to redom 1, 4, 7 i *. Dakle, mnogo parametara može da se podesi bez kopanja po menijima, jednim pokretom. Moguća je čak i kompenzacija ekspozicije pomeranjem džojstika levo-desno. Znam da sam neskroman, ali nedostaje histogram, pa da znamo i kada da koristimo kompenzaciju.

MAKRO MOD, BLIC I KOMPENZACIJA EKSPOZICIJE

Uređaj ima 34 MB raspoložive interne memorije, koja se dopunjuje Memory Stick karticama. Uz uređaj dobija se kartica od 64 MB, što je dovoljno za preko stotinu fotografija. Uređaj je, posmatran kao fotoaparatus, relativno spor, ali treba uzeti u obzir da su snimljene fotografije veličine od 200 do 500 KB. Pri pregledu, slika se učitava za dve do tri sekunde, a vreme između uzastopnih snimaka je od pet do sedam sekundi. Baterija je odlična.

Meni fotoaparatus

Uključen "blitz" fotoaparatus

OPTIKA I KVALITET SLIKE

Na objektivu fotoaparatus piše: AF 4,8 mm 1:2,8. Poredeći sa drugim fotoaparatusima (zvaničan podatak nisam pronašao), došao sam do zaključka da je 35 mm ekvivalent tih 4,8 mm oko 40 mm, pa je objektiv skoro normalac. Može se, takođe, zaključiti da je senzor veličine oko 5x7 mm, tek neznatno manji nego prosečan senzor digitalnog "idiota". Ako se još zna da je Sony jedan od glavnih proizvođača senzora, onda ne treba da čudi relativno dobar kvalitet fotografija. Ne piše ko je proizvođač objektiv, ali mislim da taj komadić stakla ume i Soni da napravi.

KVALITET FOTOGRAFIJA

Fotografije su više nego zadovoljavajućeg kvaliteta, pogotovo pri dobrim svetlosnim uslovima. Šuma je vrlo malo, a rezolucija je odlična. Čini se da fotoaparatus ne primenjuje agresivne algoritme koji smanjuju šum nautrb rezolucije. Boje su prirodne, a solidno radi i automatski balans belog. Kvalitetne fotografije moguće je štampati do formata 10x15 cm, pa čak i do 13x18 cm. Ako je svetla manje, recimo u lošije osvetljenoj prostoriji, šum je dosta izražen.

AUTOFOKUSNI SISTEM

Pravo je čudo kako je u tako malu spravicu smešten autofokusni objektiv. Okidač ima dva koraka. Na lagani pritisak uređaj fokusira na centralni deo ekrana i ako je u tome uspeo, daje zvučni signal i prikazuje zeleni kvadratić u centru ekrana. Držeći pritisnut taster, tj. čuvajući fokus, možete prekomponovati kadar. Kada produžite pritisak na okidač, snima se fotografija. Svetlost, tj. ekspozicija automatski se određuje u trenutku snimanja fotografije. Dakle, merenje svetla i fokus su odvojeni. Mudro! Fokusiranje je veoma pouzdano, relativno sporo, ali ništa sporije nego kod prosečnog kompaktnog "digitalca". Nema načina da utičete na otvor blende i dužinu ekspozicije, mada za ovu vrstu uređaja to ne treba smatrati nedostatkom. Većina fotoaparatusa na mobilnim telefonima, pa i neki "pravi" fotoaparatusi imaju fiksni fokus. Ipak, makrofotografija zahteva autofokus, a fotoaparatusom uređaja Sony Ericsson K750i u makro modu uspeo sam da fokusiram područje malo veće od 4x3 cm, što je odličan rezultat.

Dve LED diode koje zamenjuju klasičan blic daju dovoljno svetla za fotografisanje bliskih predmeta

KONKURENCIJA

Na osnovu rezultata većine testova proizilazi da su, po fotografskim mogućnostima, Nokia N90 i Sonijevi modeli vrlo slični i za klasu bolji od uređaja starije generacije. Pri tome, Sonijevi modeli znatno su jeftiniji. Samsung D600 je lošiji jer nema autofokus.

ZAKLJUČAK

Opisani telefon fotoaparatus sigurno nije alatka koju će ijedan fotograf prvenstveno koristiti. To je spravica korisna da se zabeleže neki važni trenuci i da se većina snimljenih fotografija uspešno odštampa i stavi u album. Pri tome, kvalitet dobijenih fotografija bolji je nego na nekadašnjim "idiotima". Nesumnjivo je da će slični telefoni za koju godinu postati pristupačan standard.

Želim još da napomenem da sam izneo samo utiske vezane za Sony Ericsson K750i kao fotoa-

Fotoaparatus ovog mobilnog telefona ima zaista aktivan autofokus. Prva fotografija snimljena je s fokusom postavljenim na beskonačno, a druga je s fokusom na bliske predmete

paratus. Sam uređaj je, kao i drugi iz njegove klase, čudo minijaturizacije koje objedinjuje mobilni telefon, fotoaparatus, FM radio, MP3 plejer... I sve to radi veoma dobro.

SRDAN VUKMIROVIĆ

Aleksander Gardner, "Ruševina mlina u Virdžiniji", 1865

Rat i fotografija

FOTOGRAFIJA JE PRVI PUT DEMONSTRIRALA SVOJU DOKUMENTARNU SNAGU PRILIKOM BELEŽENJA PREDELA I SPOMENIKA ARHITEKTURE U DRŽAVNE SVRHE. VLADAMA VODEĆIH EVROPSKIH ZEMALJA I AMERIKE, IZDAVAČIMA I ŠIROJ JAVNOSTI POSTALO JE JASNO DA NJENE MOGUĆNOSTI TREBA ISKORISTITI U BELEŽENJU I PROPAGIRANJU VAŽNIH POLITIČKIH, DRUŠTVENIH I ISTORIJSKIH DOGAĐAJA. RATOVI SU ZAUZIMALI VODEĆE MESTO

Prvi sukob zabeležen na fotografijama bio je meksičko-američki rat (1846 – 1848). Iz tog perioda ostalo je sačuvano nešto više od 60 dagerotipija nepoznatih autora. Na njima nema znakova smrti ili razaranja. Zbog dužine ekspozicije, fotografi su bili primorani da se ograniče na prikazivanje vojnika, oficira, ulica ili ranjenika.

Jedna od najbolje očuvanih fotografija nastala je 1847. godine i predstavlja brigadu Džona Elisa Vula (John Ellis Wool) na ulici meksičkog gradića Saltija. Ova, kao i ostale fotografije, rađena je više za privatne nego za javne potrebe. Razlog tome leži u činjenici što tada još uvek nije bila zvanično uspostavljena fotografska služba, a i dagerotipski ratni snimci zbog visoke cene nisu bili pristupačni široj javnosti. Intenzivniju upotrebu u ratnim dešavanjima fotografija će imati za vreme Krimskog rata (1853 – 1856). Prve fotografije snimio je rumunski slikar i fotograf Karol Satmari (Karol Sztamari) u tehnički talbotipije. Uglavnom je fotografisao turske vojne logore i vojnike. Kada su od ratnih dopisnika s Krima u Englesku počele da pristižu uznemirujuće vesti o

bitkama, ranjenicima, bolestima i gladi, britansko Ministarstvo rata kako bi smirilo javnost, formira fotografsku službu i fotografe šalje na Krim. Najznačajniji među njima bili su Rodžer Fenton (Roger Fenton) i Džejms Robertson (James Robertson).

Aleksander Gardner, "Predsednik Linkoln na bojnopolju kod Antijetama", 1862

Timoti O'Saliven, "Bojno polje kod Getisburga", 1863

Fenton odlazi na Krim 1855. godine i za četiri meseca, koliko je proveo tamo, uradio je više od 300 fotografija s prikazima utvrđenja, vojnika, oficira, luka. Njegove najpoznatije fotografije: "Luka Balaklava", "Pukovnik Holevel – njegov dnevni posao je završen" ili "Miran dan u bataljonu" daleko su od ratnih snimaka s kakvim se mi danas susrećemo. Na svega nekoliko fotografija Fenton je na neposredan način uspeo da dočara posledice bitaka. Fotografija pod nazivom "Dolina senki smrti" snimljena je nakon okončanja bitke. Prikazuje opustošeno polje s gomilom topovskih đuladi, jedinim dokazima o stravičnosti bitke koja se odigrala. Scene destrukcije vide se i na fotografijama Džejmisa Robertsona. Nakon petnaestogodišnjeg boravka na Bliskom istoku, Robertson je na Krim stigao odmah po Fentonovom povratku u Englesku. Uradio je svega šezdesetak fotografija Sevastopolja posle britanskog osvajanja.

Američki građanski rat (1861 – 1865) uzima se za prvi veliki sukob koji je temeljito fotografisan. Sačuvano je na hiljade fotografija, a po nekim podacima rat je fotografisalo oko 300 fotografa među

kojima su: Metju Brejdi (Mathew Brady), Aleksander Gardner (Alexander Gardner) i pejzažista Timoti O'Saliven (Timothy O'Sullivan).

Privremeno napustivši veoma unosan posao portretiste, Metju Brejdi je već na svojim prvim fotografijama snimljenim za vreme bitke kod Bul Rana pokazao da je jedan od onih fotografa koji su spremni da rizikuju život kako bi napravili dobru ratnu fotografiju. Sve do završetka rata Brejdi je s grupom asistentata uradio na hiljade fotografija s prikazima gradskih ruševina, leševa vojnika na bojnopolju, ranjenika, artiljerije, vojničkih logora, mostova i pruga. Sve što se moglo fotografisati, osim stvarne bitke, Brejdi je fotografisao.

Roger Fenton, "Luka Balaklava", 1855

Suroviji od Brejdijevih fotografija bili su snimci njegovih nekadašnjih asistentata Aleksandera Gardnera i Timoti O'Salivena. Obojica se uopšte nisu ustručavala da izbliza prikažu pogibije vojnika bez obzira na to što su takve fotografije bile potresne za tadašnje posmatračke. Gardnerova fotografija palog vojnika i Salivenova "Žetva smrti", predstavljaju najbolje fotografije građanskog rata i rata uopšte. Objavljene su u Gardnerovoj knjizi fotografskih skica iz rata.

Pored ovih fotografija Aleksander Gardner je pred sam kraj rata uradio portret Abrahama Linkolna (Abraham Lincoln), a nekoliko meseci kasnije fotografisao je i Linkolnove atentatore i njihovo pogubljenje.

RODŽER FENTON (1819 – 1869)

Rođen je u Krimbl Holu, u porodici bankara i trgovaca tekstilom. Nakon završenih studija prava na Univerzitetu u Londonu, Fenton 1841. godine odlazi u Pariz. Zainteresovan za umetnost, studira slikarstvo kod tada čuvenog slikara

Polu Delaroša (Paul Delaroche). Među Delarošovim studentima bio je i Gistav l Grej (Gustave le Gray). Zahvaljujući njemu Fenton je upoznao fotografiju. Po dolasku u London, 1844. godine, radi kao advokat, slika i fotografise. S nekim drugim fotografama među kojima su Frederik Skot Arčer (Frederick Skott Archer) i Hju Velč Dajmond (Hugh Welch Diamond) 1847. godine osniva "Fotografsko društvo u Londonu" ili "Društvo talbotipista". Šest godina kasnije, po uzoru na Heliografsko društvo u Parizu, Fenton osniva "Fotografsko društvo Londona" poznatije kao "Kraljevsko fotografsko društvo". Pedesete i šezdesete godine devetnaestog veka bile su veoma značajne za Fentonov fotografski rad. Godine 1852. odlazi u Rusiju i radi fotografije arhitektonskih spomenika Moskve i Sankt Petersburga, izgradnju mosta u Kijevu. Po povratku iz Krimskog rata aktivno učestvuje u javnom i kulturnom životu Londona. Radi u Britanskom muzeju gde fotografise zbirku dela klasične umetnosti, fotografise predele Velsa, Škotske, Njukasla, Bervika i objavljuje album "Stereoskopski pogledi severnog Velsa". Njegov poslednji veliki poduhvat bile su ilustracije za delo pod nazivom "Ostaci gotskih opatija i zamkova u Velikoj Britaniji".

METJU BREJDI (1823 – 1896)

O Brejdijevom detinjstvu i školovanju malo se zna. Pretpostavlja se da je dagerotipiju izučio kod slikara Samjuela Morzea (Samuel Morse) – 1839. godine postao je njegov student. Godine 1844. na Donjem Brodveju u Njujorku Brejdi otvara portretni studio. Iste godine na izložbi Američkog instituta osvaja srebrnu medalju za fotografiju. Od početka fotografske karijere Brejdi je znao kako

Roger Fenton, "Dolina senki smrti", Krim 1855

Metju Brejdi, "Ubijeni vojnik Konfederacije", Virdžinija, 1865

da poboljša posao, postane tražen i slavan. Polako je počeo da sklapa prijateljstva s predstavnicima viših društvenih slojeva koji mu postaju glavne mušterije. Godine 1845. u svom studiju počinje da izlaže fotografije poznatih umetnika, političara, književnika, advokata. Dve godine kasnije otvara fotografski studio i u Vašingtonu. Kao i kod Rodžera Fentona, pedesete i šezdesete godine devetnaestog veka bile su od velikog značaja za Brejdiju. Godine 1850. objavljuje seriju fotografija pod nazivom "Galerija slavni Amerikanaca", a 1851. na izložbi u Kristalnoj palati u Londonu njegove dagerotipije proglašene su najboljim. U najbolje portretne fotografije ubraja se portret Abrahama Linkolna iz 1860. godine. Veruje se da je ova fotografija doprinela da Linkoln, koji je do tada bio nepoznat široj javnosti, bude izabran za predsednika. Godine posle građanskog rata obeležene su nizom neuspeha. Novčani problemi primorali su ga da zatvori studio u Vašingtonu. I pored toga, on nastavlja da fotografise, ali nije više bio toliko tražen kao pre. Poslednje godine života Brejdi je proveo u siromaštvu.

JELENA MATIĆ

Literatura:

1. Michael Frizot: A New History of Photography, Konemann, 1998
2. Mary Warner Marien: Photography – A Cultural History, Laurence King, 2002
3. Goran Malić: Fotografija 19. veka, Fotogram, 2004

Miloš

Nesić

LJUDI! OBOŽAVAM SVE LJUDE, A OVAJ POSAO OMOGUĆAVA MI KONSTANTNO UPOZNAVANJE NOVIH, INTERESANTNIH, DOSADNIH, OTKAČENIH, SVIH MOGUĆIH TIPOVA LJUDI, ŠTO JE SJAJNA STVAR

© MILOŠ NESIĆ

REFOTO: Kako si počeo da se baviš fotografijom?

M. NESIĆ: Počeo sam u Foto-klubu "Šumice" sa nekih 16 godina i nakon dve godine počeo da se spremam za filmsku akademiju u Pragu.

REFOTO: Zašto baš Prag?

M. NESIĆ: Pa, kako se pričalo u tom periodu mog života, praška škola bila je jedna od uglednijih i nekoliko naših fotografa već je tamo studiralo, naročito sedamdesetih, a FAMU (filmski fakultet) je bio među pristupačnijim fakultetima te vrste u Evropi. Danas je i ta škola veoma uspela. Nakon godinu dana intenzivnog spremanja za prijemni, otišao sam na ispit i, naravno, nisam prošao. U tom trenutku meni je 19 godina i shvatam odakle dolazim, šta sam – odnosno šta nisam naučio i shvatio. Bilo je dovoljno videti radove ostalih studenata pa da počnem sve iz početka. U Beogradu ne postoji fotografska tradicija i samim tim percepcija i shvatanje fotografije kao medija ima totalno drugu dimenziju. Da ne dužim i filozofiram, na samom prijemnom sam naučio puno stvari – kako estetskih, tako i tehničkih. Za drugi prijemni, koji je bio samo pet meseci nakon prvog (1999. usred bombardovanja), spremao sam se, snimio sve iz početka i prošao sjajno. Filmski fakultet u Pragu je škola s jakom dokumentarnom tradicijom, ili je makar bila. To je mene, a i većinu studenata, stavilo u sferu dokumentarne fotografije, a s vremenom se sve polako transformisalo u snimanje portreta. Posle fakulteta dalji rad me vodi i do modne fotografije.

REFOTO: Znači FAMU je završen?

M. NESIĆ: Nakon tri godine studiranja počinjem da asistiram reklamnom fotografu, snimam za modne agencije i tada počinje i novo obrazovanje. Posao, odnosi s klijentima, komuniciranje s ljudima. To je za mene i najsajjnija stvar u celoj mojoj priči. Ujedno, i svako snimanje nosi nešto novo i nešto uzbuđujuće. Nepredvidive situacije, konflikte, kreativnost i, naravno, makar jednu novu super fotografiju. Do poslova se dolazi po principu kuc-kuc na vrata s portfolijem u ruci. Mislim da svako može dobiti šansu, a ostalo je sve na čoveku.

REFOTO: Da li je tako i u reklamnoj fotografiji?

M. NESIĆ: U reklami je malo drugačije, ozbiljni su poslovi, a i budžeti. Mali deo zavisi od iskustva, poznanstava, prethodno realizovanih projekata. Ali najbitniji faktor jeste i uvek će biti, ne samo u Pragu već svuda gde se rad ceni, ono šta fotograf ume da uradi s fotografijom i to u obliku portfolija. Ne koga poznaje, već šta ume da uradi! Od modne fotografije može da se živi normalno, šta god to značilo, zavisi

© MILOŠ NESIĆ

© MILOŠ NESIĆ

© MILOŠ NESIĆ

© MILOŠ NESIĆ

© MILOŠ NEŠIĆ

© MILOŠ NEŠIĆ

© MILOŠ NEŠIĆ

koliko čovek želi da radi. Ukoliko voli svoj posao, može da snima svaki dan i da mu bude fantastično, a ako je lenji ili nesiguran u tome što radi – imaće problem.

REFOTO: Ko su tvoji klijenti?

M. NEŠIĆ: Uglavnom modne agencije, poneki časopis, nekoliko reklama – ništa ozbiljno. Još uvek ne želim da se direktno uvlačim samo u reklamu. Lepo mi je ovako.

REFOTO: Šta koristiš od tehnike?

M. NEŠIĆ: Na snimanjima sam vrlo skroman. Uglavnom radim napolju, pod otvorenim nebom. Volim dnevno svetlo koje ponekad dopunjuje i mali ručni blic. U mom studiju je takođe oskudno svetlo, mada mislim da je to samo trenutna faza. Nadam se da će uskoro tu biti mnoštvo rasvete.

REFOTO: Digitalno ili analogno?

M. NEŠIĆ: Trudim se da najveći deo posla snimim na film, iako se dešava da snimam digitalnim fotoaparatom, najviše zbog manjka vremena ili novca. Ali, ja sam i dalje borac za film.

REFOTO: Fotografije su ti uglavnom kvadratne.

M. NEŠIĆ: Moj prvi fotoaparat bio je Hasselblad, jedan stariji model koji i dan-danas koristim. Zaljubio sam se u taj format i naučio da ga upotrebljavam. Kvadrat unosi neku nesigurnost, tenziju (nije ni široko ni visoko), dodatni izazov kompozicije, a to meni prčinjava veliko zadovoljstvo.

Uostalom, zar zadovoljstvo i nije najveći motiv u fotografiji?

7 godina sa Vama

DVD & Hi-Fi :: TELEFONI :: RAČUNARI :: MULTIMEDIJA

mobilni MAGAZIN

broj 67 – decembar 2005. Godina VII. cena: 200 din - 2.60 evra - za CG 2.60 evra - za BiH 6 KM www.mobilnimagazin.com

67 decembar 2005

SVAKOG 1. U MESECU

Odaberite...
--- tarifni paket
--- novogodišnji paklon

Nikon D50 vs. D70s
Dobar i još bolji

Specijalni efekti u kinematografiji
Kada mašta oživi

Samsung SGH-D600
Provokacija čula

Gigabyte G-Max N411

Harmonija modernog

vodiči za kupovinu
562 uređaja

PRVI I NAJBOLJI JUGOSLOVENSKI MAGAZIN O SVETU TELEKOMUNIKACIJA

www.mobilnimagazin.com

Preplatite se i uštedite Vaše vreme

SVAKOG 1. U MESECU

na kioscima i kod kolportera

Preplatite se i Mobilni magazin će svakog meseca sigurno i tačno stići do Vas!

Iznos izabrane pretplate uplatite u korist novinsko-izdavačkog preduzeća GSM Public na tekući račun 160-15465-47, PIN 102199359, sa naznakom "pretplata na Mobilni magazin".

fizička lica na 6 primeraka	846 din
fizička lica na 12 primeraka	1728 din
pravna lica na 12 primeraka	1920 din

mobilni telefoni > audio-video uređaji > računari > multimedija > nove tehnologije > zanimljivosti

VLADIMIR ARSENIJEVIĆ

Iščekivanje pravog zalaska sunca

VLADIMIR ARSENIJEVIĆ, PISAC I IZDAVAČ, LAUREAT NIN-OVE NAGRADE ZA ROMAN "U POTPALUBLJU", AUTOR ROMANA "ANĐELA" I "IŠMAIL", OSNIVAČ I UREDNIK IK "RENDE", TOKOM OBLAČNOG BEOGRADSKOG JUTRA, KOJE MIRIŠE NA HLADNOĆU NADOLAZEĆE ZIME, PREPUŠTA SE "REALNOSTI KOJA ELEKTRIZIRA" OSEĆAJNOŠĆU I REFLEKSIJAMA

Vodimo sasvim običan razgovor u kome "opažati" ne znači izabrati da nešto opazimo, već dopustiti da "opažanje sveta struji kroz nas". Vladimir Arsenijević se, primećujem takođe, zalaže za ukidanje granica, dovodeći u pitanje tabue, klišeje i predrasude u svim oblastima, pa i u oblasti fotografije....

U okviru programa IK "Rende", kapitalno izdanje je i prevod knjige "Kemp" autora Philipa Corea s podnaslovom "Laž koja govori istinu", skoro u celini zasnovano na foto-dokumentaciji uglednih autora (Cecil Beaton, Andy Warhol, Jean Cocteau, R.W. Fassbinder). Ipak, naš razgovor započinje pitanjem:

REFOTO: Da li postoji autor ili fotografija koji su Vas posebno impresionirali svojom vizijom sveta?

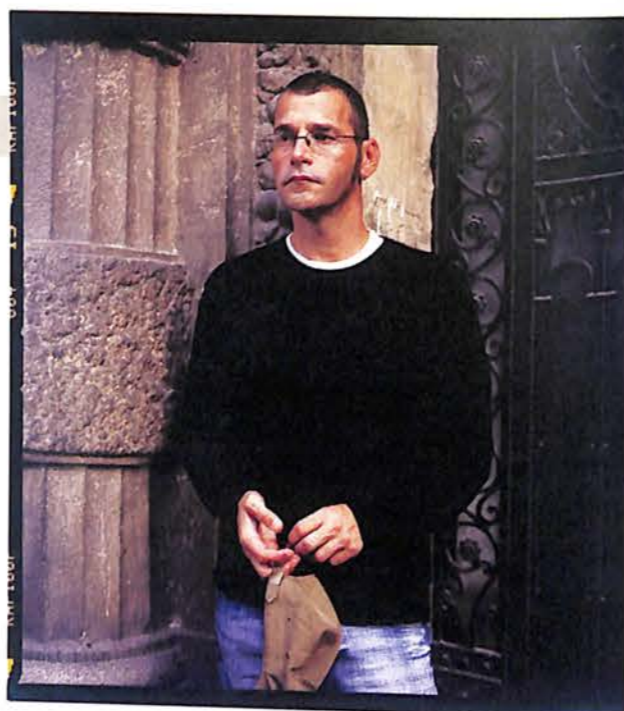

Urbana gerila

V. ARSENIJEVIĆ: Mene je osamdesetih zaista uzbuđivalo ono što je radio Robert Maplethorpe i na nivou esteticizma – što erotskog, što onog osnovnog, ali i na nekom drugom nivou – jedne bizarne ako ne kritike, onda analize onoga što se s društvom događalo u to vreme. Maplethorpe je čovek koga je pokupio prvi talas AIDS-a, čovek koji je stradao na prelazu između hedonističkih sedamdesetih u konzervativne osamdesete i to se na izvestan način vidi, kako u njegovoj estetici, tako i u izboru motiva.

Strašno me je uzbuđivala iz istog doba i jedna žena fotograf iz Amerike, koja je takođe fotografisala dosta onog bizarnog polusveta u američkim malim gradovima – žene koje su pretukli muževi, prizore bolnica, nasilja i pomirenosti sa sudbinom, taj neki tvrdi svakodnevni realizam koji govori da ovaj običan život sadrži tu neverovatnu količinu i intenzitet tragedije u sebi. Mi često svakodnevnicu tretiramo isključivo kao banalnu, i u umetničkom tumačenju "jurimo" tu banalnost, a prava umetnost ove autorkice bila je u tome da nam tu istu svakodnevnicu prikaže ničim ulepšanom, a ipak s velikim dramskim intenzitetom.

Takođe, sećam se projekta objavljenog pre nekoliko godina u okviru izdavačke kuće "Tashen" pod naslovom "Digital diaries". Reč je o devojci koja je koristila običan, digitalni fotoaparatus i beležila svoja seksualna iskustva, koja su bila poprilično raznovrsna, što je objavljeno u visokoestetizovanoj završnoj formi knjige, uz njene fragmentarne kratke zbeleške na teme iskustava koja je preživljavala. Tada sam prvi put, izuzev ako zaboravimo ono što je Endi Vorhol (Andy Warhol) radio s formatom polaroida, video kako vešto može da se upotrebi jedan format "idiota" koji nije namenjen umetničkom dostignuću, a da iz svega proistekne nešto estetski zadovoljavajuće.

REFOTO: Kada govorimo o "fotografiji svakodnevice" koja sadrži duboke životne istine, da li je ona za Vas crno-bela ili fotografija u boji?

V. Arsenijević: Zapravo, ne pravim neku kvalitativnu poddelu i ne mogu da se opredelim da je, na primer, crno-bela fotografija bolja, ili da je bolja fotografija u boji. Naravno, kod crno-bele fotografije ta svedenost više je ekspresionistička, daje na nekoj dramatičnosti, daje na težini; korišćenjem crno-bele fotografije može se lakše ispričati i neka ozbiljnija priča. Opet, svet koji vidimo je u boji i nas izuzetno zadovoljava i kada ga vidimo tako preslikanog. Iako lično nemam ništa protiv, jezikom književne kritike rečeno "mimezis" je postala pejzorativna reč, kao da ima nečeg lošeg u slikanju stvarnosti kakva ona jeste.

Svet koji je u boji, prikazan u boji – neobično zadovoljava... Čak i što se tiče autora koje sam prethodno pomenuo, jedan od njih je crno-beli esteta, a druga autorka, koja radi u boji, može biti neko ko prstom čačka po "utrobi svakodnevnog života", i – baš u tom rasponu između jednog i drugog vidim ono što me zadovoljava u fotografiji... A to je – baš sve.

REFOTO: Koji Vas motivi kao posmatrača mogu posebno privući na fotografijama?

V. ARSENIJEVIĆ: Mene stvarno izrazito privlači dokumentarna fotografija. Nedavno sam imao priliku da razgledam bogato opremljenu knjigu posvećenu svim oblicima novinske fotografije i ilustracije kroz istoriju – od njenih početaka do danas, preko prvih dagerotipija, crteža, foto-ilustracija do savremenih foto reportaža. Osetiti komunikaciju s tom nekom neverovatnom energijom koju dokumentarna fotografija može da sadrži – sve te scene iz svih mogućih ratova, nesreća, ali ne samo to, ipak, većinom nesrećnih, jer novine funkcionišu na tom principu – prikupljene zajedno, dovoljne su da osetim neverovatnog crva u stomaku, i

uzbuđenje koje donose. Dokumentarna fotografija podrazumeva voajerizam onog ko je doživljava i njom vam je zapravo pružena privilegija da imate pogled na neku situaciju kojoj nikako drugačije ne biste mogli da prisustvujete. To donosi osećaj "leptira u stomaku", kao kada slučajno naletite na scenu ulične nesreće, ili nešto što je na izvestan način tabu, i što čovek ne vidi u običnom životu. Ne znam, možda je to samo voajer u meni...

REFOTO: Da li Vi sami posežete za fotoaparatom i u kojim prilikama?

V. ARSENIJEVIĆ: Zapravo, nemam svoj fotoaparatus i nikada ga nisam ni imao, a to je možda zato što sam latentni fotograf, i da kojim slučajem imam fotoaparatus, potpuno bih

Devid i Martin, Berlin 1987

nekritički fotografisao sve i svašta. Nisam siguran da je to moj pravi racionalni razlog, ali mislim da je na iracionalnom nivou to razlog zašto zapravo i nemam svoj fotoaparatus... U ovom našem svakodnevnom životu fotoaparatus bi (ukoliko nije profesionalno sredstvo) služio da se ocrtaju oni neki "bitni" trenuci – uz njega dolazi i ta jedna ogromna obaveza da se razdvoji "bitno" od "nebitnog"... kao što su pitanja: Koji je to zalazak sunca koji je baš onaj "pravi" koji

Chiapas 2

treba fotografisati? Koji je to "pravi" trenutak u čitavom danu? Eto, to su neke strašne nedoumice koje mogu i da uplaše, tako da je meni život lakši bez fotoaparatusa! Izuzev elementa slučajnosti, kada mi fotoaparatus ipak dospe u ruke ili kada se nađem pred objektivom.

Otkrio sam, takođe, da mogu da razumem zašto su se Indijanci i pripadnici raznih drugih kultura koji se ne libe eksploataciji iracionalnog u nama, klonili fotoaparatusa i čak ga se možda i bojali, uz ono objašnjenje koje smo mi shvatili na jedan pogrešan način – da "fotografija krađe dušu". Naime, fotoaparatus uokviruje samo određene trenutke u životu i sećanje smešta u te trenutke. Letovanje koje je zabeleženo na taj način pamti se skoro isključivo kroz ono što je zabeleženo fotoaparatom, na tim slikama. Trenuci postaju zaista zarobljeni na tom papiru. Letovanje koje nije zabeleženo fotoaparatom možda se pamti u svojoj potpunosti. A ta slika više nikada nije ista – jer se trenuci menjaju... Mene kao laika i amatera uzbuđuje i element slučajnosti. Strašno je uzbuđljivo kada čovek naprosto škljuca, pa vidi šta će se dogoditi... naročito u odnosu na ono čime se ja bavim, a to je pisanje gde slučajnosti skoro i da nema. Ili ima, ali veoma malo... priča vas naravno povede u određenom smeru, ali vi je toliko puta pročitate, uokvirite, podvučete, i menjate napisano, da se na kraju sva ta spontanost ubije. Dobar pisac je sposoban da izgubljeno zameni nekom drugom vrstom energije, ali kod fotografije je efekat spontanosti jak i čini mi se da su neka od najvećih dela u ovom mediju nastala slučajno.

REFOTO: Koji bi onda bio Vaš predlog za temu nekog od naših budućih konkursa?

V. ARSENIJEVIĆ:

Ljudsko lice, to bi mi bilo posebno interesantno.

REFOTO: Da je izmišljena nekoliko vekova ranije, kako bi po vašem mišljenju fotografija uticala na razvoj civilizacije?

V. ARSENIJEVIĆ:

Fotografija je samo nasledila onu ulogu koju su pre nje imali komercijalno slikarstvo i ilustracija, i zapravo možda najviše promenila vizuelne umetnosti, i odnos nas, običnih ljudi prema

Chiapas, Meksiko

sopstvenoj prošlosti koja je odjednom postala tako zabeležena i utvrđena, te više niko nema problem da razmišlja kako mu je izgledala baba – neka uzme fotografiju, pa neka pogleda i vidi, da je imala – cicanu haljinu i rupu na čarapi... S jedne strane, to je prošlost učinilo mnogo profanijom nego što bi ona bila u našem pamćenju, zaslađena silnim godinama koje su u međuvremenu prošle... a s druge strane, učinilo ju je i bliskom, jer vidimo jasno na tim fotografijama koliko su ljudi bili slični nama danas... Odrastanje i svet moje generacije može se, međutim, jasno podeliti na onaj "crno-beli period" i period "u boji". Sve crno-belo bilo nam je deo daleke prošlosti, a sve u boji blisko jer su nam roditelji početkom sedamdesetih prvo kupili crno-beli TV, a onda krajem sedamdesetih konačno TV u boji, kada smo i ušli u "kolor" fazu našeg odrastanja. Moja percepcija Drugog svetskog rata bila je, na primer, isključivo sepija i Aušvic je bio posebno grozan zato što je bio takođe crno-beo, a recimo percepcija rata u Vijetnamu bila je u boji i jedini razlog zbog koga je Vijetnamski rat bio "bliži" od Drugog svetskog rata jeste zbog tehnike fotografisanja. Takođe se sećam, pošto su nacisti puno radili na tome da dobiju fotografiju u boji, da su pedesetih uspeali da razviju neke fotografije mitinga u Ninbergu, koje su bile izrađene u boji, ali još nije bilo poznato kako te snimke prebaciti na papir, i da je kasnije u istoriji, rezultat bio izuzetno neobičan. Kada čovek vidi sva ta lica, s vrha vlasti, okupljena oko Hitlera, a u toku je neki miting ili vojna parada, i vidi ih u boji, efekat je zbudjujući. Svi deluju 20–30 godina "sveži" nego što jesu, i odjednom ta daleka prošlost, pred Drugi svetski rat, postaje deo naše realnosti. I time prestaje mogućnost da napravimo razlike između tog doba i onoga što smo nazvali nekim "našim dobom"...

Na završetku razgovora s Vladimirom Arsenijevićem "kao slučajno" izdvajamo nekoliko fotografija iz njegove arhive (a koja li je ona "prava"?), koje otvaraju nove nedoumice i pitanja u našem stalno promenljivom opažanju realnosti. Realnosti? Ili je u pitanju nešto neuhvatljivo?

MILICA LAPČEVIĆ

PRIREDIO: IMRE SZABÓ

NOV SISTEM NIKON BLICEVA

Početak novembra Nikon je u okviru "Nikon Creative Lighting" sistema predstavio nov blic s oznakom

Speedlight SB R-200 s brojkom vodiljom 14 (na 200 ASA) i nov dodatak Wireless Speedlight Commander

SU-800 kojim se kontroliše i upravlja sa tri jedinice Speedlight bliceva. Ova dva elementa mogu se koristiti i s novim dodatkom za snimanje iz blizine, prstenastim nosačem Ring SX-1 koji se postavlja na objektiv fotoaparata i na koji se može

postaviti do osam SB-R200 bliceva, čime se dobija jedinstveni ring-blic. Pored toga, proizvedena je i čitava paleta dodatnog pribora za makrofotografisanje: adapter za pozicioniranje SW-11, komplet filtera u boji SJ-R200, difuzor SW-12 i savitljiva štipaljka nosač SW-C1. Za one koji sistemom za snimanje iz blizine žele da upravljaju bežično s ugrađenim upravljačkim sistemom modela Nikona D70, D70s i D200, tu je Nikon Close-up Speedlight Remote Kit R1 koji se ne nalazi u paketu sa SU-800. Evropska cena jednog SB R-200 trebalo bi da bude oko 250 evra, a cena čitavog kompleta biće između 550 i 820 evra u zavisnosti od toga šta se sve nalazi u njemu.

NIKON DX VR F3,5-5,6/18-200 MM

Zajedno s Nikonom D200 (koji predstavljamo u ovom broju) na tržištu će se pojaviti i nov zum objektiv Nikon DX VR F3,5-5,6/18-200 mm sa stabilizatorom slike koji je ekvivalentan 27-300 mm, s veoma tihim i brzim motorom koji obezbeđuje pouzdan i brz rad sistema za autofokus. Sistem stabilizacije slike VR II obezbeđuje oštre fotografije s ekspozicijama dužim i do čak četiri vrednosti blende. S ovim objektivom može se fotografisati već od 50 cm, moguće je ručno uoštravanje, a kako prednje sočivo

miruje prilikom uoštravanja, moguća je upotreba cirkularnih polarizacionih filtera. Isporučivaće se s HB-35 zaslonom za sunce. Cena još nije poznata.

CANON POWERSHOT SD430

Samo nekoliko nedelja posle Nikona i Kodaka i Canon se uključio među proizvođače kompaktnih digitalnih fotoaparata s ugrađenim WiFi (802.11b) bežičnim protokolom. Najnoviji model Canon PowerShot SD430 Wireless, koji ima i jednostavniji naziv, Digital Ixus Wireless, opremljen je CCD čipom od pet miliona piksela, trostrukim zumom ekvivalenta 35-105 mm, a isporučivaće se zajedno sa WA-1N adapterom za bežično povezivanje sa štampačima koji podržavaju Canon PictBridge sistem. U Americi bi trebalo da se pojavi u januaru i koštaće 499 dolara. Detaljnije informacije na internet adresi: www.canon.com

CASIO EXILIM CARD EX-S600

Još jedan model ultratankog digitalnog fotoaparata (svega 16,1 mm) može se pohvaliti ugrađenim sistemom za stabilizaciju slike. Najnoviji Casio Exilim Card EX-S600 s čipom od šest miliona piksela ima i Anti Shake Digital Signal Processor koji povećava oštrinu prilikom pomeranja fotoaparata kada se snima u lošim svetlosnim uslovima ili pri pomeranju samog objekta. Pored trostrukog zum objekta ekvivalenta

38-114 mm u njega je ugrađena i baterija koja obezbeđuje čak 300 fotografija ili sat i pedeset minuta neprekidnog video-zapisivanja. Fotoaparatus nema optičko tražilo, nego samo LC ekran dijagonale 2,2 inča. Autofokus meri sa devet tačaka i odabira tačku na kojoj će da uoštri (ima 34 unapred predviđenih mogućnosti). Cena ovog modela koji u radnjama treba da se pojavi u januaru još nije poznata.

EPSON P-4000

I Epson proširuje asortiman proizvoda namenjenih fotografima koji koriste digitalne fotoaparate. Nov uređaj za odlaganje digitalnih fotografija, ali i svih drugih digitalnih zapisa, ima kapacitet od 80 gigabajta i veliki LC ekran briljantnih boja, dijagonale 3,8 inča. Uređaj može da prikaže fotografije u JPEG i RAW formatima, video-zapise u MPEG-4 i Motion JPEG formatima, a može da se koristi za puštanje muzike MP3 ili AAC formata. S računarom se povezuje preko USB 2.0 protokola. Preko video-kabla moguće je i prikazivanje pomenutih zapisa direktno na TV ekran, a cena u Americi trebalo bi da bude 699 dolara. Isporučuje se s litijum-jonskom baterijom koja obezbeđuje tri sata prikazivanja ili dva sata očitavanja podataka s memorijske kartice, kao i s punjačem baterije.

KINGSTON ČITAČ KARTICA

Poznati proizvođač memorijskih kartica Kingston proizveo je nov, brz čitač kartice koji čita podatke sa čak 15 vrsta memorijskih kartica koje danas postoje. Podatke čita brzinom od 480 megabita u sekundi, a piše do 133 puta u zavisnosti od vrste kartice. S računarom se povezuje preko USB 2.0 protokola, a preporučena cena ovog proizvoda na američkom tržištu iznosi samo 19 dolara.

SIGMA DG TELEKONVERTERI

Na tržištu su se pojavila dva nova Sigma APO telekonvertera koji su predviđeni i usklađeni za upotrebu s refleksnim digitalnim fotoaparatom. To su Sigma APO Teleconverter 1,4x EX DG i Sigma APO Teleconverter 2x EX DG kod kojih je optika poboljšana višeslojnim premazom za smanjenje šuma kod digitalnih snimaka i podešeni su za upotrebu s objektivima

HAMA ŠIROKOUGAONA PREDLEĆA

Hama je proizvela širokougaone predleće za kompaktne digitalne fotoaparate koje se na objektiv pričvršćuju pomoću magnetnog prstena. Ima ih u dve veličine, prečnika 22 i 27 mm, i prodaju se po ceni od 59 evra u radnjama zemalja Evropske unije. Pretpostavljamo da će i uvoznik Hama za našu zemlju imati približnu cenu. Dodatne informacije mogu se naći na internet adresi: www.hama.de

LEICA D-LUX 2

Svi oni kojima je bitan prepoznatljiv crveni kružić na telu fotoaparata u kome piše Leica mogu da se odluče za ovaj fotoaparatus koji je po svemu istovetan s digitalnim fotoaparatom Panasonic Lumix DMC-LX1 i o kome smo pisali u prethodnom broju. Fotoaparatus ima čip od osam miliona piksela, mogućnost snimanja u RAW formatu i sasvim ručna podešavanja, kao i izbor više formata samog snimka, zum objektiv ekvivalenta 28-112 mm i stabilizator slike. Čak je i cena približna i u Americi je oko 800 dolara.

u koje su ugrađeni novi superbrzi i tihi motori za autofokus. Preporučene cene ovih konvertera u Americi su 160 dolara za prvi i 180 za drugi.

SONY CYBERSHOT DSC-T9

Najnoviji ultratanki digitalni fotoaparatus Sony CyberShot DSC-T9 sa stilskim dizajnom u srebrnoj i crnoj varijanti pojavio se u prodavnicama do Nove godine. S čipom od šest miliona piksela i optičkim stabilizatorom slike omogućioće snimanje fotografija izuzetnog kvaliteta, a po dimenzijama (90x55x20 mm) i težini od svega 160 grama (zajedno s litijumskom NP-FT1 baterijom i Memory Stick Pro Duo karticom) može da bude stalno pri ruci. U odnosu na starije modele Sony ultratankih fotoaparata ima znatno smanjen šum prilikom fotografisanja pri slabom svetlu. Opremljen je zum objektivom f3,5-4,3 ekvivalenta 38-114 mm, LC ekranom dijagonale 2,5 inča, a makro fotografije mogu se snimati već sa razdaljine od 1 cm. Cena ovog fotoaparata u Americi iznosi 449 dolara.

IOMEGA SCREENPLAY

Za one koji svoje fotografije, muziku ili filmove vole da imaju stalno kod sebe, a žele i da ih pogledaju na bilo kom TV ekranu bez povezivanja s računarom, Iomega Screenplay džepni prenosivi uređaj kapaciteta 60 gigabajta biće dobar izbor. Fotografije u JPEG formatu, video-zapisi ili muzika mogu da se puste direktno, a ostali podaci razmenjuju se s računarom preko USB 2.0 protokola. Kapacitet ovog uređaja dovoljan je za čuvanje do 240.000 fotografija ili 90 sati video-zapisa DVD kvaliteta ili pak 1.110 sati muzike. Predviđena cena u Americi je 220 dolara.

FUJIFILM FINEPIX S3 PRO FIRMWARE 2.18

Korisnicima ovog popularnog refleksnog digitalnog fotoaparata na raspolaganju je novi operativni program koji znatno poboljšava funkcije. Pored ranije verzije koja je omogućavala da se na ovom fotoaparatusu koriste i Nikon blicevi i da se ručno podešava balans belog, ova verzija je poboljšala uoštravanje snimljenih fotografija. Program se može skinuti sa adrese: <http://home.fujifilm.com/products/digital/download/s3pro/fupd.html>. Uz novčanu nadoknadu, korisnici ovog fotoaparata mogu da povećaju i memoriju fotoaparata na 256 Mb što omogućuje snimanje većeg broja fotografija u nizu i to 8 snimaka u RAW formatu do čak 33 u JPEG formatu. Za sada se pojačanje memorije radi samo u Japanu za 21.000 jena (oko 160 evra), ali pretpostavljamo da će uskoro do njega moći da dođu i korisnici u drugim delovima sveta, pa i kod nas.

BORIS BJELICA

NIKONOV NOVI LAKI PROFESIONALAC

D200

NA RAZLIČITIM INTERNET FORUMIMA I SVETSKIM ČASOPISIMA VEĆ SKORO GODINU DANA SPEKULIŠE SE O NOVOM NIKONU. NAGAĐALO SE KAKO ĆE IZGLEDATI, KOJI ĆE SENZOR IMATI I S KOJOM REZOLUCIJOM, PA SU ČAK PRAVLJENE I FOTOMONTAŽE NJEGOVOG BUDUĆEG IZGLEDA

Prošio je više od tri godine od kada se pojavio prvi Nikonov laki profesionalni digitalni fotoaparat D100. Priznaćete da je to dug period za jedan digitalan fotoaparat i pored svih kvaliteta. Zbog toga su posljednjih godina Canon EOS 10D, pa nakon njega i EOS 20D suvereno vladali u ovoj kategoriji SLR digitalnih fotoaparata. Očekivalo se da će se pojaviti na prošlogodišnjem sajmu Fotokina, ali to se nije desilo. Tek početkom novembra Nikon je nakon dugog vremena predstavio svoj nov laki profesionalan fotoaparat koji nadmašuje konkurenciju u ovoj klasi. Ima ugrađeni CCD senzor s efektivnom rezolucijom od 10,2 miliona piksela, brzinu snimanja od pet snimaka u sekundi, robustnu konstrukciju i kompaktan dizajn svog prethodnika, a mogućnosti su mu kao kod D2 serije.

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE

Na prvi pogled da se primetiti da je D200 zadržao osnovnu liniju svog prethodnika, ali s mnogo robustnijim telom napravljenim od legure magnezijuma jednakog kvaliteta kao kod modela D2X. Takođe, poboljšana je i zaštita od vlage i prašine, pa se oko svih dugmadi i proreza nalaze gumeni izolatori, što je uglavnom karakteristika visokoprofesionalnih modela. Ne treba zaboraviti da i novi objektivni okidač, takođe imaju gumeni prsten koji štiti ovaj najosetljiviji deo od prodora vlage i prašine. Zahvaljujući dovoljno velikom rukohvatu i ergonomski oblikovanom ležištu za palac koji su obloženi mekanom gumom, ovaj fotoaparat veoma je ugodan za držanje i daje nam osećaj stabilnosti. Raspored komandi veoma je sličan D2 seriji, a kontrolna dugmad dobro su označena i zavidne su veličine, što nam omogućava, u ovim hladnim danima, sasvim normalno rukovanje i kada nosimo rukavice. Na gornjem delu fotoaparata dominira veliki kontrolni displej koji daje brojne informacije o postavljenim fotografskim i digitalnim parametrima, a na zadnjem delu nalazi se TFT monitor dijagonale 6,35 cm (2,5 inča) identične rezolucije kao kod modela D2X, s automatskom kontrolom osvetljenosti i omogućava vidni ugao gledanja od 170 stepeni. Upravljački meni je jasan i pregledan, s veoma čitljivim fontom i predstavlja, po meni, jedan od najboljih upravljačkih menija jer omogućava jasan izbor željenih parametara.

I pored toga što je senzor manji od tridesetpetimilimetarskog formata, slika koju vidimo u tražilu iznenađujuće je velika i jasna, bez vidne distorzije, a mat staklo je napravljeno od tečnog kristala. Pored autofokusnih polja moguće je aktivirati i vertikalne i horizontalne linije koje nam pomažu prilikom fotografisanja arhitekture, a takođe, na njemu je indikator koji signalizira kada

memorijska kartica nije u fotoaparatu, kada je baterija istrošena i kada fotografišemo u crno-belom režimu rada.

MOGUĆNOSTI

Znan napredak u odnosu na D100 učinjen je i u sistemu za automatsko izoštavanje. Koristi nov autofokusni sistem Multi-CAM 1000 zasnovan na sistemu Multi-CAM 1300 koji poseduje D2 serija i F6. Sastoji se, takođe, od jedanaest autofokusnih polja, od kojih je jedno krstastog tipa. Novina jeste da poseduje dva režima organizacije rada autofokusnih polja. Prvi je "normalan" sa jedanaest AF polja, drugi je "široki" sa sedam AF polja. U normalnom režimu možete izabrati jedno od jedanaest polja gde fotoaparat treba da izoštri i pogodan je za većinu opštih snimanja sa statičnim objektima. U širokom režimu rada broj autofokusnih polja smanjuje se na sedam, ali se širina dejstva svakog polja proširuje, što je pogodno prilikom fotografisanja objekata u pokretu. Autofokusni sistem zaista odlično funkcioniše, a brzina reagovanja skoro je izjednačena sa D2H serijom. Naravno, tu su i ostale mogućnosti kao što su: dinamički autofokus, dinamički autofokus s prioritonom na bliži objekat i grupni dinamički autofokus.

Naravno, ni u merenju svetla ne zaostaje za svojim skupljim kolegom – D2X i ima sve mogućnosti kao što su 3D Color Matrix II merenje na čitavoj površini kadra, merenje s naglaskom na centralni deo kadra i spot merenje za izabrano autofokusno polje. Može se pohvaliti i brzinom zapisa na memorijsku karticu koja omogućava da 37 kontinualno snimljenih fotografija u JPEG formatu memoriše za samo 35 s ili 22 fotografije u RAW formatu za 50 s kada koristimo SanDisk Extreme III. Balans belog možete i ručno postaviti na jednu od šest unapred definisanih vrednosti ili na poznatu vrednost od 2.500 do 10.000 Kelvina. Kada merimo ručno ili preuzimamo s već snimljene fotografije, možemo memorisati četiri vrednosti, a na raspolaganju je i bracketing balansa beloga. Najznačajnija novina jeste način merjenja balansa belog gde možete da birate da li kao referentni objekat želite da koristite belu ili sivu površinu.

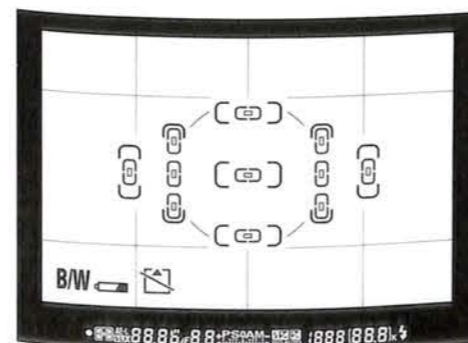
Kao i D2X, ima mogućnost i višestruke ekspozicije do deset snimaka, slično kao i kod analognih fotoaparata. Takođe, moguće je i dve prethodno snimljene fotografije u RAW formatu spojiti kao jednu fotografiju u samom fotoaparatu. Kao i D2 serija, moći će da podržava daljinski prenos snimljenih fotografija na udaljeni računar koristeći standard IEEE 802.11 b/g. Transmitter WT-3 koji će to omogućavati u prodaji će se pojaviti početkom sledeće godine. Osim bežičnog prenosa snimljenih fotografija po standardu IEEE 802.11b/g, omogućava i daljinsku kontrolu rada kada se koristi u kombinaciji s programom Nikon Capture 4.4. Takođe, kao i njegov skuplji kolega D2X, podržava i povezivanje sa GPS uređajem uz pomoć kabla MC-35 i koristeći NMEA protokol za prenos podataka, čime dobijamo, osim uobičajenih podataka, i koordinate položaja s kojeg fotografišemo.

KVALITET FOTOGRAFIJE

Rezolucija od 10,2 miliona piksela omogućava dobijanje fotografije veličine 32,2 x 21,95 cm u 300 dpi bez interpolacije. Nominalna ekvivalentna ISO osjetljivost kod ovog fotoaparata jeste od 100 do 1.600, a dodatno može biti povećana i do ISO 3.200. Pored opcije redukcije šuma s dugim ekspozicijama ispod 1/2 s, postoji i mogućnost kontrole šuma sa tri stepena kada se fotografiše i s osjetljivostima iznad ISO 400. Kada su u pitanju profili koji kontrolišu zasićenost boja, oštrinu i kontrast, način organizacije isti je kao i kod modela D70s, a moguće je i fotografisanje u crno-belom tonu. Nažalost, do zaključenja ovog broja imao sam priliku da probam samo prototip koji nema finalnu verziju Firmware softvera, pa konačna ocena kvaliteta fotografije izostaje u ovom broju i možete je očekivati u narednim brojevima.

SOFTVER I OPREMLJENOST

Uz fotoaparat isporučuje se najnovija verzija PictureProject programa koji je Nikon razvio za svoje digitalne fotoaparate. Ovaj softver omogućava pretraživanje snimljenih fotografija, narezivanje CD-a ili DVD-a, štampanje i konvertovanje RAW formata. Konverter RAW formata, takođe radi kao dopuna (plug-in) za programe kao što su Photoshop i Elements, s ograničenim podešavanjima, i omogućava, da vidite minijaturni prikaz snimljene fotografije kada koristite Windows pretraživač. Međutim, za ozbiljniji rad biće vam potreban Nikon Capture 4.4 koji omogućava pored konvertovanja RAW formata, da utičemo na veliki broj parametara, a takođe omogućava i potpunu kontrolu rada fotoaparata posredstvom računara. Najveći problem jeste što za ovaj program morate izdvojiti dodatan novac.

Za napajanje koristi novu punjivu litijum-jonsku bateriju EN-EL3e kapaciteta 1.500 mAh, koja se puni u punjaču MH-18a oko 135 minuta. Iako izgleda kao i ranije baterije, moguće ju je koristiti samo u ovom fotoaparatu. Baterija pruža mogućnost da, kao i kod D2 serije, u meniju fotoaparata možemo videti potpunu informaciju o trenutnom kapacitetu baterije, broju snimljenih fotografija i veku baterije. Ona omogućava da snimimo do 1.800 snimaka. Kao dodatnu opremu možemo nabaviti nosač baterija s vertikalnim rukohvatom MB-D200 koji omogućava korišćenje šest baterija formata AA ili jednu ili dve Li-jon EN-EL3e baterije. Na njemu se nalazi i vertikalni okidač s glavnim i pomoćnim točkicama za izbor komandi. Kada je u pitanju fotografisanje s blicem, on podržava samo potpunu i-TTL kontrolu s blicevima SB 800 i SB 600, SB-R200, dok s ostalim blicevima možete koristiti automatsku blica i ručno. Potpuno je kompatibilan čitavoj gami Nikonovih autofokusnih objektivna, ali podjednako dobro funkcioniše i s ručnim objektivima u svim ekspozicijskim režimima rada. U meniju je dovoljno definisati maksimalan otvor blende i žižnu daljinu, a potrebno je jedino ručno izoštriti.

ODNOS CENA/KVALITET

Cena ovog fotoaparata skoro je identična ceni svog starijeg brata – D100, koji se pojavio pre tri i po godine. Naravno, njegov naslednik nudi mnogo više jer ima robustnije telo i skoro duplo višu rezoluciju. Kada je u pitanju konkurencija, Nikon D200 se pozicionirao između Canon EOS 20D i novog EOS 5D koji treba da bude laki profesionalan fotoaparat. Ovaj model ima višu rezoluciju i senzor veličine formata od 35 mm i duplo je skuplji od modela D200.

- [1] Tražilo je pregledno i pruža veliki broj informacija
- [2] Nosač baterija sa vertikalnim rukohvatom MB-D200 omogućava korišćenje jedne ili dve litijum-jonske baterije EN-EL3e ili šest baterija formata AA
- [3] Povećana zaštita od uticaja vlage i prašine

TEHNIČKI PODACI

Cena telo (sa PDV)	148.750 din. (1.700 evra)
Prikjučak za objektiv	Nikon F-bajonet
Faktor uvećanja žižne daljine	1,5 x
Tip senzora / veličina	CCD / 23,6 x 15,8 mm (DX)
Odnos strana senzora	1,5 (3:2)
Efektivna rezolucija	10,2 miliona piksela
Maksimalna veličina slike bez interpolacije	3.872 x 2.592 piksela
Format u kojem snima	JPEG, RAW, RAW + JPEG
Tražilo	pokriva 95 % vidnog polja, korekcija dioptrije -2 do +1 m ⁻¹
Monitor	TFT LCD od 2,5 inča (6,35 cm) sa 230.000 piksela
Autofokus / krstastih senzora / osjetljivost za ISO 100	sistem sa 11 AF polja / jedan krstasti / -1 do 19 EV
AF osvetlivač	da
Brzina zatvarača	30 s do 1/8.000 s i B
Sinhronizacija blica	1/250 s
Ekspozicijski režimi rada	P, A, S i M
Merni sistem	3D Color Matrix II u 1.005 segmenata, centralno i spot (2 %)
Ekvivalentna osjetljivost (ISO)	Auto i ručno (od 100 do 1.600 s korakom 1/3)
Korekcija ekspozicije	+/-5 EV (korak 0,3 EV)
Korekcija snage blica	-3 do +1 EV (korak 0,3 EV)
AutoBracketing	dva ili tri snimka s korakom +/- od 0,3 do 2 EV
Balans beloga	Auto, 6 definisanih opcija, prethodno izmereni i u Kelvinima
Bracketing / fino podešavanje balansa beloga	da / da
Ugrađeni blic	GN 12 (ISO 100) i pokriva polje objektivna do 18 mm (ekv. 27 mm)
Blic TTL sistem	i-TTL
Tip memorijske kartice	CompactFlash tip I i II i MicroDrive
Daljinski okidač	elektronski MC-36/30
Kontrola dubinske oštine	da
PictBridge standard	da
Priključci	USB 2.0, daljinski okidač, video-izlaz, AC adapter i X-sinhro prikjučak
Napajanje	Li-jon baterija EN-EL3e (1.500 mAh) ili 6 AA (s MB-D200)
Dimenzije / masa (bez baterija i objektivna)	147 x 113 x 74 mm / 830 g
Sadržaj kutije	Li-jon baterija EN-EL3e, punjač MH-18a, kabl, USB i video kabl, poklopac za monitor BM-6, gumeni poklopac za tražilo DK-21 i CD-ROM: PictureProject
Informacije	REFOT B, Beograd, Pčinjska 17, tel.: 011/2456-151, www.refot.com
Vreme spremnosti za rad	manje od 0,2 s
Brzina kontinualnog fotografisanja	5 snimaka u sekundi
Bafer (JPEG / RAW) ¹	37 / 22 snimka
Vreme zapisa na memorijsku karticu / veličina ²	JPEG 0,9 s / 4,8 MB RAW 2,3 s / 15,8 MB RAW + JPEG (fine) 2,7 s / 20,7 MB

¹ korišćena memorijska kartica SanDisk Extreme III od 1 GB
² približne vrednosti

NISKOBUDŽETNI SLR DIGITALNI FOTOAPARATI

DIGITALNI SLR FOTOAPARATI STIČU SVE VEĆU POPULARNOST TAKO DA I KONKURENCIJA, POSEBNO U KATEGORIJI NAMENJIM AMATERIMA I FOTOGRAFSKIM ENTUZIJASTIMA, POSTAJE SVE OZBILJNIJA. VEĆI IZBOR STVARA I VEĆU GLAVOBOLJU SVIMA ONIMA KOJI ŽELE DA KUPE PRVI DIGITALNI SLR FOTOAPARAT I DILEMU KOJI FOTOAPARAT KUPITI?

Ako posedujete vrednu kolekciju objektivna koja je kompatibilna sa nekim od ovih digitalnih SLR fotoaparata ili ne želite da se odreknete upravljačke logike na koju ste navikli, a koju poseduje vaš analogni SLR fotoaparat, onda će vam izbor donekle biti olakšan. Nemojte zaboraviti da se vidni ugao ovih digitalnih SLR fotoaparata smanjuje za 1,5 ili 1,6 puta u odnosu na format od 35 mm zbog manje površine senzora.

Ako krećete iz početka, onda je donošenje odluke otežano jer, iskreno rečeno, ovih šest fotoaparata koje sam testirao razlikuju se vrlo malo. A kada je u pitanju konačan rezultat, sa svim modelima ovih fotoaparata moguće je dobiti kvalitetne fotografije koje ćete sami štampati ili izraditi u fotografskim radnjama – do formata 30x45 cm. Razlike se najviše odnose na način kontrolisanja, udobnosti u radu, brzinu rada, a

poneki od njih ima i neku specifičnu mogućnost kao što su: redukcija vibracija ili sistem za uklanjanje prašine sa senzora. Svi fotoaparati mogu se kupiti i u setu sa standardnim zum objektivom namenjenim isključivo digitalnim fotoaparatom. Razlika u ceni između samog tela i seta nije drastična, pa vam preporučujem njegovu kupovinu, osim ukoliko već posedujete bolji objektiv ili neki sa sličnim rasponom žižne daljine.

PREDNOSTI DIGITALNIH SLR FOTOAPARATA

*Brzina rada

Za razliku od kompaktnih digitalnih fotoaparata, SLR digitalni fotoaparati imaju gotovo neprimetno kašnjenje nakon pritiska na okidač ili je ono potpuno neuočljivo. Ova razlika je sve manja, ali još uvek SLR fotoaparati znatno brže izostravaju u različitim svetlosnim uslovima i omogućavaju jednostavno i direktno ručno izostravanje.

*Sum i osetljivost

Kompaktni fotoaparati uglavnom imaju veoma male površine senzora u odnosu na SLR fotoaparate. Na osnovu toga i fotosenzitivni elementi na senzoru kod SLR fotoaparata mogu da prime više svetla, što omogućava visoku gornju granicu osetljivosti i preko ISO 1.600, a koja je još uvek upotrebljiva jer omogućava dobijanje fotografija s manjim šumom. Gornja granica osetljivosti kod kompaktnih fotoaparata je najčešće ISO 200 ili ISO 400, a oni koji poseduju veće vrednosti uglavnom ne daju baš previše upotrebljive fotografije, naročito pri većim povećanjima.

*Dubinska oštrina

Kompaktni digitalni fotoaparati zbog male površine senzora imaju veliku dubinsku oštrinu koja odgovara kod makrosnimanja. Prilikom fotografisanja portreta gde želimo neostru pozadinu i u situacijama kada želimo da precizno kontrolišemo dubinsku oštrinu – tu su digitalni SLR fotoaparati neprevaziđeni.

*Veća fleksibilnost

Mogućnost promene objektivna dozvoljava vam izbor najpodesnijeg objektivna za objekt koji planirate fotografisati. Takođe, digitalni SLR fotoaparati poseduju i čitav sistem dodatne opreme: bliceve, daljinske okidače, opremu za makro fotografisanje itd.

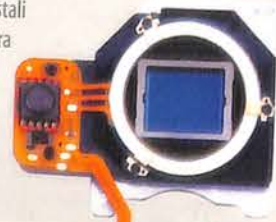
SAVETI ZA IZMENU OBJEKTIVA

Za razliku od filma koji je pokretan i koji se kreće, i gde prašina ne predstavlja veliki problem jer se čestice pomeraju zajedno s njim, kod digitalnih SLR fotoaparata senzor je stacionan. Čestice prašine na njegovoj površini mogu biti i te kako primetne na fotografiji s puno svetlih detalja, a posebno kada koristimo manji otvor blende, čime one postaju izražene i oštrije. Zato prilikom menjanja objektivna moramo preduzeti neke mere predostrožnosti kako bismo verovatnoću pojave čestica prašine na površini senzora sveli na minimum:

- nemojte menjati objektiv kada duva jak vetar jer on obično nosi čestice zemlje, prašine i drugih nečistoća, pa i čestica vode ako se nalazite u blizini velikih vodenih površina, koje mogu da upadnu u prostor gde se nalazi ogledalo – velika je verovatnoća da će one završiti baš na površini senzora.
- nikada ne ostavljajte fotoaparat bez objektivna i poklopca koje ste dobili. Takođe, i na objektivu stavlajte poklopce kada oni nisu na fotoaparatu jer, u protivnom, prašina koja se nalazi unutar objektivna može se veoma brzo naći i na površini senzora;
- prilikom promene objektivna uvek držite bajonet okrenut prema dole jer se na taj način smanjuje verovatnoća da čestice prašine prodru unutar fotoaparata.

SUPERSONIC WAVE FILTER – ULTRAZVUČNI FILTER

Olympus u svoje digitalne SLR fotoaparate s izmenljivim objektivima ugrađuje originalni sistem pod nazivom Supersonic Wave Filter, koji se nalazi između zavesice i senzora. Njegovim aktiviranjem se kod modela E-1, ili uključivanjem fotoaparata kod modela E-300 i E-500, stvaraju ultrazvučne vibracije koje za nekoliko sekundi otresu prašinu s površine filtera ispred senzora, koja zatim pada na lepljivu podlogu u unutrašnjosti fotoaparata. Ova lepljiva podloga unutar prostora oko zavesice i senzora, koja se nalazi i kod drugih digitalnih fotoaparata, služi da bi skupljala prašinu i ostale nečistoće. Ona se nakon dugotrajnog korišćenja može zameniti u ovlašćenom servisu. Ovaj sistem sa Supersonic Wave filterom efikasan je samo na samoj površini CCD filtera koji je i najosetljiviji, a prašinu u unutrašnjosti fotoaparata i onu krupniju treba ukloniti ručnom pumpicom. Ostali proizvođači za ugradnju ovakvog filtera imaju konstrukcijsko ograničenje jer je prostor između senzora i zavesice veoma mali, a postojeći objektivni i veći senzori koji se koriste ne

dozvoljavaju povećanje ovog prostora i pomeranje ogledala ka objektivu, jer u tom slučaju ne bi se mogli koristiti stariji modeli objektivna, koji su glavni aduti većine proizvođača prilikom opredeljivanja potencijalnih kupaca.

ČIŠĆENJE SENZORA

I pored pridržavanja pravila prilikom stavljanja objektivna, ponekad vam se ipak može desiti da se na površini senzora nađe neka čestica prašine. Najbolji način da je uklonite jeste pomoću veće vazdušne pumpice. Nikako nemojte upotrebljavati sprej s komprimovanim vazduhom namenjen čišćenju klasičnih fotoaparata ili možda vazduh pod pritiskom, jer oni mogu da oštete površinu filtera ispred senzora. Postupak čišćenja je sledeći:

- proverite da li vam je baterija puna ili fotoaparat povezan sa ispravljačem;
- odvajte prašinu u prostoru oko ogledala;
- aktivirajte opciju u meniju za čišćenje senzora koja će podići ogledalo i zavesicu ili postavite fotoaparat na beskonačnu ekspoziciju. Zatim, izdvojite čestice prašine s površine senzora pažeći da pri tome ne dotaknete vrhom pumpice površinu senzora i da ne ulazite u prostor gde se nalazi zavesica. Čestice prašine sa senzora pašće na lepljivu površinu unutar fotoaparata i sprečiti dalju kontaminaciju površine senzora. Za veća čišćenja i zamenu lepljive trake unutar fotoaparata najbolje je obratiti se ovlašćenom servisu. Postoje i druga sredstva koja proizvode različiti proizvođači i nisu baš jeftina, ali njihov detaljan pregled daćemo u narednim brojevima časopisa.

KONICAMINOLTA SISTEM ZA REDUKCIJU VIBRACIJA

Počev od kompaktna A-serije, pa zatim i na Z-seriji kompaktnih digitalnih fotoaparata, i na kraju i kod SLR fotoaparata Dynax 7D i 5D, KonicaMinolta je razvila jedinstven sistem za stabilizaciju slike koji se ne zasniva na pomeranju grupe sočiva unutar objektivna, već sistem stabilizuje sliku pomeranjem samog CCD senzora. Ovaj sistem sa svim Minolta objektivima funkcioniše podjednako dobro i nije potrebno razvijati posebne objektivne koji imaju u sebi stabilizator slike, a koji su znatno skuplji u odnosu na slične objektivne bez stabilizatora slike. Sistem za redukciju vibracija kompenzuje trešenje fotoaparata i omogućava bezbedno fotografisanje brzinama zatvarača koje su za tri stepena duže ili osam puta manjim brzinama, na primer, ako je s objektivom od 200 mm potrebno da koristimo brzinu zatvarača od 1/200 s, s uključenim stabilizatorom slike možemo fotografisati brzinom zatvarača od 1/25 s bez straha da će snimljena fotografija biti neoštra usled trešenja fotoaparata.

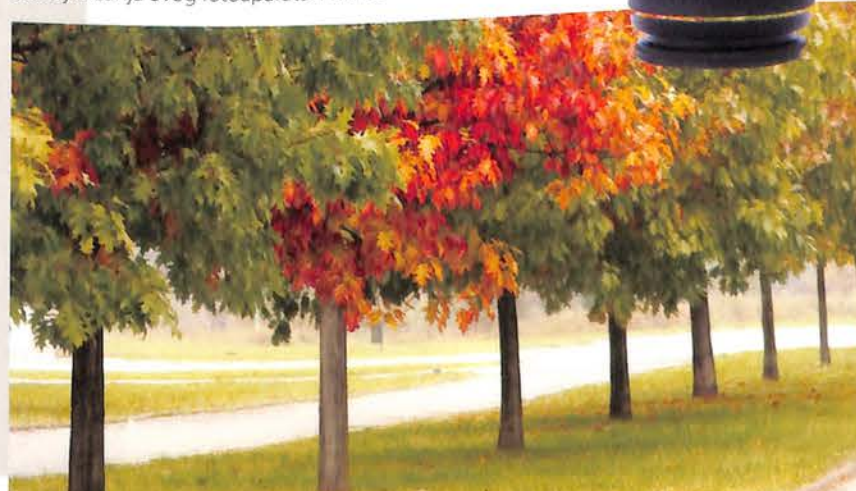

CANON EOS 350D

Male dimenzije ovog SLR fotoaparata svakako su jedna od najvećih prednosti, ali, u isto vreme one su i njegova loša karakteristika. Mnogi korisnici, pa čak i deca, neće moći svojim malim prstima da ga lepo uhvate za rukohvat. Posедуje mogućnosti podešavanja i uticanja na veliki

broj parametara za ovako malo kućište, što znači da neke od njih možete i propustiti. Kad se ovo zanemari, 350D prilično je jednostavan za korišćenje, kako za početnike, tako i za napredne korisnike. Ako vam smeta što vam prsti vire ispod fotoaparata, onda će vertikalni rukohvat s nosačem baterija dramatično poboljšati sveukupni osećaj držanja ovog fotoaparata. Pravi se

u crnoj i srebrnoj varijanti. Monitor s dijagonalom od 4,6 cm manji je nego kod većine ovde prikazanih fotoaparata, a podaci na njemu nisu najčitljiviji, pogotovo na jačem dnevnom svetlu.

Canon je zaista napravio "malu zver" jer je autofokus brz i tačan, a u kontinualnom režimu snimanja možete napraviti tri snimka u sekundi, a brzina obrade i zapisa stvarno je vrhunska. Nećete biti razočarani ni kvalitetom snimljenih fotografija jer CMOS senzor rezolucije od osam miliona piksela daje odlične rezultate bez obzira na ISO vrednosti. Kvalitet neće mnogo opasti ni kada se osetljivost poveća na ISO 1.600, samo će se malo povećati šum, a rezultati kvaliteta reprodukcije boja mnogo su bolji nego kod skupljeg modela 20D.

Čak i oni koji više vole da snimaju većim SLR fotoaparatom neće ostati ravnodušni prema ovom mališiću jer 350D poseduje odlične performanse i mogućnosti i opravdaće svaki dinar uložen u njega. Imati fotoaparat kompaktnih dimenzija može biti presudno jer vam upravo one omogućavaju da ga stalno i svuda nosite sa sobom.

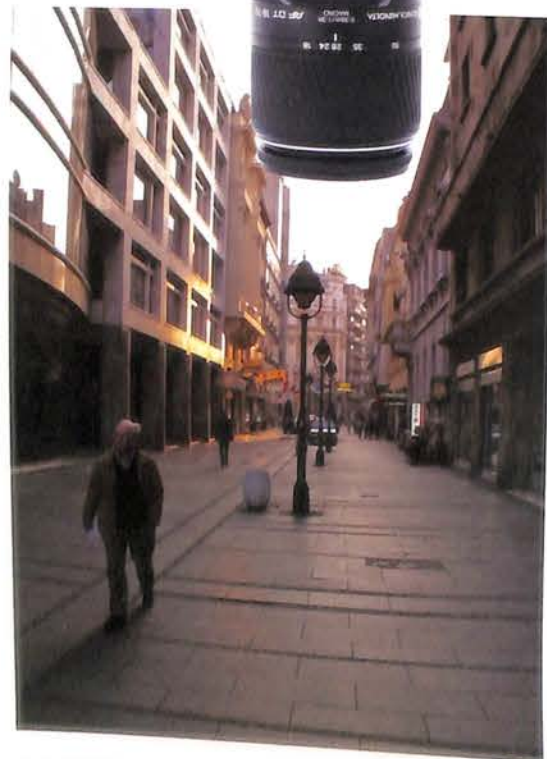
KONICAMINOLTA DYNAX 5D

Godinu dana nakon pojave digitalnog SLR fotoaparata u srednjoj kategoriji Dynax 7D, KonicaMinolta ima novog predstavnika, ali sada u niskobudžetnoj kategoriji, koji nosi oznaku Dynax 5D. Zadržao je skoro identičan broj funkcija, kao i sistem za redukciju vibracija, ali je to sada upakovano u kompaktnije telo, mada zbog manje zaobljenih ivica izgleda mnogo veći. Takođe, ima i manji broj dugmića prilagođenih korisnicima s manjim fotografskim znanjem. Izdvojeni su samo dugme za izbor ISO osetljivosti i točkić za postavljanje vrednosti balansa beloga, dok se ostala podešavanja kao i kod Pentax "ist DL obavljaju pritiskom na dugme Fn. Rukohvat i prostor za palac obloženi su gumom, što olakšava njegovo držanje, a bilo bi dobro da poseduje još jedan točkić za izbor komandi, čime bi se znatno olakšao rad u ručnom režimu rada. Kako Dynax 5D nema kontrolni displej na gornjem delu, sve informacije o elementima postavljanim za fotografisanje nalaze se na TFT monitoru čija se orijentacija menja zavisno od položaja fotoaparata. Da nam njegova svetlost ne bi smetala, kada oko približimo tražilu, ispred okulara nalazi se senzor koji automatski isključuje monitor. Autofokus je izuzetno precizan, brz i s dobrom osetljivošću za ovu kategoriju digitalnih SLR fotoaparata. Ne može se pohvaliti jedino brzinom spremnosti za rad, dok je brzina zapisa na memorijsku

karticu prosečna. Kada je u pitanju kvalitet snimljenih fotografija, Dynax 5D ne zaostaje za konkurencijom kada su u pitanju oštrina i zasićenost boja, a pri snimanju s osetljivošću do ISO 800, daje veoma upotrebljive fotografije. Maksimalna osetljivost može se povećati i do ISO 3.200 gde dobijamo prihvatljive rezultate, pogotovo kada uključimo opciju redukcije šuma.

Nakon druženja s ovim fotoaparatom moram priznati da će on sigurno zadovoljiti i najzahtevnije korisnike jer poseduje velike mogućnosti kada je u pitanju uticaj na konačan izgled snimljene fotografije, a AntiShake sistem za redukciju vibracija, koji poskupljuje ovaj fotoaparatus, otplati se već nakon kupovine sledećeg objektiva, jer kod drugih firmi za stabilizaciju slike morate kupiti poseban i skup objektiv, pa ovaj sistem i te kako opravdava svoje postojanje.

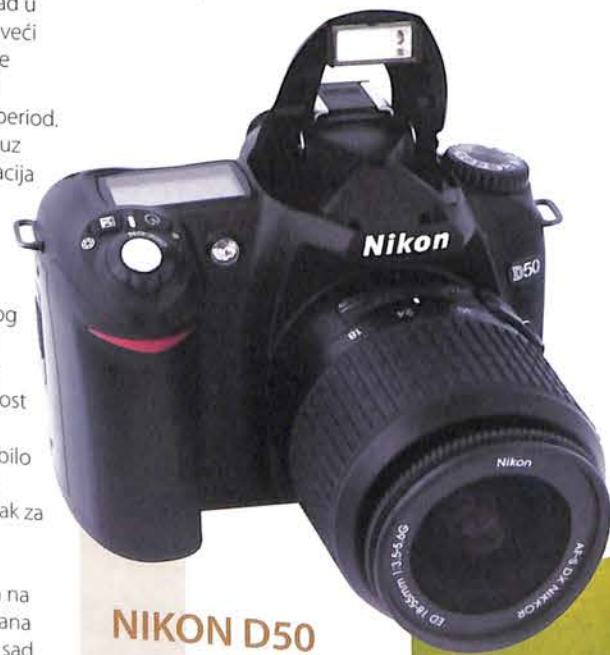
NIKON D70S

Najveća prednost u odnosu na ostale niskobudžetne modele jeste da D70s omogućava sjajno manipulisanje kakvo nude profesionalni modeli, a poseduje i dva točkica za izbor komandi, što znatno olakšava rad u ručnom režimu. Takođe je teži i mnogo veći od rivala i opremljen debelim, za držanje mnogo komfornijim rukohvatom, što je pogotovo važno kada ga koristite duži period. Upravljački meni je čitljiv i pregledan, a uz pomoć džojstika moguća je brza navigacija i jednostavan izbor željene funkcije. U osnovi, on je isti kao i originalni D70, osim što ima nekoliko novina. Nadograđeni D70s karakterišu mogućnost korišćenja žičanog daljinskog okidača i veći monitor dijagonale 5 cm, a ugrađeni blic sada pokriva vidni ugao objektiva od 18 mm. Poseduje mogućnost normalne sinhronizacije s blicem od 1/500 s, međutim, u nekim situacijama bilo bi dobro da ima mogućnost izbora niže osetljivosti od ISO100, a i sinhro priključak za studijsku blic rasvetu. Nikon je u odnosu na originalni D70 poboljšao i onako odličnu brzinu zapisa na memorijsku karticu, a takođe je poboljšana i brzina reagovanja autofokusa kome je sad potrebno manje vremena da bi izoštrio željeni subjekat. Zadržao

je identičnu rezoluciju od šest miliona piksela, što je možda malo razočaravajuće. Snimljene fotografije imaju dobru zasićenost boja i oštrinu, šum je do osetljivosti ISO 320 neprimetan, a iznad ove vrednosti lagano se povećava bez znatnijeg uticaja na tačnost boja, dok je sama struktura šuma nenametljiva i veoma slična zrnu koje imaju filmovi.

S naprednim karakteristikama i mnogo boljim rukovanjem D70s je bolja opcija za naprednije korisnike od D50. Zadovoljiće one korisnike kojima je važno da fotoaparatus bude udoban za rukovanje i da omogućava jednostavno uticanje na veliki broj parametara koji utiču na kvalitet snimljene fotografije, a razočaraće sve one koji su očekivali veću rezoluciju na poboljšanoj verziji jednog od najprodavanijih digitalnih SLR fotoaparatusa.

NIKON D50

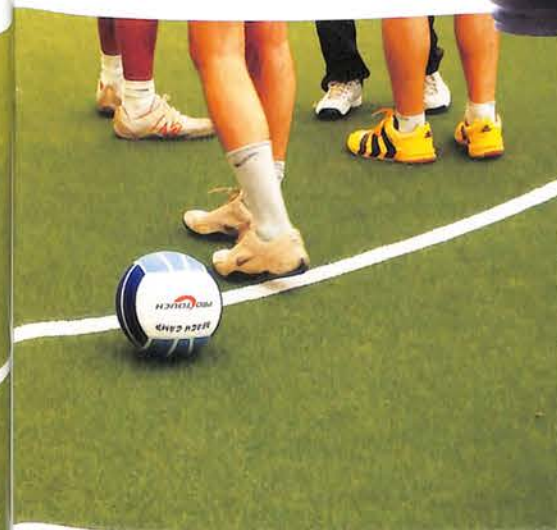
Novi korisnici digitalnih SLR fotoaparatusa oduševiče se kad u ruku uzmu D50 jer je neverovatno jednostavan za rad. Mnoge od naprednih kontrola koje je imao D70 su pojednostavljene, sakrivene u menijima ili jednostavno izbačene. Naravno, ovo znači da bi došli do onih željenih preostalih naprednih kontrola moraćete da odete

u sistem menija i da ih aktivirate. Najjeftiniji Nikonov digitalni SLR fotoaparatus i pored kompaktnih dimenzija možemo označiti kao veoma komforan fotoaparatus za držanje i još jednostavnijim za rad. Snimljene fotografije memoriše, na danas veoma popularnu, SD memorijsku karticu. Dovoljno je mali da bude kompaktan, a da pri tome nudi sasvim pristojno držanje. Pravi se u crnoj i srebrnoj varijanti.

I pored niske cene, zadržao je dobre performanse. Vreme snimanja je najbolje u klasi, samo dve sekunde za RAW i 1,5 sekundi za JPEG snimljene fotografije. Možete snimiti kontinualno 20 snimaka u JPEG formatu pre nego što se brzina fotografisanja smanji sa 2,5 snimka u sekundi zahvaljujući poboljšanoj bafer memoriji. Kvalitet fotografije je sličan kao i kod D70, s nešto malo izmenjenim načinom procesiranja snimljenih fotografija, pa su one više kolorističnije i s nešto malo manjim šumom za veće osetljivosti. Kao osnovni kolorni profil

koristi sRGB IIIa koji ima veću zasićenost boja koja je približnija ukusu amatera. Za napredne korisnike Nikon je ponudio D70s za koji vam je potrebno nešto više novca, ali je jasno da je D50 po dizajnu namenjen novajlijama. Kao najjeftiniji digitalni SLR fotoaparatus u ovom trenutku jedan je od najjednostavnijih za upotrebu i definitivno treba da se nađe na kupovnoj listi novih korisnika.

OLYMPUS E-500

Teško je odupreti se barijeri potencijalnog kupca o tradicionalnom načinu shvatanja kako treba da izgleda SLR fotoaparatus. Tome nije mogao ni Olympus E-300 koji je posedovao odlične performanse, ali nije imao uobičajan izgled jednog SLR fotoaparatusa. Godinu dana posle Olympus nudi mnogo tradicionalniji E-500 s klasičnom pentaprizmom. Na telu kompaktnih dimenzija dominira veliki gumirani rukohvat koji zajedno s dobrim rasporedom komandi omogućava praktično rukovanje. Ovaj fotoaparatus, kao i KonicaMinolta Dynax 5D, nema poseban kontrolni displej, a sve podatke o postavljenim elementima možete videti na velikom monitoru dijagonale 6,35 cm. Monitor je odličnog kvaliteta i omogućava dobru vidljivost i na jačem dnevnom svetlu. Međutim, bilo bi dobro da poseduje i uobičajen kontrolni displej. Svetlost koja dolazi od monitora odvraća pogled s tražila, a monitor će se isključiti tek kada lagano pritisnemo okidač, a tu je, naravno, i povećana potrošnja baterija. Ipak, ovaj sistem ima i svojih dobrih strana jer pritiskom na centralno dugme džojstika aktiviramo mogućnost izbora svih ispisanih parametara na monitoru jednostavnim pomeranjem kursora, što znatno olakšava rad i izbor željenih parametara. Sa brzinom spremnosti za rad od 1,8 sekundi ne može se pohvaliti, a tome najviše doprinosi sistem za otklanjanje prašine s površine senzora koji se uvek aktivira kada se fotoaparatus uključi. Brzina zapisa na memorijsku karticu je zadovoljavajuća, pogotovo kada se koristi neka od brzih CF memorijskih kartica. Treba napomenuti da poseduje i prostor za xD memorijsku karticu. Fotografije snimljene nižom osetljivošću od ISO 400 su oštre, jasnih boja i odlikuju se mnoštvom detalja. Iznad ove osetljivosti

rezultati su nešto lošiji zbog povećanog šuma koji je, moraću priznati, manji nego kod prethodnog modela E-300 iako koristi isti tip CCD senzora. Konačnom izgledu fotografije dobrobrisi i unapređeni sistem merenja svetla koji daje znatno tačnije i uravnoteženije rezultate u različitim svetlosnim situacijama. Treći digitalni SLR fotoaparatus novog četvorotračinskog sistema koji je razvio Olympus namenjen je amaterima i po broju mogućnosti koje poseduje prevazilazi očekivanja za ovu kategoriju, a i cena je konkurentna.

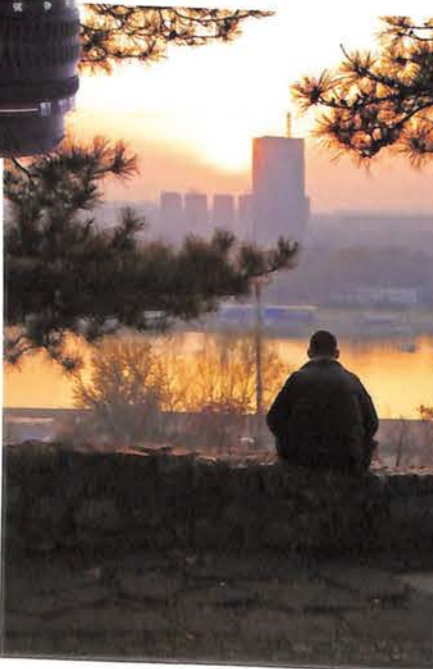

PENTAX *ist DL

U poređenju sa drugim ovde prikazanim fotoaparata *ist DL se zaista ističe po urednom izgledu zadnje strane i odaje utisak fotoaparata jednostavnog za korišćenje – što zaista i jeste. Sve napredne opcije u menijima su skrivene ispod strane za standardno, korisničko podešavanje i na taj način čuvaju se daleko od bilo kakve slučajne promene neke od funkcija. Dugme Fn omogućava postavljanje osnovnih parametara kao što su osetljivost, balans beloga i način okidanja. Dizajn je dobar i pruža nam umeren osećaj kvaliteta. Mnogo je komorniji od modela 350D, ali ne toliko koliko D50. Pravi se u crnoj i srebrnoj verziji. U suštini, ovaj fotoaparat trebalo bi da obezbedi lagan pristup novim korisnicima digitalnih SLR fotoaparata, i on to radi perfektno. Sve je postavljeno tako da početnici mogu da postignu kvalitetne rezultate bez rizika da odrede pogrešan režim rada ili da pogreše pri izostravanju. Pentax *ist DL jeste lak za upotrebu, a veliki monitor dijagonale 6,35 cm omogućava da jasno vidimo snimljenu fotografiju i da opcije menija budu dovoljno velike i lako čitljive. Iako autofokusni sistem ima manje polja, znatno je poboljšan u odnosu na prethodne modele. Neće se automatski aktivirati ako objekat promeni položaj, već ostaje memorisan sve dok se ponovo ne pritisne prvo kojeno okidača. Snimljene fotografije su dobro eksponirane, za osetljivost od ISO 200 su odlične, međutim, čak i sa ISO 1.600 gde je naravno povećan šum, boje su ipak zadovoljavajuće. Potrebno je tri sekunde da se fotografija JPEG formata snimi na karticu, što je sasvim dobra brzina, ali je još uvek znatno sporiji od drugih ovde prikazanih fotoaparata. Dugme za kontrolu dubinske oštine na prekidaču za uključivanje i

isključivanje nije na konvencionalnom mestu, ali pruža nam osećaj prisnijeg korišćenja. Kao najnoviji model među ovde testiranim fotoaparata ima cenu koja mu sigurno nije prednost, ali u narednim periodu verovatno možemo očekivati da bude pristupačniji. Ako ste planirali da postanete korisnik digitalnog SLR fotoaparata i želite još da naučite o fotografisanju, onda je *ist DL definitivno dobra opcija. Takođe, i korisnici Pentax analognih SLR fotoaparata imaće koristi jer kupovinom ovog digitalnog SLR fotoaparata mogu iskoristiti objektivne koje poseduju.

B. BJELICA

Model fotoaparata	Canon EOS 350D
Cena telo/set s objektivom (sa PDV)	86.625 din. (990 evra) s BG-E3
Priključak za objektiv	Canon EF / EF-S bajonet
Faktor uvećanja žižne daljine	1,6 x
Tip senzora / veličina	CMOS / 22,2 x 14,8 mm
Odnos strana senzora	1,5 (3:2)
Efektivna rezolucija	8 miliona piksela
Maksimalna veličina slike bez interpolacije	3.456 x 2.304 piksela
Format u kojem snima	JPEG, RAW, RAW + JPEG
Tražilo	pokriva 95 % vidnog polja, korekcija dioptrije –3 do +1 m ⁻¹
Monitor (veličina dijagonale)	4,6 cm (1,8 inča) TFT LCD sa 115.000 piksela
Autofokus / krstastih senzora / osetljivost za ISO 100	sistem sa 7 AF polja / jedan krstasti / –0,5 do +18 EV
AF osvetljavač	koristi svetlo ugrađenog blica
Birina zatvarača	30 s do 1/4.000 s i B
Sinhronizacija blica	1/200 s
Ekspozicijski režimi rada	Auto, P, Av, Tv, M, A-DEP i šest programa sa scenama
Merni sistem	procenjeno u 35 zona, parcijalno (9 % na centralnom delu) i merenje sa naglaskom na centar
Ekvivalentna osetljivost (ISO)	Auto (100 – 400), ručno (100/200/400/800/1.600)
Korekcija ekspozicije	+/-2 EV (korak 0,3 EV)
Korekcija snage blica	+/-2 EV (korak 0,3 EV)
AutoBracketing	tri snimka s korakom +/- od 0,3 do 1 EV
Balans beloga	Auto, 6 definisanih opcija i prethodno izmereni
Bracketing / fino podešavanje balansa beloga	da / da
Ugrađeni blic	GN 13 (ISO 100) i pokriva polje objekta do 17 mm (ekv. 27 mm)
Blic TTL sistem	E-TTL II
Tip memorijske kartice	CompactFlash tip I i II i MicroDrive
Daljinski okidač	bežični RC-1 ili RC-5 i elektronski žičani RS-60E3
Kontrola dubinske oštine	da
PictBridge standard	da
Priključci	USB 2.0, video, daljinski okidač E3
Napajanje	Li-jon baterija NB-2LH (720 mAh) ili 6 AA (s BG-E3)
Dimenzije / masa (bez baterija i objektiv)	127 x 94 x 64 mm / 400 g
Sadržaj kutije	Li-jon baterija NB-2LH, punjač CB-2LT, kabl, USB i video kabl, CD-ROM: Canon Digital Camera Solutions Disk
Objektiv koji se isporučuje u setu	EF-S 18 – 55 mm f/3,5 – 5,6
Informacije	PROFIFOTO, Beograd, tel.: 655-100 www.canon-adria.com
Plus	odličan kvalitet snimljenih fotografija, veoma mali šum čak i za veće osetljivosti, brzina rada, veliki broj funkcija
Minus	mali monitor u odnosu na konkurenciju, ima samo jedan komandni točnik, suviše je mali za korisnike s većim šakama, postavljanje osnovnih parametara kada je jako dnevno svetlo, nema spot merenje
Vreme spremnosti za rad	manje od 0,5 s
Brzina kontinualnog fotografisanja	2,9 snimaka u sekundi
Bafer ¹ (JPEG / RAW / TIFF)	14 / 5 / - snimka
Vreme zapisa na memorijsku karticu ¹	JPEG 1,5 s / 2,5 MB TIFF - RAW 3 s / 7 MB RAW + JPEG 3,5 s / 9,49 MB
OCENA	
Konstrukcija i rukovanje	86 %
Mogućnosti	95 %
Kvalitet fotografije	95 %
Softver i opremljenost	92 %
Cena / kvalitet	95 %
Ukupna ocena	93 %

¹ korišćena memorijska kartica SanDisk Ultra II od 1 GB
² približne vrednosti
³ sa xD PictureCard memorijskom karticom

KonicaMinolta Dynax 5D	Nikon D70s	Nikon D50	Olympus E-500	Pentax *ist DL
- / 74.375 din. (850 evra)	65.625 din. (750 evra) / 89.690 din. (1.025 evra)	57.750 din. (660 evra) / 69.300 din. (792 evra)	60.375 din. (690 evra) / 69.825 din. (798 evra) s 14 – 45 mm	- / 83.125 din. (950 evra)
Minolta AF	Nikon F-bajonet	Nikon F-bajonet	ZUIKO DIGITAL bajonet	Pentax K AF bajonet
1,5 x	1,5 x	1,5 x	2 x	1,5 x
CCD / 23,5 x 15,7 mm	CCD / 23,7 x 15,6 mm	CCD / 23,7 x 15,6 mm (DX)	CCD / 17,3 x 13,0 mm	CCD / 23,5 x 15,7 mm
1,5 (3:2)	1,5 (3:2)	1,5 (3:2)	1,33 (4:3)	1,5 (3:2)
6,1 milion piksela	6,1 milion piksela	6,1 milion piksela	8 miliona piksela	6,1 milion piksela
3.008 x 2.000 piksela	3.008 x 2.000 piksela	3.008 x 2.000 piksela	3.264 x 2.448 piksela	3.008 x 2.008 piksela
JPEG, RAW, RAW + JPEG (Fine)	JPEG, RAW, RAW + JPEG (Basic)	JPEG, RAW, RAW + JPEG (Basic)	JPEG, TIFF, RAW, RAW + JPEG	JPEG, RAW
pokriva 95 % vidnog polja, korekcija dioptrije –2,5 do +1 m ⁻¹	pokriva 95 % vidnog polja, korekcija dioptrije –1,6 do +1 m ⁻¹	pokriva 95 % vidnog polja, korekcija dioptrije –1,6 do +0,5 m ⁻¹	pokriva 95 % vidnog polja, korekcija dioptrije –3 do +1 m ⁻¹	pokriva 96 % vidnog polja, korekcija dioptrije –2,5 do +1,5 m ⁻¹
6,35 cm (2,5 inča) TFT LCD sa 115.000 piksela	5 cm (2 inča) TFT LCD sa 130.000 piksela	5 cm (2 inča) TFT LCD sa 130.000 piksela	6,35 cm (2,5 inča) TFT LCD sa 215.000 piksela	6,35 cm (2,5 inča) TFT LCD sa 210.000 piksela
sistem sa 9 AF polja / jedan krstasti / –1 do +18 EV	sistem sa 5 AF polja / jedan krstasti / –1 do 19 EV	sistem sa 5 AF polja / jedan krstasti / –1 do 19 EV	sistem sa tri AF polja / jedan krstasti / 0 do 19 EV	sistem sa tri AF polja / 1 krstasti / 1 do 19 EV
koristi svetlo ugrađenog blica	da	da	koristi svetlo ugrađenog blica	koristi svetlo ugrađenog blica
30 s do 1/4.000 s i B	30 s do 1/8.000 s i B	30 s do 1/4.000 s i B	60 s do 1/4.000 s i B (do 8 min)	30 s do 1/4.000 s i B
1/160 s	1/500 s	1/500 s	1/180 s	1/180 s
Auto, P, A, S, M i pet programa sa scenama	Auto, P, A, S, M i šest programa sa scenama	Auto, P, A, S, M i sedam programa sa scenama	P, A, S, M i 15 programa sa scenama	Auto, P, Tv, Av, M i sedam programa sa scenama
merenje u 14 segmenata (sača), centralno i spot (1 %)	3D Color Matrix u 1.005 piksela, centralno i spot (1 %)	3D Color Matrix II u 420 segmenata, centralno i spot (2,5 %)	procenjeno Digital ESP u 49 segmenata, centralno i spot (2 %)	procenjeno u 16 zona, centralno i spot
Auto (100 – 3.200), ručno (100/200/400/800/1.600/3.200)	Auto (200 – 1.600) i ručno (od 200 do 1.600 s korakom 1/3)	Auto (200 – 1.600) i ručno (200/400/800/1.600)	Auto (100 – 400), ručno (100/200/400, a povećano 800 / 1.600)	Auto (200 – 800), ručno (200/400/800/1.600/3.200)
+/-2 EV (korak 0,3 EV)	+/-5 EV (korak 0,3 EV)	+/-5 EV (korak 0,3 EV)	+/-5 EV (korak 0,3 EV)	+/-2 EV (korak 0,3 EV)
+/-2 EV (korak 0,3 EV)	-3 do +1 EV (korak 0,3 EV)	-3 do +1 EV (korak 0,3 EV)	+/-2 EV (korak 0,3 EV ili 0,5 EV)	-2 do +1 EV (korak 0,3 EV)
tri snimka s korakom +/- od 0,3 do 1 EV	dva ili tri snimka s korakom +/- od 0,3 do 2 EV	tri snimka s korakom +/- od 0,3 do 2 EV	tri snimka s korakom +/- od 0,3 do 1 EV	tri snimka s korakom +/-1/3, 1/2, 1 EV
Auto, 6 definisanih opcija, prethodno izmereni i u Kelvinima	Auto, 6 definisanih opcija i prethodno izmereni	Auto, 6 definisanih opcija i prethodno izmereni	Auto, 7 definisanih opcija, prethodno izmereni i u Kelvinima	Auto, 7 definisanih opcija i prethodno izmereni
da / da	da / da	da / ne	da / da	ne / ne
GN 12 (ISO 100) i pokriva polje objekta do 18 mm (ekv. 27 mm)	GN 12 (ISO 100) i pokriva polje objekta do 18 mm (ekv. 27 mm)	GN 12 (ISO 100) i pokriva polje objekta do 18 mm (ekv. 27 mm)	GN 13 (ISO 100) pokriva polje objekta do 18 mm (ekv. 28 mm)	GN 11 (ISO 100) i pokriva polje objekta do 18 mm (ekv. 28 mm)
ADI-TTL	i-TTL	i-TTL	TTL	P-TTL
CompactFlash tip I i II i MicroDrive	CompactFlash tip I i II i MicroDrive	Secure Digital (SD)	xD i CompactFlash tip I i II i MicroDrive	SD (Secure Digital)
elektronski žičani	bežični ML-L3 i elektronski žičani MC-DC1	bežični ML-L3	bežični (RM-1)	bežični i elektronski žičani SS-205
da	da	ne	da	da
da	da	da	da	da
USB 2.0, video, daljinski okidač	USB 2.0, video-izlaz, daljinski okidač i AC adapter	USB 2.0, video-izlaz i AC adapter	USB 2.0 (USB1.1 brzina), video-izlaz i AC adapter	USB 2.0, video-izlaz, daljinski okidač i AC adapter
Li-jon baterija NP-4000 (1.500 mAh)	Li-jon baterija EN-EL3 (1.400 mAh) ili EN-EL3a (1.500 mAh) ili 3 litijumske CR2 (s MS-D70)	Li-jon baterija EN-EL3 (1.400 mAh) ili EN-EL3a (1.500 mAh)	punjiva Li-jon baterija BLM-1 (1.500 mAh) ili 3 litijumske CR123A (s LBH-1)	4 x AA (alkaline ili NiMH) ili 2 x CR-V3
131 x 93 x 67 mm / 600 g	140 x 111 x 78 mm / 600 g	133 x 102 x 76 mm / 540 g	130 x 95 x 66 mm / 435 g	125 x 92,5 x 67 mm / 470 g
Li-jon baterija NM-400 i punjač BC-400, kabl, USB i video kabl, poklopac za monitor i CD-ROM sa DIMAGE Viewer	Li-jon baterija EN-EL3a, punjač MH-18a, kabl, USB i video kabl, poklopac za monitor i CD-ROM: PictureProject	Li-jon baterija EN-EL3, punjač MH-18a, kabl, USB i video kabl, CD-ROM: PictureProject	Li-jon baterija BLM-1 i punjač BCM-2, kabl, USB kabl, video kabl i CD-ROM sa Olympus Master	dve litijumske baterije CR-V3, kabl, USB i video kabl i CD-ROM sa Pentax Photo Browser 2.1 / Pentax Photo Laboratory 2.1
AF DT 18 – 70 mm f/3,5 – 5,6 (D)	AF-S DX 18 – 70 mm f/3,5 – 4,5 G	AF-S DX 18 – 55 mm f/3,5 – 5,6 G	Zuiko Digital 14 – 45 mm f/3,5 – 5,6	SMC DA AL 18 – 55 mm f/3,5 – 5,6
BTI Company, Požeška 83a, tel.: 3540-940 www.bti.co.yu	REFOT B, Beograd, Pčinjska 17, tel.: 2456-151 www.refot.com	REFOT B, Beograd, Pčinjska 17, tel.: 2456-151 www.refot.com	Olympus, Mekenzijska 57, tel.: 011/34-04-138 www.olympus.co.yu	BTI Company Beograd, Požeška 83a, tel.: 3540-940 www.bti.co.yu www.pentax.com
jedinstven stabilizator slike, veliki monitor, veliki broj funkcija, svetlo tražilo, osetljivost od ISO 3.200	sinhronizacija od 1/500 s, kvalitet snimljene fotografije, veliki broj funkcija, brzina rada, vek trajanja baterije	kvalitet fotografije s niskim nivoom šuma, novo Matrix metering II merenje svetla, jednostavan za upravljanje, sinhronizacija od 1/500 s, brzina rada	kvalitet snimljenih fotografija s nižim osetljivostima, sistem za čišćenje CCD senzora, veliki monitor, veliki broj funkcija	dober kvalitet snimljenih fotografija, jednostavno upravljanje, veliki monitor, standardne AA baterije, osetljivost od ISO 3.200
spremnost za rad, nema dodatni nosač baterija s vertikalnim rukohvatom, RAW+JPEG formati koriste samo Basic kvalitet, nema osetljivost ISO100	nema dodatni nosač baterija s vertikalnim rukohvatom, RAW+JPEG formati koriste samo Basic kvalitet, nema osetljivost ISO100	nema dodatni nosač baterija s vertikalnim rukohvatom, ima samo jedan komandni točnik, RAW+JPEG formati koriste samo Basic kvalitet, nema osetljivost ISO100	spremnost za rad, povećan šum iznad osetljivosti ISO400, nema kontrolni displej, tražilo je malo i otežava ručno izostravanje, nema dodatni nosač baterija s vertikalnim rukohvatom, ima samo jedan komandni točnik	nema mogućnost snimanja RAW i JPEG istovremeno, ima samo jedan komandni točnik, ne isporučuje se s punjačem i baterijama, nema osetljivost ISO100
1,4 s	manje od 0,5 s	manje od 0,5 s	1,8 s	1,7 s
2,8 snimaka u sekundi	3 snimaka u sekundi	2,5 snimaka u sekundi	2,7 snimaka u sekundi	2,8 snimaka u sekundi
6 / 5 / - snimka	9 / 4 / - snimka	12 / 4 / - snimka	15 (8) / 4 / 4 snimka	5 / 3 / - snimka
2,5s / 3,9 MB	2 s / 2,9 MB	1,5 s / 2,3 MB	3s (6s) / 5,3 MB	2s / 2,5 MB
-	-	-	5,8 (19) / 23,9 MB	-
4 s / 8,8 MB	3 s / 5 MB	2 s / 5,3 MB	3,8 (11,5) / 13,8 MB	7s / 10,1 MB
6 s / 11,5 MB	3,5 s / 6 MB	3 s / 6 MB	6 (15,5) / 18 MB	-
91 %	95 %	93 %	91 %	93 %
95 %	95 %	86 %	94 %	89 %
90 %	90 %	90 %	90 %	90 %
90 %	90 %	90 %	90 %	85 %
95 %	95 %	98 %	95 %	90 %
92 %	93 %	91 %	92 %	90 %

DIGITALNO I ŠIROKO

POPULARNOST I DOSTUPNOST DIGITALNIH SLR FOTOAPARATA ŠIROKOM KRUGU KORISNIKA DONELA JE REVOLUCIJU U SVE ASPEKTE FOTOGRAFIJE. KAKO VEĆINA OVIH FOTOAPARATA IMA UGRADENE CCD ILI CMOS SENZORE KOJI SU MANJI NEGO KLASIČNI FORMAT OD 35 MM, SAMIM TIM I OBJEKTIV POKRIVA MANJI VIDNI UGAO. POJAVILA SE POTREBA ZA OBJEKTIVIMA SPECIJALNO KONSTRUISANIM ZA OVU GRUPU DIGITALNIH SLR FOTOAPARATA. PONUDA JE SVE BOGATLIJA, A KONKURENCIJA VEĆA.

S popularnošću SLR digitalnih fotoaparata koji koriste uglavnom senzore dimenzija manjih od klasičnog 35 mm formata, javila se potreba za specijalno konstruisanim objektivima koji će pokrivati isti vidni ugao koji imaju objektiv 18–35 mm kod analognih fotoaparata. Smanjen vidni ugao objektiv obradovao je korisnike teleobjektiva, međutim, svi oni koji vole i kojima su potrebni širokougaoni objektiv bili su uskraćeni.

Da bi izašli u susret i onim korisnicima kojima je potreban veći vidni ugao, a da pri tome ne moraju da plaćaju astronomske cene za ekstremne širokougaone objektiv od 14 mm, čija je konstrukcija najskuplja, prvo je Nikon, a zatim su i ostali proizvođači napravili širokougaone zum objektiv isključivo namenjene digitalnim fotoaparatom. Manje žižne daljine objektiv postignute su zahvaljujući smanjenoj veličini kruga projekcije koju daje objektiv, jer je veličina senzora manja od formata klasičnog filma od 35 mm. Danas imamo devet ovakvih širokougaonih objektiv, a mi smo za ovaj test obezbedili sedam. Nažalost, nedostaju nam Pentax 12–24 mm i Olympus 7–14 mm.

OPTIČKI NEDOSTACI POJEDINIH OBJEKTIVA

Hromatska aberacija je optički nedostatak objektiv koji se ogleda u tome da se svetlosni zraci koji prolaze kroz objektiv razlažu na spektralne zrake, što dovodi do toga da se ne prelamaju u istoj žiži. Hromatsku aberaciju najčešće vidimo kao ljubičasto-plavkasti rub, na delovima visokog kontrasta. Ovaj nedostatak najbolje ćemo

uočiti ako snimimo krošnju drveta prema nebu. Ako tamne ivice drveta imaju plavkasti ili ljubičasti rub onda objektiv ima hromatsku aberaciju. Što je taj ljubičastoplavkasti rub veći, objektiv ima veću hromatsku aberaciju.

Distorzija je takođe optički nedostatak gde ivice slike nisu prave, već su lučno ocrtane prema spoljašnjoj (bačvasta distorzija koju smo označili kao + vrednost) ili prema unutrašnjoj strani (jastučasta distorzija koju smo označili kao – vrednost). Konstrukcija širokougaonih objektiv je takva da se češće javlja bačvasta distorzija.

Oštrina je najvažnija osobina koja karakteriše dobar objektiv. Kod svih objektiv centralni deo ima najveću rezoluciju, tj. slika je najoštrija, dok je periferna oštrina uvek manja. Kvalitet objektiv ogleda se u tome da je razlika između centralne i periferne oštine što uravnoteženija. Skoro svi objektiv najbolje optičke rezultate postižu za srednjim otvorom blende između f/8 i f/11.

Vinjetiranje se manifestuje kao neujednačena osvetljenost kadra gde su zatamljeni delovi na ivicama u odnosu na ispravno osvetljeni centralni deo slike.

CANON EF-S 10–22 mm /3,5–4,5 USM

Ovaj objektiv sigurno će zadovoljiti korisnike Canon SLR digitalnih fotoaparata (EOS 300D, EOS 350D i EOS 20D) čiji je senzor 1,6 puta manji od formata od 35 mm, a koristi EF-S bajonet.

Međutim, ako u budućnosti planirate da pređete na, takođe, Canon SLR digitalne fotoaparate koji imaju senzore 1,3 puta manje ili punog formata od 35 mm, onda ovaj objektiv nećete moći da koristite. Pokriva vidni ugao objektiv od 16 do 35 mm (ekvivalent formatu od 35 mm), a svetlosna jačina kreće se od f/3,5 do f/4,5. Konstrukcija objektiv je odlična, robustna, dok je rukovanje udobno. Zahvaljujući širokim prstenovima koji se skoro bez otpora okreću, zumiranje i ručno izoštravanje su precizni i laki. Ugrađeni USM motor omogućava brzo i tiho izoštravanje. Koristi filter prečnika 77 mm, a za senilo morate izdvojiti dodatan novac.

Vinjetiranje i hromatska aberacija izraženi su za žižnu daljinu od 10 mm. Distorzija je dobro kontrolisana i za žižnu daljinu od 10 mm iznosi +0,7 %, a s povećanjem vrednosti žižne daljine na 22 mm iznosi –0,1 %. Oštrina je odlična za čitav raspon žižne daljine i na svim otvorima blende osim za žižnu daljinu od 10 mm i maksimalni otvor blende f/3,5 gde je primetno i veće odstupanje između centralne i periferne rezolucije.

KONICAMINOLTA 11–18 mm F/4–5,6 DT

Kao i svi ostali objektiv na ovom testu, namenjen je isključivo digitalnim Konicaminolta fotoaparatom serije Dynax (7D i 5D). Pokriva vidni ugao objektiv od 16,5 do 27 mm (ekv. formatu kod 35 mm) i nudi svetlosnu jačinu f/4 do f/6,6. Za izoštravanje koristi motor iz kućišta fotoaparata, pa je malo bučniji i sporiji nego što su objektiv s ugrađenim motorima. Konstrukciono je dobro napravljen – jednostavne je linije koja omogućava udobno rukovanje. Koristi filter prečnika 77 mm i isporučuje se sa senilom. Vinjetiranje kod ovog objektiv dobro je kontrolisano i nije značajnije uočljivo, hromatska aberacija je povećana jedino za žižnu daljinu od 18 mm, a distorzija za žižnu daljinu od 11 mm iznosi +0,95 % i sa povećanjem žižne daljine se smanjuje i za žižnu daljinu od 28 mm iznosi svega +0,3 %. Rezolucija je ujednačena na čitavom rasponu za otvore blende od f/5,6 do f/16 i nije primetna znatnija razlika između centralne i periferne oštine. Za žižne daljine od 11 i 15 mm s maksimalnim otvorom blende znatno je slabija rezolucija.

OLYMPUS ZUIKO DIGITAL ED 11–22 mm F/2,8–3,5

Olympusov četvortrećinski sistem koristi senzore koji su dva puta manji od formata od 35 mm, pa ovaj objektiv pokriva vidni ugao objektiv od 22 do 44 mm (analogno formatu od 35 mm). Svetlosna jačina objektiv od f/2,8 do f/3,5 je sasvim dobra. Za raspon koji pokriva ovaj objektiv konstrukcija je kompaktna, s odličnim kvalitetom izrade i prstenovima za izoštravanje i zumiranje koji omogućavaju udoban rad. Kod ručnog izoštravanja koristi se Fokus-by-wire sistem, tj. okretanjem prstena grupa sočiva za izoštravanje se ne pomera mehanički već to radi motor.

Ovakav način ručnog izoštravanja omogućava veoma precizno izoštravanje i pored toga što je korak mali kao i kod svih modernijih autofokusnih objektiv, mada je osećaj kod ovakvog načina izoštravanja čudan. Ima nizak nivo vinjetiranja za čitav opseg otvora blende i žižnih daljina, hromatska aberacija je neprimetna, a distorzija je dobro kontrolisana i za žižnu daljinu od 11 mm iznosi svega +0,6 % s blagim padom kada se zumira ka većim žižnim daljinama i za 22 mm se gubi. Rezolucija je iznenađujuće dobra i ujednačena po celom rasponu otvora blende i za sve žižne daljine, a dobro su uravnotežene centralna i periferna rezolucija (osim za maksimalne otvore blende na celom rasponu gde je primetna razlika). Olympus ima još jedan širokougaoni zum objektiv ED 7–14 mm f/4, ali "na žalost" nismo uspeli da ga obezbedimo za ovaj test.

SIGMA 10–20 mm F/4–5,6 EX DC HSM

Objektiv odlične konstrukcije namenjen isključivo digitalnim fotoaparatom s manjim senzorom. Manjih je dimenzija i težine od modela Sigma 12–24 mm koji je pokriva i pun format od 35 mm, prednje sočivo mu nije ispupčeno i dozvoljava korišćenje običnih filtera prečnika navoja od 77 mm. Nudi svetlosnu jačinu u rasponu od f/4 do f/5,6 zavisno od žižne daljine, a zahvaljujući HSM motoru izoštravanje je tiho i brzo. Prstenovi za zumiranje i ručno izoštravanje omogućavaju udoban rad, dok se u prozorčiću između dva prstena nalazi skala s postavljenim udaljenostima. Vinjetiranje kod ovog objektiv je znatno izraženo pogotovo za žižnu daljinu od 10 mm za koju je primetna i hromatska aberacija. Distorzija je, takođe, povećana i za žižnu daljinu od 10 mm iznosi +1,55 %, dok se iznad žižne daljine od 14 mm uravnotežuje i iznosi –0,35 %. Razlika u rezoluciji centralnog i perifernog dela fotografije primetna je za maksimalne otvore blende, a najbolji kvalitet daje između f/8 i f/16.

NIKON AF-S DX ZOOM NIKKOR 12–24 mm F/4G IF-ED

Ovo je prvi Nikonov objektiv namenjen isključivo digitalnim SLR fotoaparatom i nosi prepoznatljivu oznaku u nazivu DX. Svetlosna jačina objektiv je fiksna i iznosi f/4, a kao što mu slovo "G" u nazivu označava da ne poseduje prsten blende jer se podešavanje obavlja na telu fotoaparata. Rukovanje je, zahvaljujući širokim prstenovima za zumiranje i ručno izoštravanje, lako i udobno, a ugrađeni SW motor (Silent Wave Motor) omogućava brzo i tiho izoštravanje. Koristi filter prečnika 77 mm, a isporučuje se zajedno sa senilom HB-23.

Vinjetiranje je blago primetno za maksimalan otvor blende, hromatska aberacija je neprimetna, što doprinosi dobroj reprodukciji boja. Distorzija je povećana za žižnu daljinu od 12 mm i iznosi +1,1 %, a s povećanjem žižne daljine smanjuje se i za žižnu daljinu od 24 mm iznosi –0,1 %. Ono što ga odvaja od konkurencije jeste dobra i ujednačena rezolucija po celom rasponu žižne daljine i za sve otvore blende. Znatnija razlika između periferne i centralne rezolucije primetna je samo za žižnu daljinu od 12 mm i za maksimalni otvor blende f/4. Dobar antirefleksni sloj na sočivima i uz korišćenje senila pruža nam mogućnost da bez većih problema fotografišemo i u kontrastu, jer se veoma retko pojavljuju neželjeni refleksi.

TOKINA SD DX 12-24 mm F/4 IF

Objektiv koji je po rasponu i svetlosnoj jačini isti kao i Nikonov objektiv, namenjen je isključivo digitalnim fotoaparatima. Svetlosna jačina objektiva je fiksna za ceo raspon žižne daljine i iznosi f/4. Pravi se u dve verzije: s Canon i Nikon bajonetom. Materijal od kojeg je napravljen i čitava konstrukcija objektiva deluju veoma ozbiljno. Prstenovi za zumiranje i izoštravanje su udobni, a udobnosti u radu doprinose mogućnost jednostavnog prebacivanja iz autofokusnog u ručni režim izoštravanja jednostavnim povlačenjem prstena za izoštravanje ka sebi ili od sebe. U prozorčiću između dva prstena nalazi se i skala s postavljenim udaljenostima. Vinjetiranje kod ovog objektiva jedino je izraženo kod žižne daljine od 12 mm

"Grand kanjon reke Kolorado", Tokina 12-24 mm, fotografija: Svetislav Dragović

i s maksimalnim otvorom blende, hromatska aberacija je neprimetna, a distorzija za žižnu daljinu od 12 mm iznosi +0,9% i s povećanjem žižne daljine smanjuje se i za žižnu daljinu od 24 mm se gubi. Rezolucija je neznatno lošija od one koju imaju Nikon 12-24 mm i Tamron 11-18, ali je uravnotežena na celom rasponu i za sve otvore blende, a dobro su, takođe, uravnotežene i centralna i periferna oštrina.

TAMRON SP 11-18 mm F/4,5-5,6 DI II

Širokougaoni zum objektiv Tamron SP 11-18 mm je kompaktan, lagan i predstavlja poslednju generaciju objektivna namenjenih isključivo digitalnim fotoaparatima sa senzorom manjih dimenzija od klasičnog filma formata od 35 mm. Kvalitet izrade je prosečan i nudi samo svetlosnu jačinu u rasponu od f/4,5 do f/5,6, zavisno od žižne daljine. Oba prstena za ručno izoštravanje i zumiranje imaju glatko kretanje s blagim otporom. Na prstenu za izoštravanje označena je skala s udaljenostima. Autofokus je brz, ali jedino opšti utisak kvari nešto bučniji rad, pogotovo kada treba da pređe čitav opseg. Kada su u pitanju optičke karakteristike, tu ovaj objektiv prijatno iznenađuje. Ima nizak nivo vinjetiranja za čitav opseg otvora blende i žižnih daljina, hromatska aberacija je neprimetna, a distorzija je dobro kontrolisana i za žižnu daljinu od 11 mm iznosi +0,9% s blagim padom kada se zumira ka većim žižnim daljinama i za 18 mm iznosi +0,25%. Drugo iznenađenje jeste iznenađujuće dobra i ujednačena rezolucija na celom rasponu otvora blendi i za sve žižne daljine, a dobro su uravnotežene centralna i periferna oštrina.

B. BJELICA

TEHNIČKI PODACI

MODEL OBJEKTIVA	CANON EF-S 10-22 mm f/3,5-4,5 USM	KONICAMINOLTA 11-18 mm F/4-5,6 DT	NIKON AF-S DX ZOOM NIKKOR 12-24 mm F/4G IF-ED	OLYMPUS ZUIKO DIGITAL ED 11-22 mm F/2,8-3,5	SIGMA 10-20 mm F/4-5,6 EX DC HSM	TOKINA SD DX 12-24 mm F/4 IF	TAMRON SP 11-18 mm F/4,5-5,6 DI II
Cena (sa PDV)	87.500 din. (1.000 evra)	56.875 din. (650 evra)	105.440 din. (1.205 evra)	72.188 din (825 evra)	56.875 din. (650 evra)	47.250 din. (540 evra)	55.125 din. (630 evra)
Bajonet	Canon EF-S	KonicaMinolta AF	Nikon F	4/3 sistem	Canon EF, Nikon F i Sigma	Canon EF i Nikon F	Canon EF, Nikon F i KonicaMinolta AF
Žižna daljina	10-22 mm	11-18 mm	12-24 mm	11-22 mm	10-20 mm	12-24 mm	11-18 mm
Ekvivalentna žižna daljina za format od 35 mm	16-35 mm	16,5-27 mm	18-36 mm	22-44 mm	15-30 mm (16-32 mm za Canon)	18-36 mm (19,2-38,4 mm za Canon)	16,5-27 mm (17,6-28,8 mm za Canon)
Maksimalni otvor blende	f/3,5 (10 mm) i f/4,5 (22 mm)	f/4 (11 mm) i f/5,6 (18 mm)	f/4	f/2,8 (11 mm) i f/3,5 (22 mm)	f/4 (10 mm) i f/5,6 (20 mm)	f/4	f/4,5 (11 mm) i f/5,6 (18 mm)
Minimalni otvor blende	f/22-27	f/22-29	f/22	f/22	f/22	f/22	f/22
Konstrukcija (br. sočiva / br. grupa sočiva)	13 / 10	15 / 12	11 / 7	12 / 10	14 / 10	13 / 11	15 / 12
Sistem za izoštravanje	unutrašnji sistem sa USM motorom	unutrašnji sistem	unutrašnji sistem (IF) sa SWM motorom	unutrašnji sistem	unutrašnji sistem sa HSM motorom	unutrašnji sistem	unutrašnji sistem
Sistem za zumiranje	rotacioni	rotacioni	rotacioni	rotacioni	rotacioni	rotacioni	rotacioni
Broj lamela blende	6	6	9	7	6	9	7
Minimalna daljina izoštravanja	0,24 m	0,24 m	0,3 m	0,28 m	0,24 m	0,3 m	0,25 m
Maksimalno uvećanje	0,17 x	0,25 x	0,125 x	0,13 x	1,14 x	0,125 x	0,125 x
Prečnik filtera:	77 mm	77 mm	77 mm	72 mm	77 mm	77 mm	77 mm
Senilo	EW-83E	-	HB-23 (isporučuje se s objektivom)	HL-75	LH825-04 (isporučuje se s objektivom)	BH-777 (isporučuje se s objektivom)	DA13
Dimenzije / masa	83,5 x 89,8 mm / 385 g	80,5 x 83 mm / 385 g	82 x 91 mm / 504 g	75 x 92,5 mm / 485 g	83,5 x 81 mm / 470 g	84 x 90 mm / 570 g	83,5 x 78,6 mm / 345 g
Sadržaj kutije	prednji i zadnji poklopac	prednji i zadnji poklopac, senilo	prednji i zadnji poklopac, senilo i torbica	prednji i zadnji poklopac, senilo i torbica	prednji i zadnji poklopac, senilo	84 x 90 mm / 570 g prednji i zadnji poklopac, senilo	83,5 x 78,6 mm / 345 g prednji i zadnji poklopac, senilo
Informacije	PROFIFOTO, Beograd, tel.: 011/655-100, www.canon-adria.com	Powercom imaging Beograd, tel.: 3017-828 www.konicaminolta.com	REFOT B, Beograd, Pčinjska 17, tel.: 011/ 2456-151 www.refot.com	Olympus, Mekenzijska 57, tel.: 011/34-04-138 www.olympus.co.yu	Josipović Trade/ Markantex, Gen. Mihaila Nedeljkovića 33, Beograd, tel.: 011/227 95 67 www.sigma-photo.com	www.tokinalens.com	www.tamron.com www.tamron.de
OCENA							
Konstrukcija i rukovanje	95 %	90 %	95 %	92 %	92 %	91 %	88 %
Mogućnosti	95 %	91 %	95 %	94 %	94 %	90 %	90 %
Kvalitet optike	92 %	94 %	95 %	95 %	90 %	91 %	94 %
Cena / kvalitet	85 %	92 %	85 %	86 %	90 %	94 %	94 %
Ukupna ocena	92 %	92 %	93 %	92 %	92 %	95 %	92 %
						91 %	91 %

Zadivljujuće svetlo!

Inspirisiran klasičnim filmskim posterima, fotograf Simon Cederquist radi sa postavkom kontrolisane rasvete pri snimanju modnih fotografija za časopise. U svojoj potrazi za fotografijama sa svih strana sveta, dostupnost, brzina i snaga su od presudne važnosti za izvanredne rezultate. Uvek sa sobom u rancu nosim B2, kaže Simon a rezultati govore sami za sebe.

Korišćenje Profoto Pro-B2R na setu daje Simonu izuzetno kratka vremena bljeskova od 1-2200s pa sve do 1-7400s, uz vreme punjenja od 0.04 s do 1.8s i ugrađeno okidanje putem radio veze.

Više o našim rešenjima pogledajte na adresi www.profoto.com.

Ekskluzivni uvoznik i distributer
t 011 308 7004, 2456 151, f 011 446 0234, www.refot.com

The Light Shaping Company

Delkin senila za monitore

Jedna od najvažnijih prednosti digitalnih fotoaparata jeste upravo to da je snimljenu fotografiju moguće odmah videti i uveriti se u rezultat. Sve to omogućava monitor koji se nalazi na zadnjem delu fotoaparata. Međutim, problem nastaje kada je svetlo jako jer onemogućava normalno gledanje snimljenih fotografija, iako proizvođači

digitalnih fotoaparata prave sve kvalitetnije monitore sa specijalnim antirefleksnim slojevima. Delkin nudi rešenje u vidu senila s nazivom "Pop-Up Shade". Ovo senilo sastoji se od pokretnih vratanaca koja u rasklopljenom položaju omogućavaju normalno posmatranje slike na monitoru, dok u sklopljenom položaju štite monitor i ne predstavljaju smetnju prilikom nošenja fotoaparata, što je slučaj kod senila drugih proizvođača. Delkin ih proizvodi za skoro sve digitalne SLR i kompaktne fotoaparate. Za SLR fotoaparate nudi tri različite verzije: Professional, Standard i Mini. Professional i Standard verzije uglavnom se montiraju uz pomoć šina okulara tražila ili postojećih nosača za zaštitne poklopce, dok se Mini verzija lepi. Ova senila za kompaktne fotoaparate mogu se naći za samo tri specijalizovana modela, dok su ostali univerzalni

kada je u pitanju veličina displeja i lepe se na obod monitora.

Utisak:

Probao sam ova senila i zaista predstavljaju korisno pomagalo

za one koji upotrebljavaju digitalne fotoaparate, a najbolji utisak ostavila mi je verzija Standard za SLR fotoaparate koja se lagano montira i skida, a omogućava dobru zaštitu. Cena (sa PDV-om): od 1.300 do 1.750 din. (15 do 20 evra) za kompaktne digitalne fotoaparate, za SLR digitalne fotoaparate: Mini 1.750 din. (20 evra), Standard 2.175 din. (25 evra) i Professional 3.050 din. (35 evra).

Informacije: BTI Company, Beograd, Požeška 83a, tel.: 3540-940
www.bti.co.yu, www.delkin.com

Ocena: 95 %

Delkin BurnAway – prenosni CD i DVD rezač

Svi korisnici digitalnih fotoaparata kada negde otputuju, bilo da su amateri ili profesionalci, imaju isti problem i isto pitanje: kako uskladišiti veliki broj snimljenih fotografija? Motiva tada ima puno, a uglavnom ne možemo obezbediti dovoljan kapacitet memorijskih kartica. Rešenje nudi Delkin u vidu prenosnih uređaja: Delkin BurnAway CD – kombinacija CD rezača i DVD čitača (combo) i BurnAway DVD koji omogućava rezanje i čitanje DVD-a. Princip korišćenja je jednostavan: ubacite CD ili DVD, a u prostor za memorijske kartice ubacite memorijsku karticu. Nakon toga veoma brzo napravite kopiju koja sadržava s memorijskih kartica. Međutim, sadržaj koji ste snimili na CD ili DVD nećete moći odmah proveriti. Jedini način provere snimljenog materijala jeste da ga povežete sa TV uređajem jer poseduje video-izlaz. Mogu se pregledati samo fotografije snimljene u JPEG formatu, dok one snimljene u sirovom RAW formatu možete videti tek kada ovaj uređaj povežete s računarom. Podržava sve do sada poznate tipove memorijskih kartica osim xD koju možete koristiti uz pomoć CompactFlash adaptera.

BurnAway CD može zadovoljiti korisnike koji imaju memorijske kartice manjeg kapaciteta, a ukoliko koristite memorijske kartice kapaciteta preko 1 GB, preporučio bih vam da kupite BurnAway DVD. Naravno, oba uređaja podržavaju pravljenje više sesija, ako prostor na CD-u ili DVD-u to dozvoljavaju. Baterija obezbeđuje dva sata neprekidnog rada, a ako imamo neki izvor napajanja, možemo koristiti i AC-adapter. Univerzalnosti

ovog uređaja doprinosi i USB 2.0 priključak pa može poslužiti i kao eksterni rezač.

Utisak:

Odlični uređaji koje mogu da preporučim svim korisnicima digitalnih fotoaparata koji putuju, a svoje mesto može naći i u kućnoj upotrebi. Korisnike fotoaparata s manjim brojem piksela i memorijskih kartica, ne većih od 512 MB, zadovoljiće u potpunosti BurnAway CD. Moj favorit je, mada je nešto skuplji, BurnAway DVD jer kapacitet DVD-a omogućava skladište 4,7 GB snimljenih fotografija. Iako pouzdano radi, nedostaje mu mogućnost direktne kontrole snimljenih fotografija.

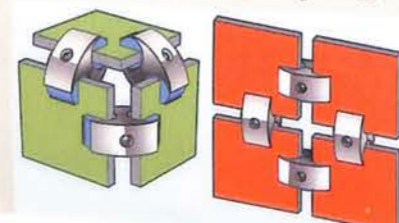
B. BJELICA

TEHNIČKI PODACI

Proizvođač	Delkin	
Tip	BurnAway CD	BurnAway DVD
Cena (sa PDV-om)	21.800 din. (250 evra)	30.500 din. (350 evra)
Dimenzije / masa bez baterija	170 x 138 x 35 mm / 570 g	
Dimenzije / masa s baterijom	208 x 138 x 35 mm / 692 g	
Formati koje podržava	JPEG, MPEG1(VCD), MPEG2 (DVD movie) i MP3	
Memorijske kartice koje podržava	CF-tip I/II, MS (Pro & Duo), CD, MMC i SM	
Priključci	USB 2.0, S-video	
Sadržaj kutije	S-video, USB i RCA kablovi, punjiva baterija, ispravljač, daljinski upravljač i torba	
Informacije	BTI Company Beograd, Požeška 83a, tel.: 3540-940 www.delkin.com	
Plus	jednostavan način rada, univerzalna primena	
Minus	nema mogućnost direktne provere snimljenog materijala	
Ocena	92 %	98 %

Klemetric System

Na sajmu Grafike u Beogradu konačno je razbijena monotoniya u ponudi sistema za gradnju štandova. Nemačka firma Klemproducts sa svojim distributerom Logomotivom, ponudila nam je vrhunski dizajniran proizvod za jednostavno spajanje panela – Klemetric. Osnovni element ovog sistema je univerzalna spojnica kojom se povezuju tvrde ploče od svih materijala debljine od 2 do 19 mm pod uglom od

90 do 270 stepeni. U slučaju kada je debljina panela do 10 mm moguće ih je povezati i pod uglom od 60 stepeni. Klemetric se može koristiti za sajmove, prezentacije, izložbe, scenografiju... Ukoliko imate dovoljno mašte možete napraviti i drvo kao na fotografiji sa Logomotivnog štanda na sajmu. Montaža je jednostavna i zahteva 2 čoveka. Sastavni deo Klemetric sistema su vrhunske halogene lampe za laku montažu, a mogu se postaviti u svaki položaj. Klemetric proizvode u Beogradu možete nabaviti preko firme Logomotiva, Stojana Novakovića 31, Beograd, 011/32 92 390, office@logomotiv.com

Lowepro SlingShot 200 AW i SlingShot 100 AW

Rančevi su najudobniji za nošenje fotoografske opreme jer je težina ravnomerno raspoređena, ali problem nastaje kada treba brzo izvaditi fotoaparati ili možda promeniti objektiv. Nova Lowepro torba s oznakom SlingShot dizajnirana je u takozvanom "pračka", stilu s kaišem koji se prebacuje preko jednog ramena i dodatnim kaišem koji je fiksiran na ledima, a omogućava udobno nošenje. Kada vam je potreban fotoaparati ili nešto od opreme, jednostavno prebacite torbu ispred sebe i bez skidanja s ramena izvadite fotoaparati. Na unutrašnjoj strani poklopca nalazi se i poseban džep za memorijske kartice, kao i krpica koja je namenjena čišćenju monitora na vašem fotoaparatu. Ima prostora i za dodatne sitnice koje se mogu smestiti u jedan od dva džepa na vrhu torbe i na prednjoj strani. Torba je napravljena od vodootpornog mikrofibera, a kao što joj oznaka AW govori, poseduje i navlaku koja se vadi iz posebnog džepa na dnu torbe i štiti vašu opremu od vode, peska i prašine.

Pravi se u dve veličine. SlingShot 100 AW omogućava da u nju stavimo SLR fotoaparati s manjim zum objektivom i još jedan do dva objektiv ili blica, dok je SlingShot 200AW nešto veća i omogućava da u nju stavimo tri do četiri objektiv ili blica.

Utisak: Torba je idealna za fotoreportere jer je udobna za nošenje, a omogućava da fotoaparati ili objektiv brzo možete izvaditi iz torbe bez potrebe da je skidate s ramena.

TEHNIČKI PODACI

Proizvođač	Lowepro	
Tip	SlingShot 100	SlingShot 200
Boja	sivo-crna	
Spoljne dimenzije	19 x 13 x 30 cm	22 x 15 x 30 cm
Cena (sa PDV-om)	5.540 din. (64 evra)	6.530 din. (75 evra)
Informacije	REFOT B, 011/2456-151, www.lowepro.com	
Ocena	98 %	

NOVČANIK ZA MEMORIJSKE KARTICE

Lowepro DMC-Z

Kada ste kupili svoj prvi digitalni fotoaparati sigurno ste kupili i jednu memorijsku karticu kapaciteta koliko vam je dozvoljavao tadašnji budžet. Kasnije se ispostavi da imate potrebu da kupite još jednu, pa još jednu i tako nakupiste pet, šest memorijskih kartica. Da bi sve te memorijske kartice, koje za vas predstavljaju vrednost, pogotovo kada se na njima nalaze rezultati vašeg rada, smestili na jedno sigurno mesto potrebna vam je futrola za njih. Lowepro DMC-Z novčanik za memorijske kartice omogućava nam da smestimo osam memorijskih kartica i PC card adapter. Lepo je dizajniran i

napravljen je od vodootpornog materijala koji će ga sačuvati od uticaja vlage i prašine. Takođe, može se i zakačiti o kaiš.

Utisak: Koristan i praktičan dodatak vašoj opremi, jer štiti dragocene memorijske kartice.

TEHNIČKI PODACI

Proizvođač	Lowepro	
Boja	crna	
Unutrašnje dimenzije	6,5 x 1 x 12,5 cm	
Kapacitet	osam memorijskih kartica i PC card adapter	
Cena (sa PDV-om)	613 din. (7 evra)	
Informacije	REFOT B, 011/2456-151, www.lowepro.com	
Ocena	100 %	

ODŠTAMPAJTE CD ILI DVD

Verbatim diskovi s površinom za štampanje

Štampanje na površini CD-a ili DVD-a može biti jednostavno i za korisnike koji to rade u kućnoj varijanti. Inkžet štampač koji to omogućava možete kupiti za oko 10.000 dinara i onda ste spremni za pravljenje vlastite biblioteke vaših digitalno snimljenih fotografija, a sa sopstvenom kreacijom ili fotografijom odštampanom na površini diska. Naravno, da biste to mogli da uradite, morate posedovati CD ili DVD diskove koji su specijalno za to namenjeni. Verbatim je jedan od vodećih proizvođača DVD-a i CD-a čiji se proizvodi mogu naći i kod nas. Nudi veliki izbor upravo ovih medija različitih kapaciteta, a najnoviji je DVD medij sa dvostrukim slojem za upisivanje podataka koji omogućava arhiviranje 8,5 GB. Takođe, kod svih Verbatim diskova namenjenih štampanju unapređena je površina koja prihvata kapljice boje, pa se sada odštampane fotografije brže suše, imaju bolji kvalitet, a i boje su vernije reprodukovane. Centralna površina sada je u potpunosti prekrivena, što omogućava da odštampana fotografija na disku ne bude neželjeno isečena. Više informacija: www.verbatim-europe.com

Ocena: 100 %

B. BJELICA

Altix

Altix IV

JOŠ UVEK PAMTIMO REKLAMNI SLOGAN ZA NEKADA NAJPRODAVANJE PIĆE KOD NAS KOJI GLASI: "KOKTA, PIĆE NAŠE MLADOSTI". I ALTIXU I "KOKTI" BILE SU ZAJEDNIČKE DVE STVARI: KOD NAS SU BILI POPULARNI U ISTO VREME, A NISU NI IMALI NEKU KONKURENCIJU. "KOKTA" JE OPSTALA, ALI ALTIXA VIŠE NEMA

KO JE PROIZVODIO ALTIXE?

Fabrike "Eho Kamerafabrik", osnovao je 1928. godine Emil Hofert u Drezdenu. Kasnije se u igru uključio i Bertold Altman (Berthold Altmann) tako da postoje fotoaparati s predznakom "alt": Altissa, Altiscop, Altiflex i Altix. Od 1940. fabrika se zove "Amca Camera Werk Berthold Altman", a posle Drugog svetskog rata postaje "VEB Altissa-Camera-Werk". Godine 1959. guta je "veliki kombinat", gubi svoje ime i postaje deo VEB Pentacon sistema.

PRVI ALTIX

Sasvim očekivano zvao se samo Altix i bio je predviđen za kvadratni format 24 x 24 mm.

Altix N II

Lako se prepoznaje po ploči, nosaču objektivna četvrtastog oblika s isećenim krajevima. Objektiv na njemu bio je Laack Pololyt

3,5/35 mm,

zatvarač je imao "bedne"

brzine u rasponu između 1/25 i 1/150 s, pravljen je čitavih 10 godina (1937-47), a u dobrom stanju među kolekcionarima vredi pedesetak evra.

ALTIX II

S okruglom pločom oko objektivna, imenom fotoaparata iznad njega i okidačem na gornjem delu fotoaparata prvi Altix s oznakom II proizveden je u crnoj presvlaci 1948. godine. Objektiv Tassar 2,8 ili Tegonar 3,5 stavljeni su u centralni zatvarač Cludoe koji je išao do 1/250 s kao najkraće ekspozicije. Dve godine kasnije stiže plava, a 1959. i zelena verzija presvlake, s istim karakteristikama sem boje. Crni Altix vredi do 50, plavi do 100, a zeleni i do 120 evra.

Napomenimo još i da je 1947. godine napravljen i Altix II s izmenljivim objektivima sistema fabrike "Laack".

ALTIX III

U toku 1949. napravljen je Altix III s objektivima Meritar, Trioplan, Tegonar u Vebur zatvaraču (do 1/250 s) i s imenom na gornjem delu fotoaparata, a 1950. dobijamo prvi Altix za format 24 x 36 mm s objektivima Trioplan ili Meritar 2,9/50 mm u Vebur zatvaraču. Prvi model vredi šezdesetak, a drugi desetak evra manje.

ALTIX IV

Ovaj model, napravljen 1952. godine, još uvek nije imao mogućnost izmene objektivna, a isporučivan je s objektivima Tassar 2,8 ili Trioplan 2,9/50 mm. Rađen je u crnoj, zelenoj ili braon verziji presvlake, s tim da su one obojene bile skuplje.

Ako se ovakva etiketa nalazi na ploči koja pritiska film znači da imate jedan od Altix-a sklopljen u Sarajevu, u bivšoj SFRJ

ALTIX V

Svaki fotoaparat s ovom oznakom (od 1954. godine) ima izmenljivu optiku, standardni objektiv isti su kao i kod prethodnog modela, a dodatne objektivne bile su uvek teško naći.

Od 1957. godine isporučivao se i s braon, zelenom, plavom, drap i oker presvlakom. Crni model iznosi pedesetak evra, a obojeni su duplo skuplji.

Altix V

ALTIX N I

Svi dosadašnji modeli Altixa bili su malih dimenzija, komande na fotoaparatu takođe su bile male i nepraktične, a i optičko tražilo imalo je iste karakteristike.

Pojavom modela n I (1958) Altix konačno postaje

Altix NB I

je (za ono vreme) savremen i lepo dizajniran fotoaparat. Standardni objektiv bili su Tessar 2,8 (Jena T) ili Trioplan 2,9/50 mm u Tempor zatvaraču koji sada ima i autoknips. Izmenljivi objektiv sa starijih modela kompatibilni su objektivima svih Altixa koji nose oznaku "n". Tražilo je poboljšano, slika u njemu je uvećana, a fotoaparat je dobio i polugu za premotavanje filma. Okidač je na pravom mestu, kažiprst pada tačno na njega, a samo okidanje veoma je meko.

ALTIX NB I

Iste godine, dodatkom svetlomera, na gornjoj površini, pojavio se i Altix n II koji je, sem svetlomera, imao sve funkcije identične prethodnom modelu. Kolekcionarska vrednost oba modela iznosi oko 50 evra.

ALTIX N II

Ovaj model je savremeniji od prethodna dva, ima lepše dizajniranu polugu za premotavanje filma i, što je najvažnije, u tražilu ima svetleće graničnike vidnih polja izmenljivih objektivna.

ALTIX NB II

I ovo je u osnovi isti fotoaparat kao prethodni, ali mu je dodat svetlomer koji je ovog puta smešten u telo fotoaparata tako da dimenzije samog fotoaparata nisu promenjene. Kalkulator svetlomera nalazi se na gornjoj površini, tamo gde je kod prethodnog modela bio podsetnik za osetljivost filma. Kada smo već kod kalkulatora svetlomera, napomenimo da oznake na njemu nisu ugravirane, brojevi su "štampani" bojom vrlo lošeg kvaliteta, čak i ako nađete neki Altix kome je svetlomer "živ", teško da ćete izmeriti i ekspoziciju jer se na kalkulatoru slabo vidi bilo šta.

To bi bilo sve o Altixima. Napomenimo da su ovi fotoaparati sklapani u fabrici "ZRAK" u Sarajevu, jer je ovaj detalj nepoznat mnogim kolekcionarima.

Na kraju, još nešto o kolekcionarskim cenama ovih fotoaparata. Cene smo dali prema katalozima, ali te vrednosti u ovom podneblju višestruko su niže - jer je Altix ovde bio vrlo popularan; - mnogo ih je prodato u onoj velikoj Jugoslaviji, te se može nabaviti za male pare i to u dobrom stanju. To bi mogao biti dodatni razlog da naši kolekcionari iskoriste ovu pogodnost i lako dođu do njega, ukoliko ga već ne poseduju.

MIROSLAV NIKOLJAČIĆ

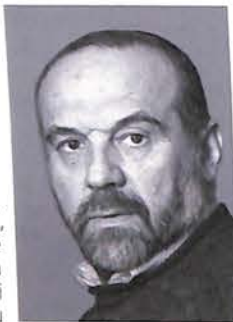
General Electric

16000 Leskovac
Pana Đukića 78

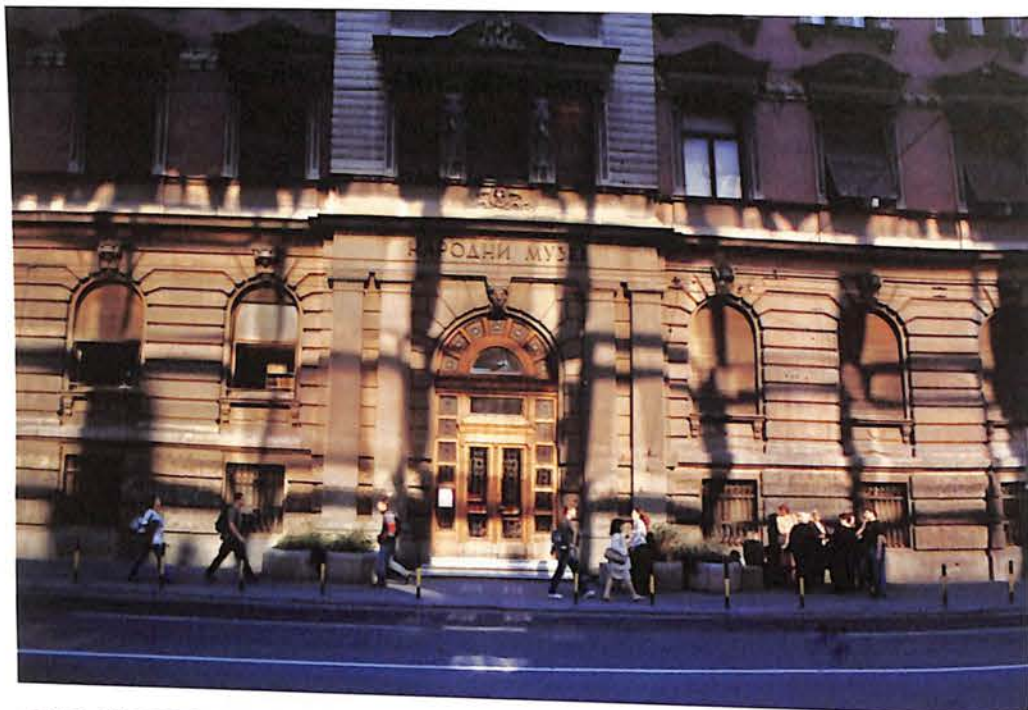
tel. 016 / 233-840, 233-841

inCOM

GORAN MALIĆ, predavač istorije fotografije na Akademiji umetnosti BK u Beogradu

Fotografska teorija pravi razliku između teme i motiva, i uglavnom se drži podele koja već postoji u istoriji umetnosti. Tema je svaki motiv koji se može (osim slikom) literarno obraditi, a pri tom govori o nekom konkretnom događaju, objektu ili ličnosti. Motiv je pak uopštenija kategorija. Tako gledano, Kosovski boj (određeni motiv) je tema, ali ženski akt (akt bilo koje žene) je motiv. Portret (bilo koji), pejzaž (bilo koji), sport, noćni snimak, voda, takođe su motivi; dakle sve ono što ima karakter opštosti, a kad dobije odlike konkretnog postaćetema. Ovo pišemo zato što neki naši čitaoci prilikom predstavljanja svojih radova u pratećim pismima zamenjuju pojmove proglašavajući npr. kategoriju pejzaža (predela) temom mada, je reč o motivu (a ako govorimo o određenom predelu kao izazovu fotografa, npr. Deliblatskoj peščari, onda je to tema!). A kad smo već kod predela, često se pored rustičnog, seoskog, pastoralnog, ili predela iz prirode, sreće i izraz urbani pejzaž. To jeste rogobatan izraz, ali u nedostaku boljeg bar znamo na šta upućuje našu pažnju. A ako objašnjenje zvuči zapetljano, naredni primeri će nam to bolje razjasniti.

BRATISLAV Lucić

MOŽETE danima bezuspešno lutati gradom i ne pronaći odgovarajući motiv, pa da vas napuste svi snovi o svojim budućim velikim umetničkim delima. A onda, odjednom, dogodi se jedinstven trenutak: zastakljena zgrada s vaše, sunčane strane ulice osvetlila je deo fasade u senci, preko puta, i načinila čudesan, neponovljiv prizor. Izgleda da se baš to dogodilo Bratislavu Luciću kada je u Vasinoj ulici u Beogradu zatekao nestvaran prizor, fasadu Narodnog muzeja osvetljenu samo u središnjem delu. Uz to, odsjaj je rešetkast, pa se čitava mreža linija prepliće

preko izbočenih delova fasade čineći neobičan ritam linija i oblika. Možda će neko, ko je to već video, reći da prizor nije neponovljiv. Zaista, ako sutradan dođete na isto mesto, i sačekate da vam se pokaže gotovo istovetan prizor, sve može da bude slično, osim ako nije oblačan dan. Pa i ako ponovite snimak, stvar je propala jer je Bratislav već uradio šta je trebalo. Korisno je što je ulica oživljena grupom prolaznika. Ceo prizor sugerise protok, sleva udesno, čime dobija i dodatnu dinamiku.

Neuobičajeni prizori

◀ ALEKSANDAR andrić

NIJE PRAVILO, ali je odavno poznato: po lošem vremenu dobijaju se dobre fotografije, pune atmosfere! Aleksandar Andrić iz Loznice umeo je da uoči zanimljiv, mada i pomalo prazan prizor. Snimak je komponovan neodlučno, niti sasvim centralno, a ni u tzv. zlatnom preseku, tako da se javlja utisak kolebljivosti. Veća vrednost je njen opšti utisak, izvesna slikarska mekoća, čak lirski ton. Torne doprinose i disperzne boje, naročito dubina u crvenkastoj nijansi. Perspektiva je

naglašena zahvaljujući linijama koje se sustižu u dubini. Neko tradicionalniji od nas rekao bi da u tački gde se linije sreću ima mesta za jednu ili dve ljudske figure, ili neki drugi akcenat. Mi vas nećemo time opterećivati. Stvaralac najbolje zna zašto je slika baš takva kakva jeste. Možda bi tako mogla biti potpunija, ali ako treba čekati do ujutru da neko prođe, mogao bi, umesto akcenta, da dobije nazeb! Ko se zanima za tehničke podatke (mada nisu presudni): fotoaparat je Fuji SP 3000, a snimanje je obavljeno krajem januara.

MAJA Žitković

SNIMCI urbanih prostora često su nalik razglednicama. Nećemo kritikovati taj oblik fotografskog iskazivanja, ali ćemo primetiti da razglednička fotografija uvek ide na reprezentativnost. Međutim, naseljena mesta pokatkad imaju i vizure koje sami po sebi ne moraju biti svima prijatne. Zato je korisno baciti pogled i na neuobičajene prizore, na one male stvari pored kojih većina prolazi ne uočavajući lepotu koji skrivaju ili nude. Maja Žitković vidi više i dublje nego mnogi drugi fotografi. Na kolovozu je uočila baricu, a u njoj odsjaj neke zgrade. Pogledajmo koliko je podataka zgusnuto i toj

jednostavnoj slici: stičemo predstavu o gradu koji je zadržao (bar na nekim ulicama) kockastu kaldrmu koja pripada evropskoj srednjovekovnoj arhitekturi, a tu je i zgrada s profilisanim jonskim stubovima i skulptorskom dekoracijom, što je odjek klasicizma, antike. Povrh svega, to je i zanimljiva i pomalo zagonetna fotografija čiji autor zna da ne treba zatrpavati gledaoča suvišnim podacima. Znatno se više postiže ako se ne podcenjuje gledaočeva inteligencija. Ovo je lep primer kako se to s vrlo malo likovnih i sadržinskih sredstava može postići.

▲ MARKO Lazović

CRNO-BELI snimak jednog sumornog zimskog prizora, uveče. Danas, u poplavi boja, crno-bela fotografija gotovo da štrči. Pre neku godinu jedan naš istaknuti fotograf izjavio je da crno-belo snimaju još jedino oni koji ne umeju da se služe bojom ili oni koji nemaju novac za kolorfilm. Ta izjava je, razume se, besmislena, i nije vredna komentara. Crno-bela fotografija nije ništa manje vredna od kolora, a neki od najvećih lumena svetske fotografije i pored obilja kolora i dalje se izražavaju isključivo u crno-belom. Ohrabrujuće je što se Marko Lazović iz Beograda odlučio za snimanje po lošem vremenu. I tehnika snimanja je primerena: Minolta SRT 303b, a film Kodak od 100 ASA. Ovom motivu crno-belo i te kako odgovara.

◀ MATEJA beljan

U NEKIM starim priručnicima o fotografiji pisalo je da motiv treba snimati pri punoj svetlosti. To je sjajan savet ukoliko hoćete da vam sve bude kao na dlanu, rasvetljeno do poslednjeg detalja, zalepljeno jedno za drugo, bez reljefnosti. Ali ako hoćete nešto više, biće dovoljno ako svetlost pada na motiv

sa strane, pa makar da većina prostora ostaje u senci. Pogledajmo kako je to iskoristio Mateja Beljan. Planovi su razdvojeni takoreći u slojevima: najpre krov neke zgrade dole levo, zatim duga stepenasta zgrada u sredini, pa nekoliko blokova nanizanih prema dubini. Konačno, i naselje u daljini. Fotografijom, a naročito njenom dubinom, dominira ono što je još Leonardo da Vinči u svom Traktatu o slikarstvu nazvao vazdušnom perspektivom. Njena vrednost je pre svega i izboru ugla snimanja i u načinu komponovanja. Uspeo! Fotoaparat je digitalni, Fuji FinePix S5500.

IGOR mandić ▲

SRĐAN kiš ▼

JEDNOM je operiski reditelj Jovan Putnik, delujući i kao likovni kritičar, napisao: Odsustvo svetlosti u likovnom delu, kao i odsustvo zvuka u muzici, nije, kako bi neko pomislio – muk, nego deo stvaralačkog izraza! Senka je i te kako značajan psihološki momenat. Na jednoj fotografiji Alberta Regeera Paca iz 1928. godine, usamljeni dečak grabi ulicom u nekom bavarskom gradu, a fotografija je sazdana od postepenih stepenastih senki. Ne znamo da li je Igor Mandić iz Pačira imao pred očima taj uzor oca Nove stvarnosti, ali i ako nije, njegova fotografija svedoči da se stvari, kao i pojmovi, neprestano ponavljaju. Tokom poslednje dve decenije senka u fotografiji kao da je izgubila izražajnost. Fotografije je sve češće zaboravljaju, a nekada se na njoj temeljila svaka ambijentalna fotografija. Možda se čini da je rad našeg čitaoca jednostavno rešen; nama se čini da je složeniji nego što u prvi mah izgleda.

U PROŠLOM broju našeg časopisa nenamerno je došlo do greške: pisali smo o jednoj fotografiji Srđana Kiša iz Sente, a objavili njegovu drugu fotografiju. Dakle, "Jutro" je "vrlo lep primer enterijernog snimka. Ne samo što ostavlja utisak dobro iskorišćene tehnike snimanja i valjanog zanata nego je i prijatnih tonova. Gotovo da čovek poželi sopstveno prisustvo u tom prostoru" ... i tako dalje, sve u superlativima (pročitajte komentar iz prošlog broja). Eto, objavili smo dve fotografije jednog autora, a samo jedan komentar. Ispalo je baš kao u Marfjevom zakonu: ko radi – greši!

MARKO obradović ▲

NAZIV fotografije Marka Obradovića je "Šarenilo boja". Nekome se možda reč šarenilo neće učiniti odgovarajućom, budući da je snimak prilično efektan i uspeo, a šarenilo označava obojeni haos. Sugestija pokreta je snažno izražena dugom ekspozicijom (fotoparat je Canon Power Shot A 80, ekspozicija je 1/8, s punim otvorom objektiva 2,8). Ne znam da li ste već negde pročitali da je veliki Anri Kartije-Breson izjavio (povodom zamerki da mu je snimak Helmuta Njutna poprilično neoštar) da je oština buržoaska kategorija! Priznajemo da je oština neophodna, naročito kod naučnih, tehničkih ili prirodnjačkih snimaka i fotografija strukture i materijalizacije. Ali u fotografskoj ekspresiji neoština je nužna. Ovoj fotografiji isuviše kratka ekspozicija i maksimalna oština više bi bile od štete nego od koristi.

PRONAŠAVŠI neobičan ugao da dočara deo fasade crkve svetog Marka u Beogradu, Nikola Mažibrada je iskoristio ono što samo fotoparat može sačuvati. Gledalac, naravno, može da iskrivi vrat i vidi isto što i fotoparat, ali se to ipak ne događa često. A fotografija ostaje. Tehnika dobijanja ove fotografije je klasična – fotoparat je Zenit ET, film Fuji Superia 100. Istina je da ta građevina ima crvenkastu fasadu, ali i sama fotografija je dobila dodatnu tonsku toplotu. Jasno nam je da kod štampara nije moguće ispravljati tonski balans (a ako i jeste, naplaćuje se posebno). Važno je uočiti da je ovde tonski raspon pomen prema žutocrvenim tonovima, ali to je prirodna posledica kada se na filmu balansirano za dnevnu svetlost snima motiv osvetljen veštačkom rasvetom.

NIKOLA mažibrada ▼

rađena improvizacija, takoreći sklepana tvorevina od dasaka i trske, s gradom u daljini. Snimak je uredno komponovan, lepo su usklađene mase i površine, a ukupnom skadu doprinosi i kosina obale. Tu su i poneki elementi koji još bolje objašnjavaju sadržaj primeren gradskoj periferiji – otpaci, stari frižider... Naziv fotografije "Bez gostiju" govori o kraju sezone. Obično se kaže: kad jednom smrke, drugom svane, prema tome, sezona je tek počela – ali za fotografe.

ALEKSANDAR šestan ▲

NAJČEŠĆI snimci urbanih prostora su arhitektura, saobraćaj, ulice, zgrade i ljudi, drugim rečima grad viđen iznutra. Periferija obično izmiče tom zahtevu, mada nije pravredno što je tako. Neretko su detalji izvan urbanog jezgra rečitiji od centra s gradskom vrevom. Na fotografiji Aleksandra Šestana vidi se jedna rukom

Propozicije konkursa

Naš časopis je pokrenuo stalnu rubriku "Fotokurs" gde će objavljivati fotografije čitalaca, amatera i profesionalaca. Pravo učešća imaju svi koji se bave fotografijom, a jedini uslov jeste da uz svaku fotografiju ili dijapozitiv pošaljete i originalni kupon iz našeg časopisa REFOTO, čitko popunjen osnovnim podacima o autoru. Broj fotografija koji neko želi da pošalje nije ograničen, s tim da jedan kupon važi za tri fotografije. Uz sve priloge potrebno je naznačiti naziv fotografije, kao i neophodne tehničke podatke, npr. kojim filmom i fotoparatom je snimljeno i dr.

FORMATI I TEHNOLOGIJA RADOVA

Učesnici mogu poslati:

- » crno-bele i kolor fotografije formata od 13 x 18 cm do 18 x 24 cm,
- » fotografije snimljene na CD u rezoluciji 300 dpi veličine od 13 x 18 cm.

SLANJE RADOVA

Ovogodišnji konkurs sastoji se iz šest periodičnih konkursa. Učesnici mogu poslati radove za februarski, aprilski, junijski, avgustovski i oktobarski broj časopisa, za svaki pojedinačno i za decembarski koji je završni. Za svaki od navedenih brojeva časopisa obavlja se žiriranje, biraju radovi u užu izbor i određuju nagrade.

ROKOVI

- » Za februarski broj do 20. januara,
- » za aprilski broj do 20. marta,
- » za junijski broj do 20. maja,
- » za avgustovski broj do 20. jula,
- » za oktobarski broj do 20. septembra,
- » za finalni decembarski broj do 20. novembra.

Za decembarski broj, kada je finale ovogodišnjeg konkursa, žiriraju se radovi pristigli za decembarski broj, kao i svi oni koji su ušli u užu izbor u prethodnim brojevima časopisa.

NAGRADE KONKURSA

Nagrade konkursa sastoji se od nagrada za svaki broj časopisa i nagrada konkursa kao celine. Za svaki od ovogodišnjih brojeva dodeliće se po tri nagrade:

1. godišnja pretplata na časopis,
2. SanDisk Shoot & Store Card 64 MB (memorijska kartica),
3. knjiga "Elementarna tehnika fotografije" Dragoljuba Kažića.

Velike, završne nagrade konkursa jesu:

1. NIKON DIGITALNI FOTOAPARAT,
2. LOWEPRO FOTO-TORBA,
3. FOTOMONOGRAFIJA.

U svakom broju časopisa objavljuju se rezultati žiriranja za taj broj, popis radova koji su ušli u užu izbor, nagrade tog broja i reprodukcije desetak izabranih fotografija. U decembarskom broju objavljuju se finalni rezultati konkursa, završne nagrade i reprodukcije do tada neobjavljenih fotografija konkursa.

ZAVRŠNE ODREDBE

- » Radovi koji su poslani na konkurs ne vraćaju se;
- » organizator radove može koristiti za potrebe časopisa, bez naknade i uz potpisivanje autora;
- » odluke žirija su konačne;
- » pravo tumačenja ovih propozicija ima organizator.

NOVO!
i USB
i SD kartica

REFOT B
Ekskluzivni uvoznik i distributer,
t.011 2456-151, f.011 446-0234,
e. info@refot.com
www.sandisk.co.yu

SanDisk

portret

REFOTO
1000 BEŠAVNI POKRETA

NOVI KONKURSI

POČETAK NOVE GODINE UOBIČAJENO JE VREME ZA ZAPOČINJANJE NOVIH CIKLUSA NAŠIH KONKURSA. OD SLEDEĆEG BROJA IMAĆETE VEOMA VELIKI IZBOR TEMA, MOGUĆNOSTI ZA IZRAŽAVANJE I BAVLJENJE FOTOGRAFIJOM. VIDITE DA JE BROJ KONKURSA VEĆI NEGO IKADA, A NAGRADE SU VEOMA INTERESANTNE KAKO BI BILE DODATNI PODSTICAJ VAŠOJ KREATIVNOSTI

PORTRET

Konkurs časopisa REFOTO ove godine biće posvećen ozbiljnijoj i malo težoj temi – portretu. Iako su lica svuda oko nas, do dobrog portreta nije lako doći. Pronađi zanimljivo

lice, uhvatiti neki karakterističan izraz na njemu i sve to uz dobro svetlo i nije tako jednostavno. Uostalom, to ćete već otkriti. Izbor žirne daljine objektivna jedan je od bitnih faktora, pa i tome posvetite pažnju (portreti se obično snimaju teleobjektivima jer oni dozvoljavaju nepohodnu distancu, a i manju perspektivnu distorziju). Fotografisite mnogo, ali nam pošaljite samo svoje najbolje radove jer jedan kupon i dalje važi samo za tri fotografije.

Nagrade daje firma RefotB iz Beograda

www.refot.com

BOJA

Konkurs KonicaMinolta logičan je nastavak saradnje časopisa REFOTO i zastupnika ove korporacije kod nas – firme PowerComImaging. Kako logo fabrike filmova Konica sadrži

spektar duginih boja, a baš su kvalitet snimljenih fotografija i reprodukcija boja ono što odlikuje fotoaparate i filmove ovog proizvođača, rešili smo da tema konkursa koji će trajati sledećih šest meseci bude Boja. Boja kao simbol, boja kao karakteristika, boja kao oblik... Ova tema vas sigurno neće ograničavati u stvaralačkoj slobodi, pa nam što pre pošaljite svoje radove. Izbor motiva, materijala i fotoaparata kojim fotografisete nisu uslov, ali će oni najbolji biti nagrađeni fotoaparata firma KonicaMinolta.

U finalu konkursa najuspešniji autor dobiće od predstavnika firme PowerComImaging kompaktni digitalni fotoaparat, a drugo i treće plasirani kompaktni analogne fotoaparate. Pohvaljeni autori dobiće mogućnost da urade deset povećanja svojih fotografija, naravno, na KonicaMinolta printerima. Pošaljite do deset fotografija, bilo u digitalnoj formi na CD-u, ili kao klasične fotografije.

EFEKAT

Sada već tradicionalno dobra saradnja s firmom Direct Link koja je distributer svetski poznatih štampača korporacije Lexmark nastavlja se i tokom ove godine. Kako je konkurs "Brzina" rezultirao velikim brojem fotografija koje su bile zasnovane na najrazličitijim efektima, odlučili smo da vas ohrabrimo da nastavite u tom pravcu i pošaljete nam fotografije na kojima ste nešto doradili, montirali ili iskombinovali neograničen broj mogućnosti koje pružaju filteri i sama tehnika snimanja. Ipak efekatna fotografija je i dalje prvo fotografija pa onda sve ostalo tako da bi trebalo da povedete računa o momentu kada da manipulisate osnovnim snimkom prekinete. Primamo do deset fotografija po autoru, bilo u digitalnoj formi na CD-u, ili kao klasične fotografije formata 13x18 cm. Nagrade će ovoga puta biti Lexmark ink-iet foto štampači.

Direct Link
www.dl.co.yu

LEXMARK
www.lexmark.com

NASLOVNA STRANA

Rešili smo da naredne godine ponovo pokrenemo konkurs za naslovnu stranu našeg časopisa.

Ovo je težak zadatak jer fotografija mora pred svih ostalih atributa da bude i tehnički odgovarajuća. To znači da mora biti kvalitetno snimljena i minimalnih dimenzija 18x24 cm u rezoluciji 300 dpi da bi mogla da bude povećana na dimenzije koje su potrebne. Obratite pažnju na to da gornji deo prekriva zaglavlje časopisa, a i da će deo fotografije biti prekriven naslovima rubrika. Tema je, naravno, slobodna jer tražimo što bolju i atraktivniju fotografiju. Broj fotografija je neograničen a nagrada je već jasna i jedinstvena – vaša fotografija na naslovnoj strani našeg i vašeg časopisa.

REFOTO
www.refoto.co.yu

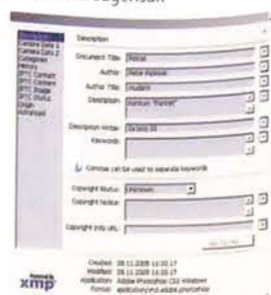
KAKO DA NAM ŠALJETE SVOJE RADOVE:

Moramo da napomenemo da su, do sada, do nas stizale najraznovrsnije pošiljke i da su najugroženiji kompak-diskovi. Savijenu fotografiju lako ćemo ispraviti i skenirati, ali s diskovima stvari stoje malo drugačije. Jedan deo autora jednostavno ubaci snimljen CD u kovertu i pošalje. Jedan deo tako poslatih diskova se zbog kretanja u samoj koverti toliko izgrebe da se ne može pročitati. Drugi deo pak stigne jednostavno prelomljen na pola, pa je sav trud bio uzaludan. Bilo je i onih diskova koji su bili namenjeni nečemu drugom, pa su autori na njih lepili običan papir i doslovno makazama obrezivali višak. Mi smo ipak rizikovali i pogledali i tako poslate fotografije, iako to ni najmanje nije preporučljivo za čitač. Imali smo i nekoliko pošiljki koje su bile izuzetno uredno zapakovane, obezbedene i sigurne, ali bez ikakve adrese – bilo na koverti, CD-u, nazivu fotografija ili u opciji File Info. A što se tiče fotografija, pojedine su do nas stizale snimljene bez ekstenzije, pa neke od njih ni posle šerlokovskog traganja uz pomoć opcije Open As i dodavanja svih poznatih nam ekstenzija nismo uspeli da vidimo. Bilo je i fotografija u kojima ste nam poslali ostavljene patove, snimljene alfa kanale, slojeve... I tako smo rešili da uputstva kako da vaše radove pošaljete ponovimo i malo dopunimo. Naš čitalac Ljubomir Pavković poslao nam je sugestije o tome kako bi trebalo da izgleda kupon, na kojima se zahvaljujemo. Videćete da je izgled samog kupona neznatno promenjen. Mi vas molimo da vaše radove koje nam dostavljate na kompaktnom disku obeležite na sledeći način: na samom CD-u obavezno markerom napišite ime, prezime, telefon i mesto. Fotografije koje šaljete a odnose se na različite konkurse snimite na jedan disk jer nam je stizalo i po četiri ili pet diskova jednog autora, a na svakom disku po tri fotografije. Još jedna lepa stvar jeste da nam svoje radove šalje više članova a ponekad i kompletne porodice. Isto tako ni tada nije potrebno nekoliko pošiljki, dovoljno je da radovi budu raspoređeni u odgovarajuće foldere. Znači, sve što šaljete a odnosi se na jedan broj časopisa spakujte na jedan disk. Naravno da će se za konkurs Portret tražiti kupon, ali za ostale konkurse on vam ne treba.

Minimalna veličina fotografija u digitalnoj formi je 13x18 cm u rezoluciji 300 dpi. Naziv fajla trebalo bi da bude ujedno i naziv fotografije jer ovako mi moramo da upoređujemo brojeve s fotografijama. A sada ono najvažnije: sve podatke obavezno upišite u info fajla (File > File Info ili Shift + Alt + Ctrl + I) jer je na taj način bilo kakva greška isključena zbog toga što su sve informacije o vama, fotografiji i foto-opremi sada deo samog fajla. Isto tako, na disk snimite i vaše podatke, kao i spisak poslatih radova kao tekst dokument.

Što se tiče autora koji dostavljaju fotografije na papiru, oni obavezno treba da sve podatke napišu na poleđini svake fotografije (bilo markerom ili na parčetu zalepljenog papira: ime i prezime, adresu, kontakt telefon, naziv fotografije, za koji konkurs i podatke o snimanju). Takođe, svi oni koji bi hteli da fotografije budu iskorišćene i za rubriku komentar, obavezno neka to naznače. Iako su nam pojedini čitaoci sugerisali da bi to trebalo da se podrazumeva, ipak mi smatramo da je to stvar odluke.

Puno lepih fotografija i sreće u Novoj godini i uspeha na svim konkursima!

OPASNIJE, BOLJE

Fini materijali korišćeni za oblaganje unutar torbe štite LCD ekrane od ogrebotina

Vodo-otporni materijal štiti opremu od spoljašnjih uticaja i vlage

Dizajnirano za digitalne fotoaparate

lowepro

U velikoj gornjoj pregradi možete čuvati dodatke ili lične stvari kao i digitalne audio ili CD plejere

U veliku donju pregradu možete smestiti D-SLR fotoaparat sa nekoliko objektivima i bliceva

Novi Orion Trekker II. U ovom "pametnom" rancu možete poneti digitalni refleksi fotoaparat sa nekoliko objektivima i dodatnom opremom u donjem delu dok memorijske kartice, dodatke i lične stvari možete smestiti u gornji deo. MP3, MiniDisk ili CD plejer možete smestiti u poseban džep za digitalni audio plejer koji Vam omogućuje i da kabl od slušalica diskretno provučete kroz otvor za kabl. Dizajn za digitalne uređaje i veličina ovog ranca svakako će ga staviti na vrh liste omiljenih torbi svakog fotografa.

REFOT B, ekskluzivni uvoznik i distributer, Pčinjska 17, 11000 Beograd, t. 011 2456-151, f. 011 446-0234, e. info@refot.com, www.refot.com, www.lowepro.com